

SAN MATEO

San Mateopa Pedee Pia P'ãda

San Mateopa na pedee pia p'ãji. Ichiaba t'ijarapachida Leví. Judío paji. Jesucristo ome nipapachi. Na pedee pia p'ãdade Mateopa jara bi Jesús Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã o k'achiadeepa k'aripa atamerã Tachi Ak'õrepa jaradak'a judiorã chonaarãmaa Antiguo Testamento apatade. Audú jara bi Jesupa jarateepatade. Irua eperãarãmaa ùraapachi; chi k'õp'ãyoorãmaa jarateepachi; nepiripachi ne-inaa jarateeit'ee mãik'aapa jarapachi sãga p'anapataadaipia bi Tachi Ak'õre jua ek'ari p'anapataarã.

Naapiara Mateopa jara bi Jesús chonaarãwedapema judiorã èreerãdeepa uchiada; iru t'oda mãik'aapa treinta años wãyaap'eda, Juan Bautistapa irude jarateeda (caps. 1.1–3.12). Jara bi Juanpa Jesús poro chooda; Jesús unuda netuara ome eujã pania wëe bide mãik'aapa Jesús ewaa jaratee beek'ãri (caps. 3.13–4.25). Jara bi Jesupa jarateepata Galilea eujãde: ùraa jarateeda ee bide nipak'ãri (caps. 5–7); ne-inaa ooda eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa (caps. 8–9); ichi k'õp'ãyoorã doce jirit'erada (cap. 10); awaraa ùraa jarateeda Galileade (caps. 11–12); awaraa nepirida jarateeit'ee (cap. 13) mãik'aapa Rey Herodepa ooda Jesupa jarateepatade ùrik'ãri (cap. 14.1-12). Jara bi Jesús nipapata awaraa eujãde (caps. 14.13–17.20); ichia t'ëe ooda Galilea eujãde (caps. 17.21–18.35) mãik'aapa wãda

Jerusalendee (caps. 19–20); ichia mama ooda m̄aik'aapa jarateeda (caps. 21.1–26.13). Jara bi iru jita atadap'eda, ateadap'edaa judiorā poroorā k'īrapite m̄aik'aapa iru peet'aadap'edaa (caps. 26.14–27.66). T'ēepai jara bi iru chok'ai p'irabaida m̄aik'aapa pedee t'ēe jarada ijāapataarāpa iru ūraa jarateenadamerā na p'ek'au eujā jōmaade (cap. 28).

Jesucristo ēreerā t'ī p'āda
(Lc 3.23-38)

¹ Jesucristo uchiaji chonaarāwedapema Rey Daviddeepa m̄aik'aapa Abrahamdeepa. Chonaarāwedapemaarāpa iru ēreerā t'ī p'ājida ichi t'ēepemaarāpa k'awaadamerā k'airādeepa uchiaji.

² Abraham Isaac ak'ōre paji. Isaac Jacob ak'ōre paji. Jacob Judá ak'ōre paji m̄aik'aapa Judá ipemaarāde ichiaba.

³ Judá Fares m̄aik'aapa Zara ak'ōre paji. Āchi nawe Tamar paji. Fares Hesrón ak'ōre paji. Hesrón Aram ak'ōre paji.

⁴ Aram Aminadab ak'ōre paji. Aminadab Nahasón ak'ōre paji. Nahasón Salmón ak'ōre paji.

⁵ Salmón Booz ak'ōre paji m̄aik'aapa Rahab Booz nawe paji. Booz Obed ak'ōre paji m̄aik'aapa Rut Obed nawe paji. Obed Jesé ak'ōre paji.

⁶ Jesé Rey David ak'ōre paji. Rey David Salomón ak'ōre paji m̄aik'aapa Urías wēra pada Salomón nawe paji.

⁷ Salomón Roboam ak'ōre paji. Roboam Abías ak'ōre paji. Abías Asá ak'ōre paji.

⁸ Asá Josafat ak'õre paji. Josafat Joram ak'õre paji. Joram Ozías ak'õre paji.

⁹ Ozías Jotam ak'õre paji. Jotam Acáz ak'õre paji. Acáz Ezequías ak'õre paji.

¹⁰ Ezequías Manasés ak'õre paji. Manasés Amón ak'õre paji. Amón Josías ak'õre paji.

¹¹ Josías Jeconías, chi ìpemaarã ome ak'õre paji. Mãirã p'anapachida Babilónia p'uurudepemaarãpa Israel pidaarã p'oyaadap'eda, presok'a ateedak'ãri ãchi eujãdee.

¹² Ma Babilónia p'uurudee wãdap'edaa, Jeconías Salatiel ak'õre paji. Salatiel Zorobabel ak'õre paji.

¹³ Zorobabel Abihud ak'õre paji. Abihud Eliaquim ak'õre paji. Eliaquim Azor ak'õre paji.

¹⁴ Azor Sadoc ak'õre paji. Sadoc Aquim ak'õre paji. Aquim Eliud ak'õre paji.

¹⁵ Eliud Eleazar ak'õre paji. Eleazar Matán ak'õre paji. Matán Jacob ak'õre paji.

¹⁶ Jacob José ak'õre paji. José María imik'ïra paji. María Jesús nawe paji. Ma Jesús ichiaba t'ïjarapachida Cristo; jara k'inia bi Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã rey pamerã.

¹⁷ Abrahamdeepa uchiada catorce uchiadap'edaarã uchiajida Rey David parumaa. Daviddeepa ichiaba uchiada catorce uchiadap'edaarã uchiajida Israel pidaarã ateerutamaa Babilónia p'uurudee. Ichiaba madeepa uchiada catorce uchiadap'edaarã uchiajida Jesucristo t'orumaa.

Jesucristo t'oda
(Lc 2.1-7)

18 Jesucristo t'oda nāga paji. Iru nawe, María, pedeete baji José ome miak'āidait'ee. Mamīda araa padai naaweda, Tachi Ak'ōre Jaurepa biak'oopiji. 19 Josepa biak'oo bi unuk'āri, miak'āi-e pait'ee paji iru ome. Mamīda José t'āri pia bada perā, María k'īra nejasiapiamaapa k'īup'ee amaataait'ee paji, awaraarāpa k'awaanaadamerā. 20 Māga k'īsia bide, k'āimok'araaji it'aripema ángel ome. Māgipa māgaji:

—José, Rey Daviddepa uchiada, waaweenāaji María ome miak'āiit'ee, Ak'ōre Jaurepata ma warra oopida perā. 21 Mariapa imik'īra warra t'oit'ee. T'ī biit'eeda aji, Jesús, irua eperāarā k'aripait'ee perā atuanaadamerā āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa.

22 Māga paji Tachi Ak'ōrepa jarapidak'a chonaarāweda ichi pedee jarapari it'aideepa:

23 'Awēra imik'īra ome k'āi-ee bita biak'ooit'ee māik'aapa imik'īra warra t'oit'ee. Iru t'ījaradait'ee Emanuel.' (Is 7.14)

Māgí t'ī jara k'inia bi: “Tachi Ak'ōre tachi ome bapari.”

24 José ĩrimak'āri, ooji ma angelpa jaradak'a. María ataji ichi wēra pamerā. 25 Mamīda miak'āida-e paji, chi warra t'oru misa. T'ok'āri, Josepa t'ī biji Jesús.

2

K'īsia k'awaa beerā chedap'edaa Jesús ak'ide

1 Jesús t'oji Belén p'uurude Māgí p'uuru Judea eujāde bi. T'ok'āri, Herodes Judea eujādepema

rey paji. Maapai k'ĩsia k'awaa beerã ak'õrejĩru uchiapari eereepa Jerusalén p'uurudee chejida. ãchia lucero ak'ipachida k'awaadait'ee ne-inaa p'asait'ee bi. ² Pachedak'ãri, eperãarã iidijida:

—¿Sãma bima ajida, Judiorã Rey t'oda? Iru lucero uchiak'ãri ak'õrejĩru uchiapari eere, rey waibia t'oda k'awaajida. Mapa ma lucero t'õe chejida parã rey jiride. Irumaa it'aa t'ide chejidada ajida.

³ Rey Herodepa mãga ũrik'ãri, p'era pik'a nĩbeeji, Jerusalén p'uuru pidaarã ichiaba. ⁴ Mãpai Herodepa t'ĩ pëiji p'aareerã poroorã mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarã. Idiji sãmata Tachi Ak'õrepa pëiit'ee bada t'oit'ee paji. ⁵ Mãpai p'anaujida:

—Belén p'uurude, Judea eujãde t'oit'ee. Chonaarãweda Ak'õre pedee jaraparipa nãga p'ãji:

⁶ 'Belén p'uuru apema Judea eujãdepema p'uuru k'ãyaara ek'ariara bi-e, ma p'uurude eperãarã poro waibia t'oit'ee perã. Irua Israel pidaarã ak'iit'ee mi pari.' (Mi 5.2)

⁷ Herodepa mãga ũrik'ãri, ma k'ĩsia k'awaa beerã mera t'ĩ pëiji iidit'ee sãaweda ma lucero unujida.

⁸ Maap'eda ãchi Belendee pëiji. Mamĩda mãgaji:

—Wãti ma warra jiride. Pia iididapáde aji, ma warra pari. Unu atadak'ãri, mĩmaa jara chedapáde aji, mi jida ichiaba irumaa it'aa t'ide wã k'inia bairã.

⁹ Mãpai k'ĩsia k'awaa beerã wãjida. Ma lucero ãchi naa wãpachi. Mata ak'inĩ banaji ma warra badamãi. ¹⁰ Mãga unudak'ãri, o-ĩadachida. ¹¹ Teeda t'ĩudak'ãri, unujida ma warra chi nawe María

ome. Māpai bedabaidap'eda, it'aa t'ijida ma warra k'irapite māik'aapa āchi net'aa aneadap'edaa ewat'idak'āri, teejida nēe, ne-inaa t'ūa bapari bajūbak'a māik'aapa k'era pia t'ijarapatap'edaa mirra. ¹² Maap'eda k'āimok'araade Tachi Ak'ōrepa jaraji waa wānaadamerā Herodemaa. Mapa awaraa ode wājida āchi eujādee.

María José ome Egipto eujādee mirudap'edaa

¹³ K'isia k'awaa beerā wādap'edaa t'ēpai, k'āimok'araade it'aripema angelpa Josemaa māgaji:

—P'irabáiji māik'aapa wāji Egipto eujādee p'ichi wēra iru warra ome. Mama p'ananadapáde aji, mia jararumaa, Herodepa na warra jiripiit'ee perā peepiit'ee.

¹⁴ Aramāgá José p'irabaiji. María māik'aapa chi warra atap'eda, p'ārik'ua Egiptodee wājida. ¹⁵ Mama p'aneejida Herodes piurumaa. Māga paji Tachi Ak'ōrepa jaradak'a, ichi pedee jarapari it'aideepa:

'Egipto eujādeepa mi warra t'ijē pēiji chemerā.' (Os 11.1)

Herodepa imik'ira warrarā peepida

¹⁶ Herodepa k'awaak'āri ma k'isia k'awaa beerāpa ichi k'ūrat'aadap'edaa, k'īraudachi. Āchia jaradade k'īsiap'eda, ichi soldaorā pēiji Belén p'uurudee māik'aapa p'uuru k'ait'a p'anadap'edaamaa, warrarā año omeedee edaa peek'oodamerā. ¹⁷ Māgá Tachi Ak'ōre pedee jarapari Jeremiapa jaradak'a uchijai:

18 ‘Rama p'uurude jēepi ororoo ũrijida. Jēepi chupiria ũrijida. Raquel jēe nībaji ichi warrarā-it'ee. Apidaapa ichi t'āri o-ĩ-ĩapidak'aa paji, chi warrarā k'iniidaidap'edaa perā.’
(*Jer 31.15*)

19 Herodes piuda t'ēepai, Egiptode at'āri p'anide k'āimok'araade angelpa jaraji Josemaa:

20 —Wāpáde aji, Israel eujādee pichi wēra, chi warra ome, warra pee k'inia p'anadap'edaarā piudap'edaa perā.

21 Māgá wājida Ak'ōrepa jara pēidak'a. 22 Mamīda Josepa k'awaak'āri Arquelao rey bi chi ak'ōre Herodes pari Judea eujāde, waawee baji mama banait'ee. Māga nide k'āimok'araade Tachi Ak'ōrepa jaraji Galilea eujādee wādamerā. 23 Mama panadak'āri, Nazaret p'uurude p'ananejida. Māga paji Ak'ōre pedee jarapataarāpa jaradap'edaak'a: “Eperāarāpa Jesús t'ijarapataadait'ee Nazaret pida.”

3

Juan Bautistapa jarateeda

(*Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28*)

1 Ma t'ēepai eperā t'ijarapatap'edaa Juan Bautista Tachi Ak'ōrepa jara pēida jara cheji Judea eujāde, eujā pania wēe bimāi. 2 Māgaji:

—jP'ek'au k'achia oo amáati mǎik'aapa Tachi Ak'ōrede ijāpatáati! Taarā-e nide Tachi Ak'ōrepa eperāarā p'e biit'eeda aji, ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā.

3 Chonaarāweda Tachi Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa jaraji:

‘Eujã pania wêe bide eperã bia bi: “O pi-ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, mãga pik'a p'ek'au k'achia oo amáati Tachi Waibia chei naaweda.” ’
(Is 40.3)

⁴ Mãgí eperã Juan paji. P'aru camello k'aradee k'ada jĩpachi. Chi k'irride jĩpari ne-edeo ooda paji. K'opachi sisi mãik'aapa topachi jirri miéle. ⁵ Eperãrã Jerusalén p'uurude p'anadap'edaarã awaraa Judea eujãdepemaarã ome mãik'aapa Jordán to k'ait'a p'anadap'edaarã ome chejida Juan pedee ùride. ⁶ Tachi Ak'õremaa chupiria iidi chejida ãchia p'ek'au k'achia oopatap'edaa k'aurepa. Mãpai Juanpa ãchi poro choo wãpachi Jordán to jãde.

⁷ Fariseorã saduceorã ome chok'ara ichiaba chejida Juanmaa poro choopide. Mamĩda Juanpa mãgaji:

—jParã k'achia-idaa beerãdeepa uchi-adap'edaarã! jTaamák'api p'ani! ¿Poro choopi chejida-ek'ã Tachi Ak'õre juapa mia k'iniada-e p'anadairã? ⁸ Mãga pirã, p'ek'au k'achia oo amáati mãik'aapa p'anapatáati Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. ⁹ K'ĩsianáati Tachi Ak'õrepa parãta miapi-e pait'ee Abrahamdeepa uchiadap'edaa perã. Mia jara bi: Na mãudeepa Tachi Ak'õrepa Abrahamdeepa uchiadap'edaarã oo atai. ¹⁰ Ara chaarapa nejõ birri chauk'aa bi t'u peet'aapatak'a t'ipitaude bat'at'aadait'ee paa jõmerã, mãga pik'a taarã-e Tachi Ak'õrepa jõpiit'ee parã, chi oodaamaa p'anapataarã irua k'inia bik'a. ¹¹ Mia parã poro choopari paniapa, ak'ipidamerã pãchia p'ek'au k'achia oopata oodaamaa p'ani mãik'aapa wãara Tachi Ak'õrede ijãa p'ani. Mamĩda eperã mi t'êe

cheru mi k'ãyaara waibiara bi. Mia iru chancla ateeik'araa bi, mi iru k'ãyaara ek'ariara bairã. Irua eperãarã nãgá poro chooit'ee. Tachi Ak'õre Jaure ba chepiit'ee parã k'ap'iade. Mamída ichide ijãadak'aa beerã t'ipitaude jõpiit'ee. ¹² Ooit'ee trigo ewaparipa ooparik'a. Mãgipa pala aneek'ãri, trigo ewada it'aa jira bat'apari chi tau uchiamerã mãik'aapa nãupa chi e ãyaa ateemerã. Maap'eda ma trigo tau ia bïpari chi iapatamãi. Mamída chi e beeda t'ipitaude bat'at'aapari. Mãgí t'ipitau k'ïik'aada aji.

Jesús poro chooda
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Maapai Jesús wãji Galilea eujãdeepa Jordán todee, Juan badamaa poro choopide. ¹⁴ Ewaa weda Juanpa iru poro choo-e pait'ee paji. Mapa mãgaji:

—Piata mi poro choopia bi. ¿Sãap'eda mimaa cheruma aji, pi poro choopide?

¹⁵ Mamída Jesupa p'anauji:

—Mi poro choopáde aji, Tachi Ak'õrepa jara bik'a uchiamerã.

Mãpai Juanpa poro chooji. ¹⁶ Poro choop'eda, Jesús toiduupa uchiak'ãri, pajã ewadachi mãik'aapa irua unuji Tachi Ak'õre Jaure ichi ñri palomak'a baai cheru. ¹⁷ Mãpai ùriji it'ariipa nãga pedeeru:

—Nata mi Warra k'inia. Irua mi t'ãri o-ïapipari.

4

Netuara Poro Waibiapa Jesús k'achiade baaipiit'ee pada

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Maap'eda Tachi Ak'õre Jaurepa Jesús wãpiji eujã pania wêe bimaa, Netuara Poro Waibiapa irumaa ne-inaa k'achia oopi k'inia bada perã.

² Mama k'ãima cuarenta nek'o-ee baji. Mapa jarrapisia nĩbeeji. ³ Mãga nide Netuara Poro Waibiapa ne-inaa k'achia oopide cheji mãik'aapa mãgaji:

—Wãara pi Tachi Ak'õre Warra pirã, na mãu pan papit'aapáde aji.

⁴ Jesupa p'anauji:

—¡Oo-eda! aji. Tachi Ak'õre Ñraa p'ãdade jara bi: 'Eperã chik'o k'o bĩpapai chok'ai bak'aa. Tachi Ak'õre pedee k'awa bĩpa ichita chok'ai bapari.' *(Dt 8.3)*

⁵ T'ẽepai Netuara Poro Waibiapa iru ateeji Jerusalendee, Tachi Ak'õrepa jirit'erada p'uurudee. Mama Tachi Ak'õre te waibia ek'arra ïri it'í ateeji ⁶ mãik'aapa mãgaji:

—Wãara pi Tachi Ak'õre Warra pirã, namãik'aapa jĩtidaipáde aji, Tachi Ak'õre Ñraa p'ãdade jara bairã: 'Ak'õrepa ichi angeleerã pẽiit'ee pi k'aripadamerã.

Áchia pi jita atadait'ee mãik'aapa pi t'idik'adait'ee, pichi bĩri pida mãumaa p'u oopiamapa.' *(Sal 91.11-12)*

⁷ Jesupa p'anauji:

—¡Jĩti-eda! aji. Ichiaba Tachi Ak'õre Ñraa p'ãdade jara bi:

‘Ne-inaa pariatua oonáaji k'awaait'ee wãara Tachi Ak'õre Waibiapa tachi ak'ipari wa mãga-e.’
(Dt 6.16)

⁸Maap'eda Netuara Poro Waibiapa iru ee it'iaara bi nok'ode ateeji. Mama ak'ipiji jõmaweda na p'ek'au eujãdepema p'uuru, net'aa pi-ia ome.
⁹Mãpai mãgaji:

—Pita mi k'ĩrapite bedabaip'eda, mimaa it'aa t'ĩrura, mãgara na jõmaweda përé payada aji.

¹⁰Jesupa p'anauji:

—jOo-eda! aji. ãyaa wãpáde aji, Satanás.

Tachi Ak'õre Ũraa p'ãdade jara bi:

‘Tachi Ak'õre Waibiamaa aupai it'aa t'ĩpatáati mãik'aapa jĩp'a oopatáati irua jara bik'a.’ (Dt 6.13)

¹¹Mãpai Netuara Poro Waibia ãyaa wãji. Mãga nide angeleerã chejida Jesús k'aripade.

Jesupa naapiara jaratee beeda

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹²Jesupa ũrik'ãri Juan Bautista carcelde t'i nĩbidap'edaa, wãji Galilea eujãdee. ¹³Mamĩda Nazaret p'uurude bana-e paji. Ma k'ãyaara banaji Capernaum p'uurude, lago ik'aawa bi Zabulón, Neftalí ëreerã eujãde. ¹⁴Mãgá uchiaji Tachi Ak'õre pedee jarapari Isaíapa p'ãdak'a:

¹⁵‘Zabulón ëreerã eujãde mãik'aapa Neftalí ëreerã eujãde, Jordán to k'ĩraik'a eere p'usadee o wãparide, Galilea apata eujãde Israel pi-daarã-eerã p'anapachida. ¹⁶Mãpemaarã p'ãriu pik'a bide p'anapatap'edaa, ìdaa pi-ia unudait'ee. Tachi Ak'õrepa ma ìdaa

pëiit'ee chi p'ãriu pik'a bide p'anirãmaa atu-
anaadamerã.' (Is
9.1-2)

¹⁷ Maadak'ãriipa Jesupa jarateemaa beeji:

—P'ek'au k'achia oo amáati mǎik'aapa Tachi Ak'õrede ijãapatáati. Taarã-e nide Tachi Ak'õrepa eperãarã bi k'inia bi ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneedamerã.

Jesupa to-iapataarã k'ĩmari jir'it'erada
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Ewari aba Jesús Galilea Lago ide nipak'ãri, unuji ïpemaarã omé: Simón; ichiaba t'ijarapatap'edaa Pedro mǎik'aapa Andrés. To-iapataarã paji. Mapa t'iri t'aamaa p'anajida. ¹⁹ Æra unuk'ãri, Jesupa mǎgaji:

—Mi ome nipapatáati mǎik'aapa óoti mia ooparik'a. Idideepa eperãarã jir'idait'ee Tachi Ak'õre-it'ee, to-iapataarãpa chik'o jiripatak'a.

²⁰ Aramata áchi t'iri atabëijida mǎik'aapa wǎjida iru ome.

²¹ Ipu nok'ode Jesupa awaraa ïpemaarã omé unuji: Santiago mǎik'aapa Juan. Zebedeo war-rarã paji. Barcode t'iri pi-ia p'e bĩmaa p'anajida chi ak'õre ome. Mǎga oomaa p'anide Jesupa áchi t'iji ichi ome wǎdamerã. ²² Aramata chi ak'õre atabëijida barcode mǎik'aapa wǎjida Jesús ome.

Jesupa eperãarã chok'araarãmaa jarateeda
(Lc 6.17-19)

²³ Maapai Jesús Galilea eujã jõmaade nipaji. Tachi Ak'õre pedee jaratee nipapachi judiorã Tachi Ak'õre Æraa jarateepata te bee chaa. Pedee pia jarateepachi k'awaadamerã taarã-e Tachi

Ak'õrepa eperãarã p'e biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneedamerã. Ma awara k'ayaa jõmaweda jipa nipapachi. ²⁴ Siria eujãdepemaarãpa mãga ùridak'ãri, irumaa aneejida k'ayaa beerã k'Ìra t'ãdo: k'ap'ia p'ira-idaa beerã; netuara k'ap'iade merãtia beerã; wawa beerã; k'ap'ia chiwa beerã. Ma k'ayaa jõmaweda Jesupa jipapachi.

²⁵ Eperãarã chok'ara iru ome nipapachida: Galilea eujãdepemaarã; Decápolis eujãdepemaarã; Jerusalén p'uurudepemaarã, awaraa Judea eujãdepemaarã ome mãik'aapa Jordán to ak'õrejiru uchiapari eerepemaarã.

5

Jesupa ùraada ee bide bak'ãri (Lc 6.20-23)

¹ Jesupa eperãarã chok'ara unuk'ãri, su-ak'i banaji ee bide. Ichi ome nipapataarã wãjida iru k'ait'a. ² Mãpai ichia jarateemaa beeji:

³—T'ãri o-ïa p'ani chi chupiria chedeerã. Tachi Ak'õre k'awa k'inia p'anadairã, ichideerã p'aneedait'ee.

⁴ T'ãri o-ïa p'ani chi k'Ìsia p'ua p'anirã, Tachi Ak'õrepa chupiria k'awaait'ee perã.

⁵ T'ãri o-ïa p'ani chi audua-ee p'anirã, atadait'ee perã jõmaweda Tachi Ak'õrepa jarada ichideerãmaa teeit'ee.

⁶ T'ãri o-ïa p'ani chi Tachi Ak'õrepa jara bik'a oo k'inia p'anirã, irua k'aripait'ee perã mãga oodamerã.

⁷ T'ãri o-ïa p'ani chi awaraarã chupiria k'awaa p'anirã, Tachi Ak'õrepa ãchi jida chupiria k'awaait'ee perã.

- ⁸ T'āri o-īa p'ani chi t'āri jīp'a oopataarā Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a, iru unudait'ee perā.
- ⁹ T'āri o-īa p'ani chi t'āri auk'a bīpataarā awaraarā ome māik'aapa Tachi Ak'ōre ome, māirā t'ījaradait'ee perā Tachi Ak'ōre war-rarā.
- ¹⁰ T'āri o-īa p'ani eperāarā awaraarāpa āchi jiridak'āri miapidait'ee, Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a oopata perā. Ichia āchi biit'ee ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā.
- ¹¹ T'āri o-īa p'ani awaraarāpa parāmaa ik'achia jaradak'āri, maa-e pirā ne-inaa k'achia oodak'āri, maa-e pirā seewadak'āri parā imiateedait'ee, mide ijāapata perā. ¹² Māga oodak'āri, t'āri o-īa, k'āiwee p'anéti, Tachi Ak'ōre truade panadak'āri, irua parāmaa ne-inaa pi-ia teeit'ee perā. Māgá chonaarāweda Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāmaa ne-inaa k'achia ichiaba oopachida.

Jesupa jarateeda Tachi Ak'ōredeerā t'āk'a p'ani māik'aapa īdaa pik'a p'ani
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ —Na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā-it'ee parā t'āk'api p'ani. K'awa p'ani chik'o warraa bi t'ā ome. Mamīda t'ā k'iyaa-edaik'āri, warraa-ee bi. ¿Sāga k'iyaaapii waya? T'ā k'iyaa-ee bak'āri, bat'at'aapata o jāde eperāarā ai īri t'iadamerā.

¹⁴ 'Ichiaba na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā-it'ee parā īdaa pik'a p'ani. P'uuru ee nok'ode bi p'oyaa meradak'aa, p'ārik'ua chi uchiterree t'imūpa unupata perā. ¹⁵ Ichiaba lāmpara k'oodak'aa ne-inaa ek'ari mera bidait'ee. Ma k'āyaara k'oodak'āri, ne-inaa īri it'ī ata bīpata

jõma te jãde p'anirãpa ïdaa unudamerã. ¹⁶ Mãga pik'a jiriti jõmaarãpa parã ïdaa pik'a unudamerã. Mãgá unudak'ãri parãpa t'ãri pia ne-inaa pia oomaa p'ani, it'aa t'ïdait'ee parã Ak'õre Waibia it'ari bïmaa.

Jesupa Moisepa p'ãdade jarateeda

¹⁷ —K'ïisianáati mi cheji Moisepa p'ãda maa-e pirã Tachi Ak'õre pedee jarapataarãpa p'ãdap'edaa jõpide. Ma k'ãyaara mi cheji k'awaapiit'ee mãgí pedee p'ãda k'ãata jara k'inia bi. ¹⁸ Mia wãarata jararu. Pajã bi misa mãik'aapa na p'ek'au eujã bi misa, apidaapa ãyaa atada-e pai ma p'ãdadepema letra bïri chak'e apida, Tachi Ak'õrepa ooit'ee bi p'asarumaa. ¹⁹ Mapa eperãpa Moisepa p'ãdade jara bik'a oo-e bi pirã, ùraa abapai oo-e pijida, maa-e pirã awaraarãmaa jarateeru pirã ma ùraade jara bik'a oonaadamerã, mãgí apemaarã k'ãyaara ek'ariara bait'ee Tachi Ak'õre k'ïrapite. Jõdee eperãpa ook'ãri ma ùraade jara bik'a mãik'aapa awaraarãmaa jarateek'ãri mãga oodamerã, ichi apemaarã k'ãyaara waibia bait'ee Tachi Ak'õre k'ïrapite. ²⁰ Mia wãarata jararu. Parãpa Tachi Ak'õrepa jara bik'a pipiara ooda-e pirã Moisepa p'ãda jarateepataarãpa oopataadai k'ãyaara mãik'aapa fariseorãpa oopataadai k'ãyaara, Tachi Ak'õredeerã p'anada-e pai.

Jesupa k'ïrau p'anirãde jarateeda (Lc 12.57-59)

²¹ —Parãpa ùridooda pãchi chonaarãpa ùraapatap'edaa:

‘Eperã peenaadapáde apachida, eperã peeru pírã,
awaraarãpa charraarãmaa ateedait'ee perã.’
(Ex 20.13)

22 Mamída miata jara bi: Apida ichi auk'aa ome k'íraudaru pírã, ma k'írau bi charraarãmaa ateedait'ee. Ichiaba apidaapa ichi auk'aamaa ik'achia jararu pírã, ma pedee jarada k'aurepa Junta Supremadee ateedait'ee. Ma awara api-daapa ichi auk'aamaa jararu pírã: “¡Netuara!” ma pedee k'achia jaradapa atuait'ee tok'arradee.

23 'Maperã parãdepemapa primisia Tachi Ak'õre altarde atEEK'ãri, k'írãparu pírã pichi auk'aapa nepira iru bi pi ome, 24 ma primisia altar k'írapite atabëipia bi. Mãpai wãipia bi t'ãri auk'a bide pichi auk'aa ome. Maap'eda waya chei altarmaa ma primisia teede Tachi Ak'õremaa.

25 'Eperã nepira iru bi pírã pi ome mãik'aapa pi charramaa atee k'inia bi pírã, wãi naaweda t'ãri pia pedeeipia bi iru ome t'ãri auk'a bidait'ee. Maa-e pírã charra k'írapite panadak'ãri, mãgipa pi ata bi jãpataarã juade carcelde t'i nĩbinadamerã. 26 Mia wãarata jararu. Mamãik'aapa uchia-e pai p'arat'a jõmaweda p'aa-ema.

*Jesupa jarateeda miak'ãi p'anĩrã awaraarã ome
k'ãidaik'araa bi*

27 —Parãpa ùridooda naawedapemaarãpa ùraapatap'edaa:

‘Miak'ãi p'anĩrã awaraarã ome k'ãinaadapáde
apachida.’ (Ex 20.14)

28 Mamída miata jara bi: Eperãpa wëra unuk'ãri, k'ísiaru pírã ai ome k'ãiit'ee, mãgí p'ek'au ooji ma wëra ome, ichi t'ãridepai ooji mĩda.

29 'Maperã pi tau juaraarepema ne-inaa unuda k'aurepa pi k'achiade baairu pirã, piara bak'aji ma tau êt'at'aamerã mãik'aapa t'imí bat'at'aamerã, ma k'aurepa k'achiade baai k'ãyaara. 30 Ichiaba pi jua juaraarepemapa ne-inaa ooda k'aurepa pi k'achiade baairu pirã, piara bak'aji ma jua t'iap'et'aamerã mãik'aapa t'imí bat'at'aamerã, k'achiade baai k'ãyaara ma k'aurepa. Piara bi pichi k'ap'iadepema ne-inaa atuamerã, k'ap'ia jômaweda atuai k'ãyaara tok'arradee.

Jesupa jarateeda wëra amaadait'ee k'ïsia p'anirãde

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

31 —Ichiaba naawedapemaarãpa ãraapachida: 'Wëra amaataak'ãri, mia amaada k'art'a irumaa p'ã teeipia bi.' *(Dt 24.1-4)*

32 Mamída miata jara bi: Eperãpa ichi wëra amaataaru pirã, chi wëra awaraa ome k'ãi-ee badata, ma wëramaa p'ek'au oopii, k'ãidarii perã awaraa imik'ïra ome. Ma awara eperãpa wëra amaataada ataru pirã ichi wëra pamerã, ma eperãpa p'ek'au oomaa bi awaraa wëra ome Tachi Ak'õre k'ïrapite.

Jesupa ne-inaa k'ïrapite juraapataarãde jarateeda

33 —Ichiaba ãridooda parã chonaarãpa ãraapatap'edaa:

'Ichita oodapáde apachida, parãpa juraadap'edaak'a Tachi Ak'õre k'ïrapite.' *(Nm 30.2)*

34 Mamída miata jara bi: juraanáati ne-inaa apida k'ïrapite awaraarãpa parã pedee ijãadamerã.

Juraanáati Tachi Ak'õre trua k'ĩrapite, iru mama su-ak'i bapari perã. ³⁵ Ichiaba juraanáati na p'ek'au eujã k'ĩrapite, Tachi Ak'õrepa na p'ek'au eujã ooda perã. Ichiaba juraanáati Jerusalén k'ĩrapite, Jerusalén Tachi Ak'õre, Tachi Rey Waibia p'uuru perã. ³⁶ Ma awara juraanáati pãchi poro k'ĩrapite, parãpa puda k'ãu apida p'ãimaapida-e pai perã maa-e pirã t'orroopida-e pai perã. ³⁷ Mágá ne-inaa k'ĩrapite juraadak'ãri awaraarãpa ma pedee ijãadamerã, ne-inaa k'achia oomaa p'ani. Parãpa ne-inaa oodait'ee pak'ãri, jaradaipia bi: "Ooit'eeda" adaipia bi. Jõdee ne-inaa ooda-e pait'ee pak'ãri, jaradaipia bi: "Oo-eda" adaipia bi.

Jesupa k'ĩra jõ-ee p'an#rãde jarateeda
(Lc 6.29-30)

³⁸ —Parãpa ùridooda naawedapemaarãpa ùraapatap'edaa:

'Sĩdapa eperã tau ãriru pirã, chi sĩa tau auk'a jiat'aadapáde apachida; ichiaba sĩdapa k'ida k'õradaru pirã, chi sĩa k'ida auk'a k'õrat'aadapáde ajida.' (Ex 21.24)

³⁹ Mamĩda miata jara bi: Awaraapa pĩmaa ne-inaa k'achia ooru pirã, k'ĩra jõ-ee banáaji mágí ome. Ma k'ãyaara pĩchi k'ĩra tarramaa sĩru pirã, t'ãri pia chi apema k'ĩra tarra ak'ipĩji, auk'a sĩmerã. ⁴⁰ Ichiaba nepirade bide awaraapa pĩchi camisa jãri ataru pirã, t'ãri pia téjeji pĩchi ãripema p'aru jida. ⁴¹ Ichiaba tachi poro waibiapa ne-inaa chik'ia uapiru pirã kilometro aba, t'ãri pia atéjeji kilometro omé. ⁴² Ma awara apidaapa pĩmaa ne-inaa

iidiruta pirã, tééji mãik'aapa wãak'anãaji ne-inaa presta k'inia p'anadak'ãri.

Jesupa jarateeda k'ira unuamaa iru p'anapataarãde

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ —Ichiaba ũridooda naawedapemaarãpa ũraapatap'edaa:

'Awaraarã k'inia iru baparíiji *(Lv 19.18)*

mãik'aapa pi k'ira unuamaa iru p'anapataarã k'ira unuamaa iru baparíiji.' *(Sal 139.21-22)*

⁴⁴ Mamĩda miata jara bi: Parã k'ira unuamaa iru p'anapataarã k'inia iru p'anapataati mãik'aapa eperãarãpa parã jiridak'ãri ne-inaa k'achia oodait'ee, it'aa t'ipataati ãra pari. ⁴⁵ Mãga ooruta pirã, pãchi it'aripema Ak'õre Waibia warrarã p'anadait'ee. Irua ak'õrejĩru jẽrapipari jõmaarã ĩri; pia beerã ĩri, k'achia beerã ĩri paara. Ma awara irua k'oi chepipari ichi ũraade jara bik'a oopataarãmaa, ichi ũraade jara bik'a oomaa p'anapataarãmaa paara. ⁴⁶ Parãpa k'inia iru p'ani pirã pãchi k'inia iru p'anapataarã aupai, ¿k'ãare-it'ee Tachi Ak'õrepa parã pia ak'ima? Romadepemaarã rey-it'ee impuesto p'epataarãpa paara k'inia iru p'ani ãchi k'inia iru p'anĩrã. ⁴⁷ Ma awara parãpa pãchi auk'aarã aupai auteebairuta pirã, ¿ne-inaa pipiara oomaa p'anik'ã? Ijãadak'aa beerãpa paara ãchi auk'aarã auteebaipata. ⁴⁸ Mãgã eperãarã jĩp'arãk'a p'anadai k'ãyaara, t'ãri pia p'anapataati ne-inaa k'achia ooda-ee, pãchi it'aripema Ak'õre Waibia baparik'a.

6

Jesupa jarateeda ne-inaa pia oo k'awaadamerã

¹—K'irak'aupai awaraarã taide ne-inaa pia oodai Tachi Ak'õre-it'ee, ãchia t'o p'anadamerã. Mãga ooruta pirã, parã it'aripema Ak'õre Waibiapa parãmaa tee-e pait'ee ne-inaa pia ichia k'isia iru bi teeit'ee ichideerãmaa.

² 'Maperã parãdepemapa ne-inaa chupiria beerãmaa teek'ãri, jõmaarãmaa pia ooda jaranáaji. Seewata Tachi Ak'õrede ijãapatada apataarãpa mãga oopata Tachi Ak'õre Ûraa jarateepata tede mãik'aapa calle jãde, eperãarãpa ãchi t'o p'anadamerã. Mia wãarata jararu. Ma t'o p'anãrã pedee pia aupai iru p'anadait'ee, Tachi Ak'õrepa ãchimaã tee-e pait'ee perã ne-inaa pia irua k'isia iru bidepema. ³ ãchia oopata k'ãyaara pia net'aa teek'ãri chupiria beerãmaa, jaranáaji, pichi k'õp'ãyo piara bimaã paara. ⁴ K'ĩup'ee óoji pi it'aripema Ak'õre Waibiapa unu bairã. Ichiata ne-inaa pia teeit'ee pimaã ichia k'isia iru bidepema.

*Jesupa jarateeda it'aa t'ĩ k'awaadamerã
(Lc 11.2-4)*

⁵—Parãpa it'aa t'ĩdak'ãri, oonáati Tachi Ak'õrede ijãapatada apataarãpa oopatak'a. Tachi Ak'õre Ûraa jarateepata tede jõmaarã taide ãchi ak'inĩ p'aneepata it'aa t'ĩdait'ee. Ichiaba p'uuru jãde plaza bee k'idaã mãga oopata eperãarãpa unudamerã. Mia wãarata jararu. Eperãarã pia pedeepata aupai iru p'anadait'ee. ⁶ Maperã pi it'aa t'ĩk'ãri, pichi cuartode t'ĩuji mãik'aapa chi puerta pia jãaji. Mãpai it'aa t'ĩji pichi Ak'õre Waibiamaa,

iru mama bairã pi ome. Irua pia oomaa bi unuk'ãri, ne-inaa pia teeit'ee pimaa, ichia k'ĩsia iru bidepema ma ne-inaa ichideerãmaa teeit'ee.

⁷ It'aa t'ĩk'ãri, pia-e bi ip'ii ichi ai pedeeta jara nĩbait'ee. Ijãadak'aa beerãpa mãga oopata, k'ĩsiapata perã audú pedee jõnĩpa Tachi Ak'õrepa audupiara ũriit'ee. ⁸ Mãirãk'a p'ananáati, Tachi Ak'õrepa k'awa bapari perã parãpa falta p'ani, iididai naaweda.

⁹ Nãga it'aa t'ĩdaipia bi:

'Tachi Ak'õre it'ari bi,
pi t'ĩ awaraa t'ĩ k'ãyaara pipiara bi.

¹⁰ Eperãarã bíji pichi jua ek'ari pichideerã p'aneedamerã.

Óoji pichia k'inia bik'a na p'ek'au eujãde, it'ari ooparik'a.

¹¹ Tai-it'ee chik'o téjei ewari chaa k'odait'ee.

¹² Taipa p'ek'au k'achia oopata chupiria k'awáaji mãik'aapa perdonáaji taipa perdonaapatak'a, awaraarãpa taimaa ne-inaa k'achia oodak'ãri.

¹³ Tai k'achiade baaipináaji.

Tai k'aripa atáji Netuara Poro Waibia juadeepa.'

¹⁴ 'Parãpa perdonaaruta pirã awaraarãpa ne-inaa k'achia oopata parãmaa, Tachi Ak'õre it'ari bĩpa ichiaba perdonaait'ee parãpa ne-inaa k'achia oopata. ¹⁵ Mamĩda parãpa perdonaada-e p'ani pirã awaraarãpa ne-inaa k'achia oopata parãmaa, mãgara Tachi Ak'õrepa ichiaba perdona-e parãpa ne-inaa k'achia oopata.

*Jesupa jarateeda nek'oda-ee it'aa t'ĩ
k'awaadamerã*

16 —Parã nek'oda-ee p'anadak'ãri jĩp'a k'ĩsaiit'ee Ak'õre net'aade, k'ĩra pia-ee p'ananaati Ak'õrede ijãapatada apataarãpa oopatak'a. Mãga nipapata awaraarãpa k'awaadamerã nek'oda-ee p'ani, mãik'aapa ãchi t'o p'anadamerã. Mia wãarata jararu. Mãgapai iru p'anadait'ee. 17 Pi it'aa t'ĩ bak'ãri nek'o-ee, k'ĩra sũji mãik'aapa t'ĩ-irũji 18 apidaapa k'awanaadamerã pi nek'o-ee bi. Eperãarãpa pi it'aripema Ak'õre Waibia p'oyaa unuda-e p'ani mĩda, irua k'awa bi pia ne-inaa mera oo bi, pi ome bairã. Ma pari iruata ne-inaa pia teeit'ee pimaa ichia k'ĩsia iru bidepema.

Jesupa it'aripema ne-inaa piade jarateeda
(Lc 12.33-34)

19 —P'arat'a, net'aa pia p'enãati na p'ek'au eujãde p'ani misa iru p'anadait'ee, polillapa ma net'aa ãrit'aai perã, maa-e pirã mogosiadarii perã taarã ia iru bĩpa, maa-e pirã nechiapataarãpa chia atadaridai perã. 20 Ma k'ãyaara jirĩti it'aripema ne-inaa iru p'anadait'ee, mãpema ne-inaa polillapa ãrik'aa perã, mogosiak'aa perã mãik'aapa nechiapataarã mama t'ĩudak'aa perã. 21 Na p'ek'au eujãdepema ne-inaa pia audú ata k'inia bak'ãri, pi t'ãri araa bait'ee ma ne-inaa ome. Jõdee it'aripema ne-inaa pia audú ata k'inia bak'ãri, pi t'ãri araa bait'ee mãgĩ ne-inaa ome.

Jesupa tachi taude jarateeda
(Lc 11.34-36)

22 —Tachi tau lamparak'a ãdaa pik'a bi tachi k'ap'ia-it'ee. Pichi tau pia bak'ãri, k'ap'ia jõmaweda ãdaa pik'a bide bait'ee. 23 Mamĩda pichi tau k'achia

bi pirã, k'ap'ia jômaweda p'ãriu pik'a bide bait'ee. Măgá pi k'ap'iade ĩdaa pik'a bi wãara p'ãriu pik'a bi pirã, audupiara p'ãriu pik'a bide bait'ee.

K'aita tachi chipari

(Lc 16.13)

²⁴ —Eperã chipariirã omé jua ek'ari mimia baik'araa bi. Măga bi pirã, chipari aba k'ĭra unuamaa iru bai măik'aapa chi apema k'inia iru bai, maa-e pirã abaapa jara bik'a ooi măik'aapa chi apemapa jara bik'a oomaa bai. Măga pik'a apidaapa ooda-e pai Tachi Ak'õrepa jara bik'a, p'arat'a, net'aa pia p'e bi misa.

Tachi Ak'õrepa ichi warrarã pia ak'ĭ bapari

(Lc 12.22-31)

²⁵ —Maperã mia jara bi: K'ĭsia jõnanáati k'ãata k'odait'ee maa-e pirã todait'ee, măgá chok'ai p'anadait'ee. Ichiaba k'ĭsianáati sãga p'aru atadait'ee. Tachi Ak'õrepa parã k'ap'ia ooji măik'aapa parã chok'ai p'anapiji. Măga bita, ĩp'aru tee-e paik'ã măik'aapa chik'o, ne-inaa toparii tee-e paik'ã parãmaa? ²⁶ Ak'ĭti, ipanaarã it'ĭ wãabai p'ani. Āchia net'atau uudak'aa, ewadak'aa măik'aapa ia bidak'aa chi net'atau iapatamãi. Mamĭda parã it'aripema Ak'õre Waibiapa ne-inaa teepari k'odamerã. ĩIru-it'ee parã pipiara p'ani ipanaarã k'ãyaara! ²⁷ Eperã audú k'ĭsia nĭbipa hora aba pida waa chok'ai ba-e pai.

²⁸ 'Ma awara ĩk'ãare-it'ee parã audú k'ĭsiapata p'aru-it'ee? Ak'ĭti, sãga nep'ono p'ũajara t'ãide nĭbi waripata. Mimiadak'aa măik'aapa p'aru k'adak'aa măgá pi-ia p'anadait'ee. ²⁹ Mamĭda mia jara bi:

Rey Salomonpa p'arat'ara, net'aa pia iru bapachi mīda, iru p'aru piara jĩ bak'āri, eperāarāpa iru piara unuda-e paji nāgí nep'ono k'āyaara. ³⁰ Idi na p'ūajara wari wā. Mamīda nu uratidaik'āri, t'ipitaude paa jōdariit'ee. Tachi Ak'ōrepa māgá pia ak'i bi pīrā nep'ono p'ūajara t'āide nībi, audupāra parā ak'i bapariit'ee, at'āri irude mak'āra ijāada-e p'ani mīda. ³¹ Tachi Ak'ōrepa māgá ichia ooda pia ak'i bapari perā, k'īsia jōnanāati: “¿K'āata k'odait'ee?” maa-e pīrā “¿K'āata todait'ee?” maa-e pīrā “¿K'āata jīdait'ee?” ³² Māgá k'īsiapata ijāadak'aa beerāpa. Mamīda parāpata it'aripema Ak'ōre Waibia iru p'ani. Irua k'awa bi ne-inaa parāpa falta p'ani. ³³ Maperāpi naapiara jirīti iru jua ek'ari p'anapataadait'ee māik'aapa oopatāati irua jara bik'a. Māga ooruta pīrā, ma ne-inaa jōma iru p'anadait'ee. ³⁴ Audú k'īsianāati nupema ne-inaade, nu ne-inaa paraait'ee perā aide k'īsiadamerā. Ewari chaa ne-inaa audupai paraa aide k'īsiadamerā.

7

*Jesupa jarateeda awaraarāpa oopata ak'inaadamerā pedee k'achia jaradait'ee
(Lc 6.37-38, 41-42)*

¹ —Awaraarāpa ne-inaa oopata ak'ināati jaradait'ee ne-inaa k'achia oomaa p'ani. Māga ooruta pīrā, ma jaradap'edaa k'aurepa Tachi Ak'ōrepa parā māgá ak'iit'ee. ² Parāpa awaraarāpa oo p'ani ak'ipatak'a, māgá Tachi Ak'ōrepa ak'ipariit'ee parāpa oo p'ani. Ne-inaa k'achia aupai jiriruta pīrā pedee k'achia jaradait'ee āra

ãpíte, Tachi Ak'õrepa auk'a jiriit'ee parãpa ne-inaa k'achia oopata aupai jarait'ee iru k'ĩrapíte p'anadak'ãri. ³ ¿K'ãare-it'ee ak'i bima nejarra pichi auk'aa tau jãde bi, mamĩda unu-e bi pak'uru pichi tau jãde bi? ⁴ Pichi tau jãde pak'uru iru bi pirã, ¿sãga pichi auk'aamaa jaraima: “Mimaa ãepĩji jã nejarra pichi tau jãde bi”? ⁵ ¡Seewata pia chĩara k'aripa k'inia bi, irua oo bi ak'ik'ãri! Pichi tau jãde bi pak'uruta naapiara ãt'at'ãaji. Mãpaipi unui nejarra pichi auk'aa tau jãde bi, mãgã wãara iru k'aripait'ee.

⁶ 'Net'aa awara bidap'edaa Tachi Ak'õre-it'ee teeruta pirã usa k'achia beemaa, orradaidap'eda k'aak'oodai. Ma awara ne-inaa ãpia perlak'a atabẽiruta pirã sinaarã p'anĩmãi, yoorode jaut'aadai.

*Jesupa jarateeda Tachi Ak'õremaa iididamerã
(Lc 6.31; 11.9-13)*

⁷ —Iidipatãati Tachi Ak'õremaa. Irua teeit'eepi. Jiripatãati. Irua k'awapiit'eepi. Eperãpa t'ĩparik'a puerta t'aide, Ak'õremaa t'ĩpatãati. Irua parã k'aripait'eepi. ⁸ Chi iidi bĩmaa Tachi Ak'õrepa teepari; chi jiri bĩmaa Tachi Ak'õrepa k'awapipari mãik'aapa chi t'ĩ bĩmaa ewapari.

⁹ '¿Parãdepemapa mãu teeik'ã ichi warramaa, irua pan iidik'ãri? ¹⁰ Maa-e pirã, ¿taama teeik'ã irumaa, chik'o iidik'ãri? ¹¹ ¡Mãga-epi! Parã ne-inaa k'achia oopataarã mãda, pãchi warrarãmaa net'aa pia tee k'awa p'ani. Parãpa mãga ooruta pirã, ¡audupiara pãchi it'aripema Ak'õre Waibiapa ne-inaa pia teeit'ee chi iidirutaarãmaa!

12 'Maperã, óoti apemaarãmaa parãpa k'inia p'anik'a ãchia parãmaa oodamerã, mãgata jara bairã Moisepa p'ãdade mãik'aapa Tachi Ak'õre pedee jarapataarãpa p'ãdap'edaade.

Tachi Ak'õre truadee wãit'ee puerta p'ĩrup'ee pik'a bi
(Lc 13.24)

13 —Tachi Ak'õre truadee wãit'ee puerta p'ĩrup'ee bide t'ĩpaták'ata bi. Mapa t'ĩuti puerta p'ĩrup'ee bide, chi atua beerã puerta jet'ee bapari perã. Ichiaba ãchi o k'achia ewaraa k'obi, chok'ara aide wãpata perã. 14 Wãit'ee eperãarã ichita p'anapatamãi Tachi Ak'õre ome puerta p'ĩrup'ee bide t'ĩpaták'ata bi mãik'aapa Ak'õre o p'ĩrup'ee bapari, mãgide chok'ara-ee wãpata perã.

Pak'uru k'awaadai chi nejõdeepa
(Lc 6.43-44)

15 —K'ĩrak'aupai ijãadai jõmaweda Tachi Ak'õre pedee jarapatada apataarãde, mãirã ùk'uru seewaidaa bee perã. Seewata eperã pia beerãk'a parãmaa chepata. Mamãda ãchi t'ãride k'ĩsia k'achia iru p'anapata. 16 Parãpa mãirã k'awaadai ãchia oopata pia ak'idak'ãri. Pak'uru ìri-idaa bide uva chauk'aa; ichiaba mãgeede higojõ chauk'aa. 17 Ma awara nejõ bìiri pia bìpa nejõ pia chau-pari. Mamãda nejõ bìiri k'achia bìpa nejõ k'achia chau-pari. 18 Nejõ k'achia chauk'aa pak'uru pia bide. Ichiaba nejõ pia chauk'aa pak'uru k'achia bide. 19 Maperã pak'uru nejõ pia chauk'aa bee t'u peepata t'ipitaude bat'at'aadait'ee. 20 Mãgã ma Ak'õre pedee jarapatada apataarãpa ne-inaa

oopata k'aurepa parãpa k'awaadai wãara Ak'õrepa pëida wa mãga-e.

Jesupa jarateeda jõmaarãta Tachi Ak'õre truadee wãda-e pait'ee

(Lc 13.25-27)

²¹ —Eperãarã ùk'uruurãpa mimaa: “Tachi Waibia, Tachi Waibia” a p'ani mïda, jõmaweda wãda-e pait'ee Tachi Ak'õre truadee. Jïp'a chi oopataarãpa mi Ak'õre it'ari bïpa oopi bik'a; mãgïrãta it'aa wãdait'ee. ²² Ak'õre ewari waibia ewate chok'araarãpa mimaa jaradait'ee: “Tachi Waibia, Tachi Waibia, tai pi ome p'anapiji. Taipa pi t'ïde jarateejida mãik'aapa pi t'ïde netuaraarã uchiapik'oojida. Ma awara pi t'ïde oojida ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa.” ²³ Mamïda mia p'anaut'ee: “¡Mia parã k'awa-e bi! ¡Ãyaa wãti mi ik'aawaapa, ne-inaa k'achia oopataarã!”

Jesupa te oopataarãde jarateeda

(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴ —Eperã k'ïsia k'awaa bïpa mi ùraa ùripari mãik'aapa oopari mia jara bik'a. Mãgï eperã ichi te oo bik'ata bi mãu ïri. ²⁵ K'oi cheji; to chedachi mãik'aapa nãu golpe p'uaji ichi temãi. Mamïda t'ee-e paji mãu ïri oo bada perã. ²⁶ Jõdee chi mi ùraa ùrip'eda, oo-e bïpa mia jara bik'a k'ïsia k'awa-ee bi. Eperã ichi te ipude oodak'a bi. ²⁷ K'oi cheji; to chedachi; nãu golpe p'uaji mãik'aapa ichi te tudú t'eedachi. Mãgã ichi te jõdachi.

²⁸ Jesús pedee aupak'ãri, eperãarã jõmaweda ak'itrua para beeji irua jarateeda k'aurepa.

29 Māga p'anajida irua jīp'a jarateeda perā Tachi Ak'õrepa jarateepidak'a. Ak'õre Ũraa pipiara jarateoji Moisepa p'āda jarateepataarā k'āyaara.

8

Jesupa leprapa k'ayaa bada jipada

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jesús eedeepa edaa chek'āri, eperāarā chok'ara iru t'ēe chejida. ² Māgá che wāde iru k'ait'a cheji eperā leprapa k'ayaa bi. Māgí iru k'īrapite bedabai nība cheji māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, pia k'inia bi pirā, mi k'ayaa wēpapipáde aji, Ak'õre k'īrapite mi pia beemerā.

³ Jesupa juapa t'õbaip'eda, māgaji:

—¡K'inia bida! aji. Jipa beepáde aji.

Aramata jipa beeji. ⁴ Māpai Jesupa māgaji:

—¡Ūrjji! Jaranáaji apidaamaa. Jīp'a p'aaremaa ak'ipináji māik'aapa Moisepa p'ādade jara bik'a ipana omé atéjei teeit'ee Tachi Ak'õremaa. Māgá jōmaarāpa pi jipa beeda k'awadayada aji.

Jesupa Romadepema soldaorā poro mimiapari jipada

(Lc 7.1-10; Jn 4.43-54)

⁵ T'ēepai Jesús Capernaum p'uurude panak'āri, Romadepema soldaorā poro waibiapa irumaa chupiria iidi cheji:

⁶ —Jesús, mi mimiapari k'ayaa bida aji. P'oyaa mimik'a-e bi māik'aapa chupiria nībida aji, p'uapa.

⁷ Jesupa p'anauji:

—Wāit'eeda aji, jipade.

⁸ Mamīda ma soldaorā poro waibiapa māgaji:

—Tachi Waibia, mi pi k'ãyaara ek'ariara bi. Pi mi temaa wã-e pijida, namãik'aapa pedeeru pirã, mi mimiapari jipa beei'tee. ⁹ Mi jida waibiarã jua ek'ari bi. Ma awara mia soldaorã iru bi michi jua ek'ari. Mia abaamaa wãpáde ak'ãri, wãpari; awaraamaa chepáde ak'ãri, chepari. Ichiaba mi mimiaparimaa ne-inaa oopáde ak'ãri, oonaparida aji.

¹⁰ Jesupa mãga ũrik'ãri, p'era pik'a beiji ma soldaorã poropa jara bada k'aurepa. Mapa ichi ome nipapataarãmaa mãgaji:

—Mia wãarata jararu. Israel pidaarã t'ãide na eperãk'a apida waide unu-e bi, iru wãara ijãapari perã. ¹¹ Eperãarã chok'ara chedait'ee ak'õrejĩru uchiapari eereepa mãik'aapa ak'õrejĩru baaipari eereepa. Mãirãta Tachi Ak'õre truade su-ak'i p'ana chedait'ee nek'ode Abraham ome, Isaac ome mãik'aapa Jacob ome. ¹² Mamĩda chi it'ari p'anadaipia bĩrã Ak'õrepa jerek'ooit'eeda aji, taawaa p'ãriudee, atua beerã ome jëedamerã mãik'aapa k'ida kierrkierree para bamerã p'uapa.

¹³ Mãga jarap'eda, Jesupa ma soldaorã poromaa mãgaji:

—Wãpáde aji, pichi temaa pia ijãadak'a uchiada perã.

Aramata chi k'ayaa bada jipadachi.

*Jesupa Pedro p'ãk'õre jipada
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)*

¹⁴ Mãpai Jesús wãji Pedro temaa. Mama ununaji Pedro p'ãk'õre k'ayaa bi k'iamiapa. P'arude baji k'ayaa bada perã. ¹⁵ Jesupa iru jua

t'õbaik'ãri, ma k'iamia tuudachi. Māpai ma wēra p'irabaidaip'eda, nek'opiji Jesumaa.

Jesupa k'ayaa beerã chok'ara jipada
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ K'eudaik'ãri, netuara k'ap'iade merätia beerã chok'ara aneejida Jesumaa. Pedee jarada abaapa netuaraarã jōmaweda uchiapik'ooji. Ichiaba k'ayaa beerã jōmaweda jipak'ooji. ¹⁷ Māga ooji p'asamerã Tachi Ak'õre pedee jarapari Isaiapa chonaarãweda jaradak'a:

'Irua k'ayaa tachimaa baridap'edaa awara āyaa ataji māik'aapa tachi k'ayaa beerã jipaji.' (Is 53.4)

Jesús ome nipa k'inia p'anadap'edaarã
(Lc 9.57-62)

¹⁸ Awaraa ewaride Jesupa unuk'ãri eperãarã chok'ara ichi wap'ira iru p'ani, chi k'õp'āyoorāmaa jaraji sīadait'ee lago k'īraik'a eeree. ¹⁹ Mamīda wādai naaweda, Moisepa p'āda jarateepari k'ait'a cheji māik'aapa māgaji:

—Tachi Jarateepari, pi ome wã k'inia bida aji, chi wārumaa.

²⁰ Jesupa p'anauji:

—Usap'ã yooro te uria iru bee māik'aapa ipanaarã te iru bee. Mamīda mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema arajāgaa ni, k'āipari wēe. Made k'īsīaji jarai naaweda wāara mi ome nipa k'inia bi wa māga-e.

²¹ Awaraa Jesús ome nipadapa māgaji:

—Tachi Waibia, mi jida pi ome nipaparii k'inia bi. Mamīda ai naaweda, mi ak'õre iapipáde aji, iru piuk'ãri.

22 Jesupa p'anauji:

—Chepáde aji, mi ome mãik'aapa ichiak'au bipáde aji, atuadait'eerāpa āchi piudap'edaarā iadamerā.

Jesupa nãu p'usa ome t'umãtipida

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

23 Ma t'ēpai Jesús wāji barcode chi k'ōp'āyoorā ome. 24 Māga nide p'usara t'o nībeeji. P'usapa barco pirubaai wā nipaji. Māimisa Jesús k'āi baji. 25 Mapa chi k'ōp'āyoorāpa ĩrimat'ajida mãik'aapa mājajida:

—Tachi Waibia, ĩtai k'aripáji! ĩTachi pirubaai wādapi!

26 Jesupa p'anauji:

—¿Sāap'eda p'era jōnima? aji. ĩParā pia ijāada-e p'anida! aji.

Māga jarap'eda, p'irabaidachi mãik'aapa pedeeji nāumaa mãik'aapa p'usamaa. Aweda jōma ip'ii ũu beeji. 27 Māga unudak'āri, chi k'ōp'āyoorā ak'itrua para beeji mãik'aapa āchi pitapai iidi para beeji:

—¿K'aima ajida, nãgí? Nãu, p'usa paara iru pedee ũripatada ajida.

Eperāarā k'ap'iade netuara merātia bada

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

28 Jesús chi k'ōp'āyoorā ome panadak'āri lago k'ĩraik'a eere Gadara eujāde, jāira māu te uriade badadeepa uchijida eperāarā omé netuara āchi k'ap'iade merātia bee. Ma eperāarā Jesús k'ait'a chejida. Āchi audú t'āri k'achiaida p'anadap'edaa perā, eperāarā ma ode p'oyaa wāyaadak'aa paji. 29 Jesumaa bia chejida:

—Jesús, Ak'õre Waibia Warra, tai ome t'ĩunáajil ¿At'ãri-e weda tai miapide cheji-ek'ã? ajida.

³⁰ Ma k'ait'a sinaarã chok'ara nek'omaa p'anajida. ³¹ Mapa netuaraarãpa Jesumaa chupiria iidijida ma sinaarã k'ap'iade t'ĩupimerã.

³² Aramãgá Jesupa jaraji maaaa wãdamerã. Mãpai ma netuaraarã ma eperãarã k'ap'iadeepa uchiak'oodachida mãik'aapa sinaarã k'ap'iade t'ĩudachida. Aramata sinaarã jõmaweda p'irak'oodachida ee k'õot'ari jira bidee. Mata lagode baainajida mãik'aapa ãyapa jĩak'oodachida.

³³ Ma sinaarã jĩa p'anadap'edaarãpa mãga unudak'ãri, p'irak'oodachida p'uurudee. Nepirinajida ãchia unudap'edaa ma netuara merãtia p'anadap'edaarã ome. ³⁴ Mãpai p'uuru pidaarã jõmaweda chejida mãik'aapa Jesumaa chupiria iidijida ãchi eujãdeepa wãmerã.

9

Jesupa chiwa bada jipada

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Ma t'ẽepai, Jesús barcode bataup'eda, wãji lago k'ĩraik'a eeree. Mãgá ichi p'uurude pacheji.

² Mama bide eperãarãpa jira aneejida eperã chiwa bi p'arude. Jesupa k'awaak'ãri ãchia wãara ichide ijãa p'ani, ma chiwa bimaa mãgaji:

—Warra, t'ãri o-ãa báji pia p'ek'au k'achia oopata jõmaweda wẽpada perã.

³ Ũk'uru arii p'anadap'edaa Moisepa p'ãda jarateepataarãpa mãga ũridak'ãri, k'ĩsiajida: “Jãgipa ik'achia pedeemaa bi Tachi Ak'õre ãpite. Tachi Ak'õrepapai p'ek'au k'achia wẽpapiyada” ajida.

⁴ Mamĩda Jesupa k'awaji ãchia k'ĩsia p'ani. Mapa iidiji:

—¿Sãap'eda parãpa k'ĩsia k'achia k'ĩsia p'anima? aji. ⁵ Mia irumaa jarai: “Pia p'ek'au k'achia oopata wẽpajipi” maa-e pirã jarai: “P'irabãiji mãik'aapa wãji”. Mamĩda irua maarepida oo-e pai, Tachi Ak'õrepa oopi-e pirã. ⁶ Mia ak'ipiit'ee na p'ek'au eujãde mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema k'ap'ia pari, Tachi Ak'õre Waibiapa wẽpapipari eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata.

Mãpai mãgaji ma eperã chiwa bimaa:

—¡P'irabãiji! Pichi p'aru atãji mãik'aapa wãji pichi temaa.

⁷ Aramãgã ma chiwa bada p'irabaidachi mãik'aapa wãji ichi temaa. ⁸ Mãga unudak'ãri, eperãarã p'era pik'a para beeji mãik'aapa Tachi Ak'õremaa o-ãa it'aa t'ĩjida, irua ma eperãmaa mãga ooda perã.

*Jesupa Mateo jir'it'erada ichi ome nipapariimerã
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)*

⁹ Mamãik'aapa Jesús wãji. Ma wãrude eperã t'ĩjarapatap'edaa Mateo unuji. Su-ak'i baji Cesar-it'ee impuesto p'aapatamãi. Jesupa mãgaji irumaa:

—Mi ome nipaparĩji.

Aramãgã bainĩ beep'eda, Jesús ome wãji.

¹⁰ T'ẽepai Jesús chi k'õp'ãyoorã ome teeda nek'omaa bak'ãri, impuesto p'epataarã Roma pidaarã rey-it'ee pachejida awaraa eperãarã k'achia-idaa beerã apatap'edaarã ome. Mãirã ai mesade su-ak'i p'aneejida Jesús ome. ¹¹ Fariseorãpa mãga unudak'ãri, Jesús k'õp'ãyoorãmaa iidijida:

—¿Sãap'eda parã jarateepari nek'omaa bima ajida, impuesto p'epataarã ome mãik'aapa awaraa p'ek'au k'achia oopataarã ome?

¹² Mãirãpa iididap'edaa ùrik'ãri, Jesupa mãgaji:

—Médico pëidak'aa k'ap'ia pia beerãmaa. Jĩp'a pëipata k'ayaa beerãmaa. ¹³ Parã wãdak'ãri, k'ĩsiadapãde aji, nãgí Ak'õre Ñraa jara k'inia bi: 'Mia k'iniara bi awaraarã chupirã k'awaadamerã, ne-animalaarã peedap'eda, paadai k'ãyaara mi-it'ee.' (Os 6.6)

Mãpai Jesupa mãgaji:

—Tachi Ak'õrepa mi pëi-e paji t'ãri pia beerã jiride. Ma k'ãyaara p'ek'au k'achia oopataarã jirideta pëiji.

*Sãapai nek'oda-ee p'anadaipia bi
(Mr 2.18-20; Lc 5.33-35)*

¹⁴ Mãpai Juan Bautista k'õp'ãyoorã Jesumaa chejida mãik'aapa iidijida:

—Edaare tai, fariseorã ome nek'oda-ee p'aneepata jĩp'a Tachi Ak'õre net'aade k'ĩsiadait'ee. ¿Sãap'eda pi k'õp'ãyoorãpa mãga oodak'aama? ajida.

¹⁵ Jesupa p'anauji:

—Miak'ãipata fiestade t'ĩ pëidap'edaarã k'ĩra pia-ee p'anadak'aa chi miak'ãit'ee bi ãchi ome bi misa. Mamãda ewari cherude iru ata chedak'ãripi, t'ãri p'uapa nek'oda-ee p'aneedait'eeda aji.

*Ñraa chiwidi mãik'aapa chonaarãweda p'ãdap'edaa
(Mr 2.21-22; Lc 5.36-39)*

¹⁶ —Eperã apidaapa p'aru chiwididepema pite aba t'ũik'araa bida aji, p'aru sorede parchaait'ee. Mãga ooru pirã, chi p'aru chiwidi ãridariit'ee

māik'aapa ma pite auk'a bee-e pait'ee chi p'aru sore ome. ¹⁷ Ichiaba vino ewaa juda t'idak'aa ne-e sorede, ma vino baak'ak'āri, ma ne-e sore jīadarii perā māik'aapa chi vino atuadarii perā. Maperā vino ewaa juda t'idaipia bi ne-e chiwidide, ma ne-e chi vino ome atuapiamaapa.

Jairo k'au māik'aapa wērapa Jesús p'aru ide t'ōbaida (Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jesús at'āri pedeemaa bide, judiorā poro waibia t'ijarapatap'edaa Jairo Jesús k'īrapite bed-abai nība cheji māik'aapa māgaji:

—Et'ewapai mi k'au jai-idaajida aji. Mamīda mia k'awa bi pi cheru pirā mi ome māik'aapa pi jua biru pirā iru īri, waya chok'ai beeyada aji.

¹⁹ Māpai Jesús wāji chi k'ōp'āyoorā ome ma eperā temaa. ²⁰ Ma wādade wēra doce años bi k'ayaa bi waamiapa Jesús āpiteik'aapa k'ait'a wāp'eda, iru īripema p'aru i t'ōbait'aaji. ²¹ Māga ooji k'īsia bada perā iru p'aru i t'ōbairupapai jipa beei. ²² Mamīda māgá t'ōbaik'āri, Jesupa āpatee ak'iji māik'aapa māgaji ma wēramaa:

—Wēra, t'āri o-īa bējei. Pia mide ijāa bairā, jipa beejida aji.

Aramata ma wēra jipa beej.

²³ Maap'eda Jesús ma judiorā poro waibia temaa panak'āri, unuji siru chaapataarā māik'aapa eperāarā jēpi ororoo nībi. ²⁴ Māpai Jesupa māgaji:

—Taawaa uchiati. Na wēra k'au jai-idaa-e bi. Jīp'a k'āita bida aji.

Māga ūridak'āri, arii p'anadap'edaarā ēik'oodachida, Jesús k'īra k'awa-ee bi jīak'aapa.

²⁵ Mamīda Jesupa eperāarā uchiapik'ooji māik'aapa

jai-idaada badamāi t'ĩup'eda, iru jua jita atanaji. Māpai ma wēra k'au p'irabaidachi. ²⁶ Maap'eda ma eujādepemaarā jōmaarāpa k'awaa wājida Jesupa māga ooda.

Jesupa tau p'āriu beerā omé jipada

²⁷ Mamāik'aapa uchua wādade, Jesús t'ēe tau p'āriu bee omé bia che wāpachida:

—¡Rey David Warra, tai chupiria k'awaapáde! ajida.

²⁸ Jesús teeda t'ĩunak'āri, ma tau p'āriu beerā auk'a t'ĩujida. Māpai Jesupa iidiji:

—¿Parāpa ijāa p'anik'ā aji, mia jipai?

P'anaujida:

—Tachi Waibia, ijāa p'anida ajida.

²⁹ Māpai Jesupa taumāi t'ōbaip'eda, māgaji:

—Parāpa ijāa p'anik'a, māgá p'aneedapáde aji.

³⁰ Aweda tau eratik'oodachida. Māpai Jesupa jīp'a māgaji:

—Mia ooda chīaramaa nepirinaadapáde aji.

³¹ Māga jaraji mīda, mamāik'aapa uchiarutata Jesupa ooda nepiri wāpachida ma eujādepemaarāmaa.

Jesupa pedee atua bada jipada

³² Ma tau p'āriu p'anadap'edaarā uchiarutade, eperāarāpa aneejida eperā pedee atua bi Jesumaa. Māga baji netuara ichi k'ap'ide merātia bada perā. ³³ Jesupa ma netuara uchiapit'aak'āri,

ma eperā pedee beeji. Māga unudak'āri, arii p'anadap'edaarāpa ak'itrua para beeji māik'aapa māgajida:

—¡Israelde waide nāga unudak'aada! ajida.

³⁴ Mamīda fariseorāpa māgajida:

—Netuara Poro Waibia juapata jǎgá netuaraarǎ uchiapiparida ajida.

Jesupa eperǎarǎ chupǎria k'awaada

³⁵ Jesús nipapachi p'uuru beede mǎik'aapa ai ik'aawa p'uuru k'aipée beede. Tachi Ak'õre Ñraa jarateepata te chaa pedee pia jarateepachi k'awaadamerǎ taarǎ-e Tachi Ak'õrepa eperǎarǎ p'e biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerǎ p'aneedamerǎ. Ma awara k'ayaa k'ĩra t'ǎdoó jipapachi. ³⁶ Eperǎarǎ chok'ara see nĩbi unuk'ǎri, chupǎria k'awaaji, ǎra chupǎria, k'ĩra pia-ee para bada perǎ, oveja chak'eerǎ ak'ipari wēe chitoonik'a. ³⁷ Mǎpai chi k'õp'ǎyoorǎmaa mǎgaji:

—Eperǎarǎ chok'ara mide waide ijǎada-e p'ani. Ne-uu audú chau bík'apí p'ani. Mamĩda mimiapataarǎ chok'ara-ee p'ani. ³⁸ Mapa it'aa iididapáde aji, ma ne-uu chiparimaa, irua awaraa mimiapataarǎ peimerǎ chí chau bí p'ede.

10

Jesupa k'õp'ǎyoorǎ jirit'erada mimiadamerǎ ichi ome

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jesupa chi k'õp'ǎyoorǎ doce t'ĩ p'eji mǎik'aapa ǎchi ichi jua ek'ari bĩji netuaraarǎ uchiapidamerǎ mǎik'aapa k'ayaa k'ĩra t'ǎdoó jipadamerǎ.

² Nǎgí imik'ĩraarǎ doce jirit'eraji peiit'ee ichi ñraa jarateede. Naapĩara jirit'eraji Simón, ichiaba t'ĩjarapatap'edaa Pedro, chi ipema Andrés ome. Ma t'ēpai jirit'eraji Santiago chi ipema Juan ome. Mǎirǎ Zebedeo warrarǎ paji. ³ Ichiaba jirit'eraji Felipe; Bartolomé; Tomás; mi, Mateo, chi impuesto

p'epari bada Roma pidaarã-it'ee; Alfeo warra, Santiago; Tadeo; ⁴Simón Celote apatap'edaa mãik'aapa Judas Iscariote, ma t'ëpai Jesús traicionaada.

Jesupa chi k'õp'ãyoorã pëida Ak'õre Ūraa jara-teenadamerã

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesupa ma k'õp'ãyoorã doce pëiji eperãarã paraamaa. Pëi naaweda jaraji:

—Wãnáati judio-eerã p'anapatamaa. Ichiaba wãnáati Samaria eujãdepema p'uurudee. ⁶ Ma k'ãyaara wãti Israel eujãdepema ovejaarã atua pik'a beerãmaa. ⁷ Jaratéeti taarã-e Tachi Ak'õrepa eperãarã ichi jua ek'ari biit'ee ichideerã p'aneedamerã. ⁸ K'ayaa beerã jipáti; piudap'edaarã chok'ai p'irabaipíti; leprapa k'ayaa beerã jipáti mãik'aapa netuara k'ap'iade merãtia bee jipáti. Mia parã michi jua ek'ari bik'ãri mãga oodamerã, p'arat'a maarepida iidi-e paji. Mapa p'arat'a iidináati ma pari.

⁹ 'Ateenáati nëe, p'arat'a, cobre, pãchi k'irride jĩpata. ¹⁰ Ichiaba ateenáati muchila, awaraa chancla mãik'aapa p'aru jĩdait'ee, pak'uru jida t'idik'adait'ee, parã mimia pari ma ne-inaa teedaipia p'anadairã.

¹¹ 'P'uurude maa-e pirã te chok'ara-ee beemãi panadak'ãri, eperã t'ãri piata jiríti arii p'aneedait'ee mamãik'aapa wãruta misa. ¹² Teeda t'ĩudak'ãri, arii p'anĩrãmaa pedee pia jaráti. ¹³ Ai tede p'anĩrãpa parã auteebairuta pirã, ma pedee pia jaradak'a ãramaa uchiat'ee. Mamãida auteebaida-e pirã, ma pedee pia jaradak'a ãramaa uchia-e pait'ee. ¹⁴ Parã auteebaida-e pirã

māik'aapa parāpa jarateepata ūridaamaa p'ani pīrā, uchíati ma tedeepa maa-e pīrā ma p'uurudeepa māik'aapa bīrīdepema yooro p'ora nēep'ēti ak'ipidait'ee Tachi Ak'ōrepa āra k'aripa-e pait'ee. ¹⁵ Mia wāarata jararu. Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate irua ma p'uurudepemaarā audupīara k'achia ooit'eeda aji, Sodoma p'uurudepemaarā, Gomorra p'uurudepemaarā k'achia ooda k'āyaara.

Jesupa jarada ichi k'aurepa ijāapataarā miadait'ee
(Lc 12.11-12; 21.12-17)

¹⁶ —¡Ūrítī! Mia parā pēiru eperāarāmaa jarateede. Pēiru ovejaarā pēik'ajik'a ne-animalaarā k'achia beerā t'āide. Mapa k'īra k'awaa nipapatāati, taama k'īra k'awaa nipaparik'a. Ichiaba k'āiwee nipapatāati paloma nipaparik'a. ¹⁷ Tauk'a nipapatāati eperāarāpa parā ateedait'ee perā āchi charraarāmaa miapidamerā, maa-e pīrā parā p'ua oodait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. ¹⁸ Ma awara mīde ijāapata k'aurepa ateedait'ee āchi poro waibiarāmaa māik'aapa āchi reyrāmaa. Māgá parāpa mi ūraa jaradai māirā k'īrapite māik'aapa awaraa ijāadak'aa beerā k'īrapite. ¹⁹ Mamīda māirā k'īrapite p'anadak'āri, k'īsianāati sāga pedeedait'ee, maa-e pīrā k'āata jaradait'ee, pedeedait'ee pak'āri, Tachi Ak'ōrepata pedeepiit'ee perā. ²⁰ Parā pedeeda-e pait'ee pāchi k'īradoopa. Tachi Ak'ōre Jaurepata pedeeit'ee parā k'ap'ia.

²¹ 'Maapai eperāarāpa āchi ipemaarā paara teedait'ee miapidamerā piurutamaa. Ma awara chi ak'ōreerāpa āchi warrarā paara māgá peepidait'ee; maa-e pīrā warrarāpa āchi ak'ōreerā

peepidait'ee. ²² Jõmaarãpa parã k'ĩra unuamaa iru p'anapataadait'ee mide ijãapata k'aurepa. Mamĩda t'ãridepai chooruta pirã, Tachi Ak'õrepa parã k'aripait'ee atuanaadamerã na p'ek'au eujã jõrumaa. ²³ P'uuru abaade parã jiri p'aneedak'ãri, mirúti awaraa p'uurude. Mia wãarata jararu. Parã Israel p'uuru jõmaade jaratee nipadai naaweda, mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, cheit'ee.

²⁴ K'irãpãti eperã apida ichi jarateepari k'ãyaara waibiara bi-e. Ichiaba mimiapari apida chipari k'ãyaara waibiara bi-e. ²⁵ Chi ne-inaa k'awaa k'inia bi o-ĩa baipia bi chi jarateepari jĩak'a pait'ee. Ichiaba mimiapari o-ĩa baipia bi chipari jĩak'a pait'ee. Chi te chipari t'ĩjarapata pirã Beelzebú, Netuara Poro Waibia, audupiara irudeerãmaa mãgí t'ĩ bidait'ee.

*Jesupa jarateeda k'aita waaweedaipia bi
(Lc 12.2-7)*

²⁶ —Mãga jara p'ani mĩda, eperãarã waaweenáati. Írá Tachi Ak'õre net'aa mera pik'a bi mĩda, t'ẽepai parãpa jõmaarãmaa jaradait'ee. ²⁷ Mia ũraa jarada p'ãriu pik'a baji. Mamĩda jõmaarãmaa mãga jĩp'a jaradaipia bi. Ma awara mia ũraa mera pik'a jarada, golpe jaradaipia bi terraza írĩpa biaruk'a. ²⁸ Waaweenáati parã jiri p'anĩrã peedait'ee, ãrapa parã p'oyaa atuapida-e perã tok'arradee. Ma k'ãyaara Tachi Ak'õre waawéeti. Iruata tachi piupii mãik'aapa atuapii.

²⁹ '¿Netopata-ek'ã ipana chak'e omé p'arat'a tau abaa pari? Eperãarãpa mãga oopata, ipana chak'e mak'iaara vale-e bi jĩak'aapa. Mamĩda ipana chak'e apida eujãde baaidak'aa, parã Ak'õre Waibiapa

mãga jara-emãi. ³⁰⁻³¹ Parã puda paara irua juasia iru bi. Mapa waaweenáati, Tachi Ak'õrepa parã k'iniara iru bapari perã ipanaarã k'ãyaara.

Jesucristode ijãapatada apataarã awaraarã k'ĩrapite
(Lc 12.8-9)

³² —Eperãpa tau taawa jararu pirã ichi Jesucristode ijãapari, mia pida jarai: “Mãgí méré” mi Ak'õre k'ĩrapite it'ari. ³³ Mamída eperãpa meraru pirã mide ijãapari, mãgara mia pida merait'ee. “Mãgí mēre-eda” ait'ee mi Ak'õre k'ĩrapite it'ari.

Jesús k'aurepa èreerã t'ãri auk'a p'anada-e
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ —K'ĩsianáati mi cheji na p'ek'au eujãdee eperãarã k'ãiwee p'anapide. Jíp'a cheji chõopide. ³⁵ Mi cheji

‘warra t'ãri auk'a banaamerã chi ak'õre ome, wëra k'au t'ãri auk'a banaamerã chi nawe ome mãik'aapa ãigu t'ãri auk'a banaamerã chi p'ãk'õre ome. ³⁶ Ma k'aurepa eperãarã t'ãri auk'a para ba-e pait'ee ãchi èreerã ome.’ (Mi 7.6)

³⁷ Eperãpa ichi ak'õre wa chi nawe k'iniara iru bi pirã mi k'inia iru bai k'ãyaara, méré pa-e pai. Ichi-aba eperãpa chi warra wa chi k'au k'iniara iru bi pirã mi k'inia iru bai k'ãyaara, mãgí méré pa-e pai. ³⁸ Ma awara mide ijãapari k'aurepa eperã piuamaa bi pirã kurusode piu wãk'a, mãgí méré pa-e pait'ee. ³⁹ Eperã piuamaa bi pirã mide ijãapari k'aurepa, mãgí piuk'ãri, atuait'ee. Mamída eperã piuru pirã

mide ijãapari k'aurepa, mãgí eperã piuk'ãri it'aa wãit'ee.

Jesupa jarada ijãapataarãpa ne-inaa pia atadait'ee

(Mr 9.41)

⁴⁰—Eperãpa parã auteebaik'ãri, mi jida auteebai bi mãik'aapa mi Ak'õre, mi pëida, auk'a auteebai bi. ⁴¹Ma awara eperãpa auteebaik'ãri Tachi Ak'õre pedee jarapari, Tachi Ak'õrepa pëida perã, ne-inaa pia atait'ee Tachi Ak'õre pedee jarapataarãpa atapatak'a. Ichiaba auteebaik'ãri eperã t'ãri pia, mãgí t'ãri pia bairã, ne-inaa pia atait'ee eperã t'ãri pia beerãpa atapatak'a. ⁴²Ma awara eperãpa teek'ãri pania vaso aba mi ome nipaparimaa mãgí mërë perã, Tachi Ak'õrepa ne-inaa pia ichiaba teeit'ee ma pania teedamaa.

11

Juan Bautistapa eperãarã pëida

(Lc 7.18-23)

¹ Jesupa chi k'õp'ãyoorã doce ùraap'eda, mamãik'aapa wãji Ak'õrepa jara pëida jarateede ma eujãdepema p'uuru bee chaa.

² Juan carcelde bi misa, ùriji Cristopa oomaa bi. Aramata ichi ome nipapatap'edaarã ùk'uru pëiji Jesumaa. Iidinajida:

³ —¿Pik'ã ajida, tai k'aripapari chonaarãpa cheit'ee bida adap'edaa? Maa-e pirã, ¿taipa awaraa nidaipia bik'ã? ajida.

⁴ Jesupa p'anauji:

—Wãti Juanmaa mãik'aapa nepiríti parãpa nama unu p'ani mãik'aapa ùri p'ani. ⁵ Jarãti tau p'ãriu

beeda ñírá unu p'ani; bñiri nik'anik'aa beeda t'ia nñutee; leprapa k'ayaa beeda jipa p'ani; k'ñiri k'ñ beeda ñírá ñiri p'ani; piudap'edaarā waya chok'ai p'ani māik'aapa chupiria chedeerāmaa Tachi Ak'õrepa pedee pia jara pëida jarateemaa bi. ⁶ T'ãri o-ña bida aji, chi mide ijãa bi, k'awa-e bi mīda mia ne-inaa jōma oo bi!

Jesupa Juande pedee pia jarada

(Lc 7.24-35)

⁷ Juanpa eperāarā pëida wādap'edaa t'ēepai, eperāarāmaa Jesupa pedee pia jaramaa beeji Juande:

—¿K'āata parāpa ak'inajidama aji, eujā pania wēe bimaa wādak'ãri? ¿K'ĩsiajida-ek'ã ak'inadait'ee eperā pariatua k'ĩsia bi, p'ñajara nāupa pariatua nēunēuwaa p'uaparik'a? ⁸ Maa-e pirā, ¿k'ĩsiajida-ek'ã ak'inadait'ee eperā p'aru pi-ia jĩ bi? Parāpa pia k'awa p'ani eperā p'aru pi-ia jĩ beerā rey tede p'anapata. ⁹ Māga-e pirā ¿k'ĩsiajida-ek'ã ak'inadait'ee Ak'õre pedee jarapari? Wāara, iru Ak'õre pedee jarapari k'āyaara waibiara bi. ¹⁰ Na Juandeta Tachi Ak'õre Ũraa p'ādade jara bi:

'Mia eperā chok'a pëiit'ee pi naa o pia oonamerā pi, eperāarā poro waibiara, chei naaweda.' *(Mal 3.1)*

¹¹ Mia wāarata jararu. Juan Bautista k'āyaara eperā apida waibiara bi-e. Mamīda chi ek'ariara bita iru k'āyaara waibiara pait'ee Tachi Ak'õrepa ma eperā ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerā ome beemerā.

¹² 'Juan Bautista chedak'ãriipa, eperāarā chōo pik'a p'ani t'ñudait'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari, ichideerā p'aneadait'ee māik'aapa k'achia

beerã auk'a chõo pik'a p'ani apida mãga p'ananaadamerã. ¹³ Juan jaratee chei naaweda, Tachi Ak'õre pedee jarapataarãpa jarapachida Tachi Ak'õrepa mágá eperãarã biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneedamerã. Moisepa p'ãdade ichiaba mãga jara bi. ¹⁴ Parãpa k'awaa k'inia p'ani pirã Juanta Elías chi cheit'ee bada jara p'anadap'edaa; ichipi. ¹⁵ Pia k'ĩsĩati parãpa et'ewa ũridap'edaade k'awaadamerã k'ãata jara k'inia bi.

¹⁶ 'Mia jarait'ee sãga p'ani parã, mide ijãadak'aa beerã. Warrarã su-ak'i p'aneedap'eda, jemenemaa p'aník'ata p'ani p'uuru jãde. Æchi k'õp'ãyoorãmaa biapata:

¹⁷ “Taipa siru chaajida. Mamĩda parã pëirada-e paji. K'ari k'ĩsia paraa k'arijida. Mamĩda parã jëeda-e paji.”

¹⁸ Mãga pik'a baji Juan ome. Iru cheji mãik'aapa nek'ok'aa paji, ne-inaa tok'aa paji, eperã jĩp'aarãpa oopatak'a. Maperã eperãarãpa: “Netuara iru k'ap'iade merãtia bida” ajida. ¹⁹ T'ëepai mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema cheji mãik'aapa nek'oji, ne-inaa toji eperã jĩp'aak'a. Maperã jara p'ani mi nek'oyaa, ne-inaa toyaa bapari. Ma awara mi k'õp'ãyo meraaparida a p'ani, k'achia-idaa beerã ome mãik'aapa Cesar-it'ee impuesto p'epataarã ome. Mamĩda Tachi Ak'õrepa wãarata ak'ipimaa bida aji, mia oo bi k'aurepa parã jõmaarã pari.

*Tachi Ak'õrepa oo bi unuamaa iru p'anapataarã
(Lc 10.13-15)*

²⁰ Mãpai Jesús ijĩati pedeemaa beeji awara-awaraa p'uurudepemaarãmaa, ãchia p'ek'au k'achia oopata oodaamaa p'anadap'edaa perã.

Māga p'anajida unupachida mīda irua ooda ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Jesupa āchimaā māgaji:

²¹ —¡Aai, Corazín p'uurudepemaarā! ¡Aai, Betsaida p'uurudepemaarā! ¡Tachi Ak'ōrepa parā k'achiadee pēiit'eepi! Tiro p'uurude, Sidón p'uurude eperāpa ooda paara ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa mia parā p'uurude oodak'a, taarā-e weda ijāak'ajida. Ārapa p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia jōnīpa chupiria iidik'ajida Tachi Ak'ōremaa. Ma p'ek'au k'achia oopata k'aurepa t'āri p'uapa p'aru p'āimaa jīk'ajida māik'aapa it'abarre p'ora it'aa p'ok'ajida āchi poro ĩri. ²² Maperā mia jara bi: Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate irua parā k'achiara ooit'ee ma Tiro p'uurudepemaarā k'āyaara māik'aapa Sidón p'uurudepemaarā k'āyaara. ²³ Ichiaba parā Capernaum p'uurudepemaarā, ¿k'ĭsia p'anik'ā parā p'uuruta awaraa p'uuru k'āyaara waibiara pait'ee Ak'ōre k'ĭrapite? ¡Māga-e! ¡Ma k'āyaara irua parā p'uuruta jōt'aait'ee! Sodoma p'uurude eperāpa ooda paara ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, mia parā t'āide oodak'a, ma p'uuru at'āri bak'aji. ²⁴ Mamīda mia jara bi: Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate irua parā k'achiara ooit'eeda aji, Sodoma p'uurudepemaarā k'achia ooi k'āyaara.

Jesupa eperāarā ĩpipari
(Lc 10.21-22)

²⁵ Maapai Jesupa māgaji:

—Ak'ōre Waibia, pi jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Ne-inaa jōmaweda it'ari nībi, na p'ek'au eujāde nībi

paara pi jua ek'ari bi. Mi t'ãri o-ia bi pia eperãarã jip'arãmaa k'awapiru perã ne-inaa pia waide k'awapi-e pada k'isia k'awaa beerãmaa mãik'aapa poro wësaa beerãmaa. ²⁶ Pia mãga ooji mãga oo k'inia bada perã.

²⁷ 'Mi Ak'õrepa ne-inaa jõma biji mi jua ek'ari mia ak'ipariimerã. Tachi Ak'õrepapai wãara mi, ichi Warra k'awa bi. Mãgã ichiaba mi, chi Warrapapai wãara iru k'awa bi. Mamãda mia iru k'awapii mia k'awapi k'inia bi eperãarãmaa. ²⁸ Maperã mĩmaa chëtĩ parã jõmaweda sã p'anĩrã mimia p'anipa mãik'aapa k'isia jõnĩpa. Mia parã t'ãri a-tu beepiit'ee. ²⁹ K'õp'ãyo merãati mi ome. Ûrĩti mia jaratee bi mãik'aapa óotĩ mia jara bik'a. Mi t'ãri pia, chupiria k'awaayaa bapari. Mide ijãadak'ãri, k'ãiwee p'anapataadait'ee. ³⁰ Mia jara bik'a oodayada aji, mia k'aripak'ãri.

12

*Īpata ewate trigo k'imi chak'eerã p'edap'edaa
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)*

¹ Maapai judiorã ĩpata ewate Jesús nipaji trigo k'ãide. Chi k'õp'ãyoorã jarrapisia p'anadap'edaa perã, trigo k'imi chak'eerã oro atadap'eda, chi tau jonamaa p'aneejida k'odait'ee. ² Arii p'anadap'edaa fariseorãpa mãga unudak'ãri, Jesumaa mãgajida:

—¡Pichá ak'ĩji! Pichi k'õp'ãyoorãpa ne-inaa oomaa p'anida ajida, ĩpata ewate oodaik'araa bita.

³ Jesupa p'anauji:

—¿Parāpa Ak'õre Ũraa p'ādade leeda-e p'anik'ã aji, Rey Davidpa ooda chonaarãweda jarrapisi-adaidak'ãri chi k'õp'ãyoorã ome? ⁴ Iru t'ũji Tachi Ak'õre te ne-edee oodade mãik'aapa ma tedepema pan awara bidap'edaa Tachi Ak'õre-it'ee atap'eda, k'oji chi k'õp'ãyoorã ome. Mãga oojida p'aareerãpapai mãgí pan k'odaipia baji mĩda. ⁵ Ichiaba Moisepa p'ādade parāpa leedooda p'aareerãpa ne-inaa k'achia ooda-e paji ñipata ewate, Tachi Ak'õre te waibiade ñida-ee mimi-adak'ãri. ⁶ Mia jara bi: Nama ne-inaa pipiara paraa Tachi Ak'õre te waibia k'ãyaara. ⁷ Wãara parāpa k'awada-e na p'ādade jara k'inia bi:

'Mia k'inia bi awaraarã chupiria k'awaadamerã, mi-it'ee ne-animalaarã peedap'eda, paadai k'ãyaara.' (Os 6.6)

Parāpa k'awadap'edaa paara ma pedee jara k'inia bi, ne-inaa k'achia ooda-e p'anirã peepida-e pak'aji. ⁸ ñipata ewate mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema jua ek'ari bida aji.

Eperã jua chiwa bada
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Mamãik'aapa Jesús wãji Tachi Ak'õre Ũraa jara-teepata tedee. ¹⁰ Mama baji eperã jua chiwa bi. Jesús imiatee k'inia p'anadap'edaarãpa iidijida iru-maa:

—¿Eperã k'ayaa bi pirã, ñipata ewate jipaipia bik'ã? ajida.

¹¹ Jesupa p'anauji:

—Īpata ewate pichi oveja toidú padarida paara, ¿taawaa uchía ata-e pak'ajik'ã? ¹² ¿Eperã pipiara bi-ek'ã oveja k'ãyaara? Mapa ĩpata ewate ne-inaa pia oopia bida aji.

¹³ Māpai Jesupa ma jua chiwa bimaā māgaji:

—Pichi jua ĵirupáde aji.

Māpai jua ĵiruji. Aramata ĵipa beeji chi apema juak'a. ¹⁴ Māpai fariseorã taawaa uchiadak'ãri, pedeeteemaa p'aneejida Jesús peepit'aadait'ee.

Jesupa ooda Ak'õre Ũraa p'ãdade jara bik'a

¹⁵ Jesupa māirã k'Īsia k'awaak'ãri, mamāik'aapa wãji. Eperãarã chok'ara iru t'ēe wãjida. Jesupa madepema k'ayaa beerã jõmaweda ĵipaji.

¹⁶ Mamãda jarapachi ichia ooda jõmaarãmaa nepirinaadamerã. ¹⁷ Mãga jaraji Tachi Ak'õre pedee jarapari, Isaíapa p'ãdade jara bik'a uchiamerã:

¹⁸ 'Nama bi mi mimiapari, mia jirit'erada. Mia iru k'inia iru bi; mi t'ãri o-ĵapipari. Mi Jaure iru ome bapariit'ee. Mi k'ap'ia pari irua eperãarã jõmaarãpa oopata ak'iit'ee māik'aapa jarait'ee pia wa k'achia.

¹⁹ Aupedee-e pait'ee; ichiaba bia-e pait'ee. Apidaapa iru biapi ũrida-e pait'ee calle jãde. ²⁰ Irua yiarã iru ba-e pait'ee chupiria chitoonirã wa k'ĩra pia-ee jõnirã. Mãga bait'ee Tachi Ak'õrepa jõmaarãmaa wãarata jara pẽida k'awaapirumaa. ²¹ Mãga pak'ãri, jõmaarãpa irude ijãadait'ee.' (Is 42.1-4)

*Jesús Netuara Poro Waibia jua ek'ari bida ap-
atap'edaa*

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

22 Jesumaa aneejida eperã tau p'ãriu bi mãik'aapa pedee atua bi, netuara iru k'ap'iade merãtia bada perã. Jesupa iru tau pia unupiji mãik'aapa pedee-piji. 23 Mãga unudak'ãri, arii p'anadap'edaarãpa ak'itrua para beeji mãik'aapa ãchi pitapai iidi para beeji:

—¿Nãgí chonaarãwedapema Rey David Warra-ek'ã? ajida.

24 Mamída mãga ũridak'ãri, fariseorãpa mãgajida:

—Beelzebú, Netuara Poro Waibia juapata jãgá netuaraarã uchiapiparida ajida.

25 Jesupa k'awaji ãchia k'ĩsia p'ani. Mapa mãgaji:

—P'uuru pidaarãpa maa-e pirã èreerãpa maa-e pirã te pidaarãpa ãchi auk'aarã jèreruta pirã, waa araa p'anapataada-e pai mãik'aapa ãchi p'uuru jõdaridai. 26 Mãga pik'a Netuara Poro Waibiaapa ichi auk'aarã jèreru pirã, waa araa p'anada-e pai mãik'aapa ãchi itu jõdaridai. 27 Parãpa jara p'ani mia netuaraarã uchiapipari Beelzebú juapa. Mãgara, ¿k'ai juapa uchiapipatama parã eere p'anirãpa? ãchia ak'ipipata parã pia k'ĩsiada-e p'ani. 28 Mia netuaraarã uchiapipari pirã Tachi Ak'õre Jaurepa, jara k'inia bi írá Tachi Ak'õredeerã poro waibia nama bi.

29 ¿K'aita t'ũyama aji, eperã juataura bi tede iru net'aa chiade? Naapiara jĩ nĩbi-e pirã, iru net'aa jãri p'e ata-e pai.

30 Eperã mi eere bi-e pirã, mi k'ĩra unuamaa iru bi. Ichiaba mi k'aripa-e bi pirã awaraarã Tachi Ak'õre jua ek'ari p'anapataadamerã, eperãarã ãyaa pëipari mi ik'aawaapa.

³¹ 'Maperã mia jara bi: Tachi Ak'õrepa wēpapii eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata jõmaata mãik'aapa iru ãpíte ik'achia jarapata paara. Mamĩda iru Jaure ãpíte ik'achia jarapata wēpapi-e pait'ee. ³² Ichiaba wēpapii ik'achia jarapata mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema ãpíte. Mamĩda wēpapi-e pait'ee ik'achia jararuta pirã iru Jaure ãpíte. Mãgee p'ek'au k'achia oopata wēpapi-e pait'ee chi ma pedee jarapataarã na p'ek'au eujãde p'anide maa-e pirã it'ari iru k'ĩrapite p'anide paara, iru ewari waibia ewate.

Jesupa jarateeda pak'uru k'awapata chi nejõdeepa
(Lc 6.43-45)

³³ —Nejõ bĩri pia iru bi pirã, chauk'ãri, nejõ pia iru bait'ee. Jõdee nejõ bĩri k'achia iru bi pirã, chauk'ãri, nejõ k'achia iru p'anadait'ee. Nejõ bĩri k'awapata chi nejõdeepa. ³⁴ ¡Parã k'achia-idaa beerãdeepa uchiadap'edaarã! ¡Taamák'api p'ani! ¿Sãga pedee pia jaradai, parã t'ãri k'achia p'anita? Pãchi t'ãride k'ĩsia p'anita jarapata pãchi it'aideepa. ³⁵ Eperã t'ãri pia bĩpa pedee pia jarapari k'ĩsia pia iru bairã ichi t'ãride. Jõdee eperã t'ãri k'achia bĩpa pedee k'achia jarapari k'ĩsia k'achia iru bairã ichi t'ãride. ³⁶ Mia jara bi: Tachi Ak'õre ewari waibia ewate ichia eperã chaachaa k'awapiit'ee ãchia pedee k'achia pariatua jaradap'edaa. ³⁷ Ma ewate Tachi Ak'õrepa ak'iit'ee eperãarãpa pedee jaradap'edaa mãik'aapa ichiata jarait'eeda aji, k'achia-idaa bi, maa-e pirã t'ãri pia bi.

Ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa unu k'inia p'anadap'edaarã

(Mr 8.11-12; Lc 11.29-32)

³⁸ Mãpai ùk'uru fariseorãpa mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarãpa Jesumaa mägajida:

—Tachi Jarateepari, taipa unu k'inia p'anida ajida, pia oo bi ne-inaa Tachi Ak'õrepapai oopari.

³⁹ Jesupa p'anauji:

—Ërapemaarã t'ãri k'achia-idaa p'ani, Tachi Ak'õrede ijãadak'aa perã. Unu k'inia p'anida a p'ani ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa. Mamãda mia mãga oo-e pait'ee. Jip'a Tachi Ak'õrepa ooit'ee ichi pedee jarapari Jonás ome oodak'a. ⁴⁰ Jonás k'ãima õpee baji chik'o choma bi bide. Mãga pik'a mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema k'ãima õpee eujã ek'ari bait'ee. ⁴¹ Tachi Ak'õre ewari waibia ewate Nínive p'uuru pidaarãpa ñrapemaarã ñmiatedait'ee, Tachi Ak'õrepa parã k'achiadee pëimerã. Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa Jonás pëik'ãri ma Nínive pidaarãmaa, ãrapa p'ek'au k'achia oopatap'edaa oo amaajida. Mamãda ñrapemaarãpa p'ek'au k'achia oopata oo amaada-e p'ani, aba Jonás k'ãyaara waibiara bipa jara cheji mïda mãga oodamerã. ⁴² Ichiaba ma ewate Reina Sur Eerepemapa auk'a ñrapemaarã ñmiateeit'ee Tachi Ak'õrepa parã k'achiadee pëimerã. Chonaarãweda ma reina t'imipa cheji Rey Salomón k'ïsia k'awaa bi pedee ùride. Mamãda ñrapemaarãpa ùridaamaa p'ani, aba Salomón k'ãyaara k'ïsia k'awaara bi pedee bi mïda parã t'ãide.

*Jesupa jarateeda netuara waya eperã k'ap'iade
merãtia badade
(Lc 11.24-26)*

⁴³ —Eperã k'ap'iadeepa netuara uchiapidak'ãri, mǎgipa jiri nipapari eujã p'ũasaa sãma ñit'ee. Mamĩda unu-e pak'ãri, k'ĩsiapari: ⁴⁴ “Waya merãtianait'ee ma eperã k'ap'iade; mi naaweda badamãi.” Chek'ãri, unu chepari ma eperã k'ap'ia pi-ia bi; te barrep'eda, siip'eda, pi-ia bik'a. ⁴⁵ Mǎga unuk'ãri, jirinapari awaraa netuara siete k'achiara ichi k'ãyaara mǎik'aapa ma eperã k'ap'iade merãtia chepata. Mǎgã ma eperã audupiara k'achiade beeit'ee naaweda bada k'ãyaara. Mǎga p'asait'eeda aji, ñrapemaarã t'ãri k'achia-idaa beerã ome; audupiara k'achiade p'aneedait'ee.

*María Jesús ñpemaarã ome pachedap'edaa
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)*

⁴⁶ Jesús at'ãri pedeemaa bide pachejida chi nawe chi ñpemaarã ome. Pedee k'inia p'anajida iru ome. Mamĩda taawa p'aneedap'edaa perã, ⁴⁷ eperãpa Jesumaa jaranaji:

—Pi nawe, pi ñpemaarã ome taawa nĩmaa p'ani. Pedee k'inia p'anida aji, pi ome.

⁴⁸ Mǎpai Jesupa p'anauji:

—¿K'aima mi nawe? ¿K'áirãma, mi ñpemaarã?

⁴⁹ Mǎpai juapa iaji chi k'õp'ãyoorãmaa mǎik'aapa mǎgaji:

—Nǎgiirãta mi nawek'a mǎik'aapa mi ñpemaarãk'a. ⁵⁰ Chi mi it'aripema Ak'õre Waibiapa jara bik'a oo bi, mata mi ñpemak'a, mi ñpewẽrak'a mǎik'aapa mi nawek'a.

13

Net'atau p'oparide nepirida

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Ma ewate Jesús uchiaji temãiipa mãik'aapa lago ide su-ak'i banaji. ² Eperãarã chedap'edaa irumãi see nĩbada perã, Jesús barcode bataudachi mãik'aapa su-ak'i beeji. Jõdee eperãarã ipude para beeji. ³ Mãpai Jesupa eperãarãmaa nepirĩmaa beeji Ak'õre Ũraa jarateeit'ee:

—Eperã wãji net'atau p'ode. ⁴ Ma p'o wãk'ãri, ũk'uru baaijida o jãde. Mãpai ipanaarãpa k'ok'oo chejida. ⁵ Ũk'uru baaijida mãu-idaade, mak'iaara yooro wëe badamãi. Mãgĩ isapai t'onojida, mak'iaara yooro wëe bada perã. ⁶ Mamĩda ak'õrejĩru jêrak'ãri, piidachi chi k'arra ĩri bada perã. ⁷ Ũk'uru baaijida ne-ĩri-idaade. Mamĩda ne-ĩri k'ap'ip'iaara waripari perã, mãgĩ net'atau t'ono wãdap'edaa piuk'oodachida. ⁸ Jõdee awaraa net'atau baaijida eujã piade. Mãgĩ t'onop'eda, chau nĩbeeji. Ũk'uru net'atau abaadeepa uchajida cien, sesenta maa-e pirã treinta. ⁹ Pia k'ĩsĩati parãpa et'ewa ũridap'edaade k'awaadamerã k'ãata jara k'inia bi.

Sãap'eda Jesupa nepiripachi jarateeit'ee

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Maap'eda chi k'õp'ãyoorã k'ait'aara chejida mãik'aapa iidijida:

—¿K'ãare-it'ee nepiriparima ajida, jarateeit'ee?

¹¹ Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'õrepa parãmaa k'awapimaa bida aji, ne-inaa naaweda k'awapik'aa pada awaraarãmaa; sãga ichideerã p'aneedai. ¹² Parã Ak'õre ũraa pia

k'awa beerāmaa waapiara k'awapiit'ee; awaraarā k'āyaara ne-inaa chok'araara k'awarutamaa. Mamīda chi ne-inaa mak'iaara k'awa-ee beerāmaa, āchia k'awa p'ani paara irua wēpapiit'ee, waa k'awa k'iniada-e p'anadairā. ¹³ Maperāpi mia nepiripari. Āchia ak'i p'ani mīda, wāara unuda-e. Ūri p'ani mīda, k'awada-e. ¹⁴ Ārapa oomaa p'ani Tachi Ak'ōre pedee jarapari Isaiapa jaradak'a:

‘Ūri p'ani mīda, k'awada-e. Ak'i p'ani mīda, unuda-e. ¹⁵ Na eperāarā k'iri k'isua p'anadairā, mia jara bi ūridaamaa p'ani; mia oo bi unudaamaa p'ani māik'aapa k'awadaamaa p'ani. Māga p'anada-e pada paara, mide ijāk'ajida māik'aapa mia āchia p'ek'au k'achia oopata wēpapiik'aji.’ *(Is 6.9-10)*

¹⁶ ‘Parā t'āri o-īa p'ani mia oo bi unu p'anadairā māik'aapa mia jara bi ūri p'anadairā. ¹⁷ Mia wāarata jararu. Chonaarāweda Ak'ōre pedee jarapataarāpa māik'aapa Tachi Ak'ōrede ijāpataarāpa unu k'inia p'anajida parāpa unu p'ani. Mamīda unuda-e paji. Ichiaba ūri k'inia p'anajida parāpa nama ūri p'ani. Mamīda ūrida-e paji.

Jesupa k'awapida net'atau p'oparide

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ —Ūriti k'awaadamerā mia nepirida net'atau p'oparide k'āata jara k'inia bi. ¹⁹ Net'atau ode baaida jara k'inia bi chi ūri p'anirā Tachi Ak'ōrepa eperāarā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Mamīda māgīrāpa k'awada-e k'āata jara k'inia bi. Ipanaarā chedap'edaak'a ma net'atau k'ok'oodait'ee, māga pik'a Netuara Poro Waibia chepari ne-inaa ooit'ee, t'āripa ma

pedee ijāanaadamerā. ²⁰ Jōdee chi net'atau māu-idaade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida o-īa ūri p'ani. ²¹ Mamīda chi māu-idaade t'onoda taarā-e weda piidaiparik'a, māga pik'a māgīrāpa ma jara pēida taarā-epai ijāapata. Ma ūraade ijāadap'edaa k'aurepa nepirade baairuta pirā maa-e pirā awaraarāpa āchi jiriruta pirā miapidait'ee, ijāa amaapata. ²² Jōdee chi net'atau ne-iri-idaade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida pia ūri p'ani. Mamīda audupīara k'īsiapata ne-inaa netodait'ee maa-e pirā p'arat'a waibia atadait'ee, āchia ūridap'edaa k'īra atuadarutamaa. Māgá p'aneepata ne-uu warip'eda, chauk'aa bik'a. ²³ Mamīda chi net'atau eujā piade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida ūridap'eda, k'awaa wāpata ma ūraa jara k'inia bi māik'aapa t'āride wāara ijāapata. Net'atau aba p'oda eujā piade pia t'onop'eda, chauparik'a net'atau cien, sesenta wa treinta; māga pik'a ma eperāarāpa oo k'awaa wāpata ma ūraade jara bik'a.

Jesupa nepirida p'ūajara t'onoda trigo p'odade

²⁴ Māpai Jesupa awaraa nepiriji jarateeit'ee:

—Nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā. Eperāpa trigo tau pia p'oji ichi eujāde. ²⁵ Mamīda p'ārik'ua, eperāarā k'āi p'ani misa, ichi k'īra unuamaa iru bipa cheji māik'aapa ma trigo p'odade mera p'oji p'ūajara tau chak'eerā, aīdee neera k'achia oopata. Māpai jirabodoji. ²⁶ Maap'eda ma eperāpa trigo p'oda t'onop'eda, wari wāji ma p'ūajara ome. ²⁷ Māga unudak'āri, ma

eujã chipari mimiapataarãpa irumaa jaranajida: “Señor, pia trigo tau p'oda pia badata, ¿sãmãik'aapa uchiajima ajida, jãgee p'ũajara?” ²⁸ Chiparipa p'anauji: “¿Tachi k'ĩra unuamaa iru bípata jãga ooji-ek'ã?” aji. Mãpai chi mimiapataarãpa iidijida: “¿Pia k'inia bik'ã ajida, taipa jã p'ũajara êt'anadamerã?” ²⁹ Mamĩda chiparipa mãgaji: “Nãgaweda ichiak'au bidapáde aji. řaweda parãpa jã p'ũajara êt'at'aarutara, auk'a êt'adariit'ee chi trigo k'arra, ai ik'aawa nĩbi. ³⁰ Piara bi ichiak'au bidamerã trigo ewarutamaa. Mamãik'aapata mia ewapataarã naapiara pëit'ee jã p'ũajara êt'ak'oodamerã mãik'aapa p'edamerã k'õrajĩmade paat'aadait'ee. T'ëepai trigo ewadak'ãri, iadait'ee mi ne-inaa iaparide.”

Mostaza taude nepĩrĩda

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jesupa ichiaba awaraa nepĩrĩji jarateeit'ee:

—Nãga pik'a pait'ee Tachi Ak'õrepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã. Eperãpa mostaza tau uuji ichi eujãde. ³² Chi tau ma-ãriara bi awaraa net'atau tachia uupata k'ãyaara. Mamĩda warik'ãri, waibiara waripari awaraa ne-uu k'ãyaara pak'uruk'a nĩbeerumaa. Mãgá waibiara waripari perã, chi jua t'aide ipanaarã chepata iidait'ee.

Levadurade nepĩrĩda

(Lc 13.20-21)

³³ Ichiaba Jesupa nãga nepĩrĩji jarateeit'ee:

—Nãga pik'a pait'ee Tachi Ak'õrepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã. Wërapa

levadura p'oiraparik'a bi harina waibia ome, pan masa pia warimerã.

Jesupa nepirida chonaarãweda eperãarãpa jaradap'edaak'a

(Mr 4.33-34)

³⁴ Jesús jarateek'ãri, audú nepiripachi. Nepirí-ee jarateek'aa paji. ³⁵ Mãga ooji uchiamerã Tachi Ak'õre chonaarãwedapema pedee jaraparipa irude jaradak'a:

'Jarateek'ãri, mia nepiríit'ee mãik'aapa jarait'ee ne-inaa Tachi Ak'õrepa waide k'awapi-e pada na p'ek'au eujã ooru wedapema.' *(Sal 78.2)*

Jesupa k'awapida p'ũajara tau p'oda trigo k'ãide

³⁶ Ma jõma nepirip'eda, Jesupa eperãarã bëiji mãik'aapa t'ũuji chi k'õp'ãyoorã p'anadap'edaamãi. Mãpai ãchi iru k'ait'a chedak'ãri, iidijida k'ãata jara k'inia bi ma nepirida p'ũajara tau p'oda trigo k'ãide.

³⁷ Jesupa p'anauji:

—Chi eperã net'atau pia p'oda jara k'inia bi Eperã Ak'õre Truadepema. ³⁸ Ma net'atau p'oda eujã jara k'inia bi na p'ek'au eujã. Ma trigo tau pia jara k'inia bi Tachi Ak'õrede ijãapataarã. Jõdee p'ũajara k'achia jara k'inia bi Netuara Poro Waibia jua ek'ari p'anirã. ³⁹ Ma k'ĩra unuamaa iru bada, chi ma p'ũajara k'achia p'oda jara k'inia bi Netuara Poro Waibia. Ma ne-inaa p'oda ewadap'edaa ewate jara k'inia bi Tachi Ak'õre ewari waibia ewate, ichi angeleerãpa eperãarã p'e atedak'ãri iru k'ĩrapite. ⁴⁰ Mia nepiridade ma p'ũajara k'achia p'edap'edaak'a paat'aadait'ee, mãga pik'a oodait'ee na p'ek'au eujã jõt'aak'ãri. ⁴¹ Mi, chi Eperã Ak'õre Truadepemapa angeleerã

pëiit'ee mi jua ek'ari p'anirã t'ãide k'achia beerã jômaweda p'ede; chi awaraarãmaa p'ek'au k'achia oopidap'edaarã, awaraa ne-inaa k'achia ooi awaa p'anapatap'edaarã ome. ⁴² Ma k'achia beerã jômaweda bat'ak'oodait'ee t'ipitau jërajëraa jira bide. Mama jëe para bait'ee mãik'aapa k'ida kierrkierree para bait'ee p'uapa. ⁴³ Jõdee Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã urua pik'a para beeit'ee ak'õrejruk'a, it'ari p'ani perã ãchi ak'õre waibia ome. Pia k'ĩsĩati parãpa et'ewa ũridap'edaade k'awaadamerã k'ãata jara k'inia bi.

Jesupa nëe waibia unu atadade nepirida

⁴⁴ —Nãga pik'a pait'ee Tachi Ak'õrepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã. Chok'o unuji jau bi nëe ome. Eperãpa mǎgí unu atak'ãri, waya mera nĩbip'eda chi badamãi, t'ãri o-ĩa wãji jômaweda ichi net'aa iru bada netok'oodo. Mãpai ãpĩtee cheji ma nëe mera bada eujã neto atade.

Jesupa perla unudade nepirida

⁴⁵ —Ichiaba nãga pik'a pait'ee Tachi Ak'õrepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã. Net'aa netoparipa perla jiri nipaji. ⁴⁶ Perla ipia unu atanak'ãri, wãji ichi net'aa jômaweda netok'oodo mãik'aapa ma perla pi-ia neto ata cheji.

Jesupa t'iride nepirida

⁴⁷ —Ichiaba nãga pik'a pait'ee Tachi Ak'õrepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã. To-iapataarãpa t'iri t'aadak'ãri, chik'o k'ĩra t'ãdoo peejida. ⁴⁸ Ma t'iride

chik'oradaik'ãri, chipariirãpa jidiu atajida ipudee m̃aik'aapa jir̃it'eramaa p'aneejida chik'o piara bee awara p'edait'ee k'oraade. Jõdee chik'o k'achia bee bat'ak'oojida toidaa. ⁴⁹ M̃aga pik'a pait'ee na p'ek'au eujã jõk'ãri. Angeleerã chedak'ãri, jir̃it'era chedait'ee eperã pia beerã awara p'edait'ee. ⁵⁰ Jõdee chi k'achia beerã t'ip̃itau j̃eraj̃eraa jira b̃ide bat'ak'oodait'ee, mama j̃ee para bamerã m̃aik'aapa k'ida kierrkierree para bamerã p'uapa.

Ne-inaa chiwidi m̃aik'aapa ne-inaa sorede nepir̃ida

⁵¹ M̃apai Jesupa chi k'õp'ãyoorãmaa iidiji:

—¿Parãpa ma nepir̃ida jõmaweda k'awajidak'ã? aji.

M̃apai p'anaujida:

—K'awajidapi.

⁵² M̃apai Jesupa m̃agaji:

—Moisepa p'ãda jarateeparipa k'awaa wãk'ãri Tachi Ak'õrepa eperãarã biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneedamerã, nãga pik'a bi. Eperã te chiparipa ichi net'aa ia p'e iru b̃idepema net'aa atak'ãri, k'awa bi chisãg̃i net'aa chiwidi, chisãg̃i net'aa sore.

Jesús Nazaret p'uurudee wãda

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jesupa ma nepir̃ida jaratee aupak'ãri, mam̃aik'aapa wãji ⁵⁴ ichi warida p'uurudee. Mama jarateemaa beeji m̃apema Ak'õre Ũraa jarateepata tede. Irua jaratee bi ũridak'ãri, eperãarã ak'itrua para beeji m̃aik'aapa m̃agapachida:

—¿Sãma k'awaajima ajida, na jõma irua jarateemaa bi? ¿Sãga ooparima ne-inaa eperãarãpa

p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa? ⁵⁵ ¿Jãgí eperã ne-inaa pak'urudee oopari warra-ek'ã? ¿Chi nawe Maria-ek'ã? ¿Santiago, José, Simón, Judas chi ñpemaarã-ek'ã? ⁵⁶ ¿Chi ñpewëraarã nama p'anapata-ek'ã? ¿Sãga k'awaajima ajida, na jõma ichia oo bi?

⁵⁷ Ma eperãarãpa Jesús ichi te pidaarã ome mãgá k'awadap'edaa perã, iru pedee ùri k'iniada-e paji.

Mapa Jesupa mãgaji:

—Jõmaarã t'ãide ùri k'inia p'anapata Tachi Ak'õre pedee jaraparipa jara bi. Mamïda ichi p'uurudepemaarã ichi tedepemaarã ome iru pedee ùridaamaa p'anapata.

⁵⁸ Mãgá mãpemaarãpa irude ijãada-e p'anadap'edaa perã, mama Jesupa mak'ïara oo-e paji ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa.

14

Juan Bautista piuda

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Maapai Galilea eujãdepema poro waibia t'ïjarapachida Herodes. Ichia ùrik'ãri Jesupa oo bi,

² ichi ek'ariirãmaa mãgaji:

—¿Mãgí Juan Bautista-epaa, piup'eda p'irabaida? Maperãpi oopari ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa.

³ Ai naaweda Herodepa Juan jï atapiji mãik'aapa carcelde t'ipit'aaji. Mãga ooji chi ñpema Filipino wëra Herodías k'aurepa. ⁴ Ai naaweda Juanpa Herodema mãgaji: “Pia p'ek'au k'achia oomaa bida aji, pi ñpema wëra iru bairã pïchi wërak'a.”

⁵ Māga ūrik'āri, Herodepa Juan pee k'inia bapachi. Mamīda māga oo-e paji eperāarā waawee bada perā. Jōmaarāpa ijāajida Juan Tachi Ak'ōre pedee jarapari paji.

⁶ Mamīda ewari aba Herodepa jara pēiji eperāarā chedamerā ichi t'oda fiesta oode. Ma fiesta o-īa oo jōni misa, Herodías k'au pēirade cheji see nībadaarā taide. Māga unuk'āri, Herodes audupiara o-īadachi. ⁷ Maperā jaraji ma awēramaa:

—Tachi Ak'ōre k'īrapite mia juraa bi teeit'ee pichia iidiruta.

⁸ Māpai chi nawepa jaradak'a jaraji:

—Īraweda Juan Bautista poro mi-it'ee p'arat'ude teepāde aji.

⁹ Māga ūrik'āri, Rey Herodes k'īra pia-eedachi. Mamīda Tachi Ak'ōre k'īrapite māik'aapa jōmaweda arii p'anadap'edaarā k'īrapite juraada perā, ¹⁰ jaraji chi ek'ariirāmaa Juan poro t'iap'e atanadamerā carcelde. ¹¹ Māga oojida. Ma awēra nawepa jaradak'a aneejida p'arat'ude māik'aapa teejida ma awēramaa. Māpai ichia teenaji chi nawemaa.

¹² Juan k'ōp'āyoorāpa ūri atadak'āri iru peedap'edaa, chejida iru k'ap'ia ianadait'ee. Maap'eda jaranajida Jesumaa.

Jesupa eperāarā cinco mil nek'opida

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jesupa Juan piuda ūrik'āri, barcode t'imí wāji eperāarā mak'iara wēemaa. Mamīda eperāarāpa k'awaadak'āri, t'ēe wājida ode. ¹⁴ Jesús barcodepa batauk'āri, eperāarā chok'ara unuji. Mapa āra chupiria k'awaaji māik'aapa ode wādap'edaarāpa

k'ayaa beerã ateedap'edaa jipak'ooji. ¹⁵ K'eu wãda perã chi k'õp'ãyoorã ichi k'ait'a chedap'eda, mãgajida:

—K'eu wãpi; nama te wẽ-epi. Mapa eperãarã pëipáde ajida, p'uuru beemaa chik'o netonadamerã.

¹⁶ Jesupa p'anauji:

—Ára ãyaa wãdaik'araa bi. Parãpa chik'o téeti k'odamerã.

¹⁷ Mãpai mãgajida:

—Mamida taipa iru p'anida ajida, pan joisomaa mãik'aapa chik'o omé; mãgí aupai.

¹⁸ Jesupa p'anauji:

—Mimaa aneedapáde aji.

¹⁹ Mãpai Jesupa jaraji eperãarã su-ak'i p'aneedamerã eujãde p'ũajara ñiri. Maap'eda jita ataji ma pan joisomaa chik'o ome ome mãik'aapa it'aa ak'ip'eda, gracias jaraji Tachi Ak'õremaa. Ma pan k'õrak'ook'ãri, chok'ara eepadachi. Mãpai chi k'õp'ãyoorãpa eperãarãmaa jedenajida. ²⁰ Jõmaweda nek'ojida bi jãwaa p'aneerutamaa. Ma pan pite chik'o ome ñibeeda p'ejida k'oraa docena aba. ²¹ Chi nek'odap'edaarã imik'ĩraarã cinco mil paji, wẽraarã, warrarã juasiada-ee.

Jesús pania ñiri t'ia nipada

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Ma t'ëepai Jesupa chi k'õp'ãyoorã barcode bataupiji ichi naa lago sãadamerã. Mãga ooji ãra k'ĩraik'a eere panadamerã, ichia eperãarã pëiru misa ãchi temaa. ²³ Eperãarã erreuk'oodaidak'ãri, Jesús ituaba wãji ee nok'odee it'aa t'ide. Mama bide k'eudachi. ²⁴ Mãimisa chi barcode

wādap'edaarã tok'esá panadak'ãri, p'usara nĩbeeji, ãchimaa nãu p'ua nĩbada perã. ²⁵ Taujaaweda Jesús chi k'õp'ãyoorãmaa t'ia wã nipaji pania ïri. ²⁶ Chi k'õp'ãyoorãpa mãga unudak'ãri, p'eradachida mãik'aapa ãchobeepa biajida:

—¡Netuarada! ajida.

²⁷ Mãpai Jesupa mãgaji:

—¡P'eranáati! ¡Mida! aji.

²⁸ Mãpai Pedropa mãgaji:

—Tachi Waibia, wãara pi pirã, pĩmaa mi wãpipáde aji, pania ïri.

²⁹ Jesupa:

—Chepáde, aji.

Mãpai Pedro toida bataup'eda, t'ia wãji pania ïri Jesumaa. ³⁰ Mamĩda nãu audú p'ua nĩbi unuk'ãri, ãchobeedachi mãik'aapa pirubaa i wãji. Mãpai biaji:

—Tachi Waibia, ¡mi k'aripáji!

³¹ Aramata Jesupa juade jita ataji mãik'aapa mãgaji:

—¿At'ãri pia ijãa-e bik'ã? aji. ¿Sãap'eda pia ijãa-e bĩma? aji.

³² Barcode bataudak'ãri, nãu p'ua-edachi mãik'aapa p'usa t'umãtidachi. ³³ Mãpai ma barcode nipadap'edaarã Jesús k'ĩrapite bedabaik'oodachida mãik'aapa mãgajida:

—¡Wãarada ajida, pi Tachi Ak'õre Warra!

Jesupa k'ayaa beerã chok'ara jipada Genesaret eujãde

(Mr 6.53-56)

³⁴ Mata panajida lago k'ĩraik'a eere mãik'aapa wiibainajida Genesaret eujãde. ³⁵ Ariipemaarãpa Jesús pacheru k'awaadak'ãri, ma eujãdepema

jõmaarãmaa jara pëijida. Mapa k'ayaa beerã ateepachida irumaa ³⁶ määk'aapa chupiria iidipachida ichi p'aru ide pijida t'õbaipimerã. Mägá chi t'õbaidap'edaarã jipa p'aneejida.

15

Judiorãpa ächi k'ĩsiadoopa jarateedap'edaa (Mr 7.1-13)

¹ Maapai ük'uru fariseorã määk'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarã pachejida Jerusalendeepea. Jesumaa iidijida:

² —¿Sääp'eda pi k'õp'äyoorãpa ooda-e p'anima ajida, tachi chonaarãpa chonaarãweda oopatap'edaak'a? ¿Sääp'eda nek'odai naaweda, ächi jua sïdak'aama ajida, tachi chonaarãpa jarateedap'edaak'a?

³ P'anau k'äyaara, Jesupa iidiji:

—¿Sääp'eda parãpa oodak'aama aji, Tachi Ak'õrepa jara bik'a? Ma k'äyaara chonaarãweda oopatap'edaak'a oo k'inia p'anapata. ⁴ Tachi Ak'õrepa jaraji:

‘Pichi ak'õre määk'aapa pichi nawe k'inia iru bapariiji määk'aapa ära pedee üripariiji.’ (Ex 20.12)

Ma awara jaraji:

‘Warrapa ik'achia jararu pirã ichi ak'õremaa wa ichi nawemaa, peet'adaaipia bi.’ (Ex 21.17)

⁵ Mamïda parãpa jarateepata eperãpa jarai chi ak'õremaa wa chi nawemaa: “Pi p'oyaa k'aripa-epi, jõma mia iru bi primisiak'a teeda perã Tachi Ak'õremaa.” ⁶ Eperãpa mägá jarak'ãri, pia bida apata, chi ak'õreerã k'aripanaamerã. Mamïda

parāpa māga jarateedak'āri, jarateemaa p'ani pi-
ara bi oodait'ee pāchia jarapatak'a, Tachi Ak'ōre
Ūraa p'ādade jara bik'a oodai k'āyaara. ¡Tachi
Ak'ōre Ūraa yiaraa iru p'ani! ⁷ ¡Seewata Tachi
Ak'ōrede ijāapataarāda apata! Chonaarāweda Ak'ōre
pedee jarapari Isaiāpa parā āpite wāara pedee baji
jarak'āri:

⁸ Na eperāarāpa mi k'inia iru p'anida apata it'aipa.
Mamīda āchi t'āriipa wāara mi k'iniada-e
p'ani. ⁹ Pāripi mi k'īrapite it'aa t'īpata,
oo k'inia p'anapata perā eperāarāpa jara
p'anik'a, mia jara bik'a oodai k'āyaara.' (Is
29.13)

*Ne-inaa tachi k'achia beepipari Ak'ōre k'īrapite
(Mr 7.14-23)*

¹⁰ Maap'eda, Jesupa eperāarā t'ī p'e ataji
māik'aapa māgaji:

—Ūrīti k'awaadamerā mia jararu. ¹¹ Chik'o
k'odak'āri, tachi k'ap'iade edú banapari. Ma chik'o
k'odap'edaa k'aurepa tachi k'achia p'aneedak'aa
Tachi Ak'ōre k'īrapite. Ma k'āyaara, ne-inaa eperā
t'ārideepa uchiarúpata, k'achia beepiparida aji.

¹² Māpai chi k'ōp'āyoorā Jesús k'ait'a chedap'eda,
iidijida:

—¿K'awa-e bik'ā ajida, fariseorāpa ma pedee
ūridak'āri, k'īrau p'aneedap'edaa?

¹³ Jesupa p'anauji:

—Mi Ak'ōre it'ari bīpa pak'uru uu-e pada
ēt'ak'oodait'eeda aji, chi k'arra paara. ¹⁴ Ichiak'au
bīti ma tau p'āriu pik'a beerāpa awaraa tau p'āriu
pik'a beerā jarateedamerā. Tau p'āriu bīpa awaraa

tau p'ãriu bimaa o jarateeru pirã, omeeweda uriade baainadait'eeda aji.

¹⁵ Mãpai Pedropa Jesumaa mǎgaji:

—Pia nepirida eperãarãmaa taimaa jarateepáde aji.

¹⁶ Jesupa p'anauji:

—¿Parãpa pida k'awada-ek'ã aji, k'ãata jara k'inia bi? ¹⁷ Ne-inaa jômaweda t'ĩuru eperã it'aide bide banapari, maap'eda uchiapari. ¹⁸ Mamĩda pedee k'achia it'aideepa uchiaru iru t'ãrideepa uchiada. Mapata eperã k'achia beepipari Tachi Ak'õre k'ĩrapite. ¹⁹ Eperã t'ãrideepa nãgee k'ĩsia k'achia uchiaparida aji: chĩara peeit'ee; miak'ãi bi awaraarã ome k'ãiit'ee; p'ek'au ooit'ee awaraarã ome; nechiait'ee; seewa jarait'ee; ik'achia jarait'ee; jãgee k'ĩsia. ²⁰ Mãgee k'ĩsia k'aurepata eperã k'achia beepipari Tachi Ak'õre k'ĩrapite. Mamĩda nek'oit'ee jua sii-ee chonaarãweda tachi chonaarãpa oopatap'edaak'a apidaamaa k'achia beepik'aa.

Wëra judio-ee bĩpa Jesude ijãada

(Mr 7.24-30)

²¹ Mamãik'aapa Jesús wãji Tiro p'uuru mãik'aapa Sidón p'uuru k'ait'a bimaa. ²² Canaán eujãdepema wëra bapachi ma eujãde. Mãgipa Jesús unuk'ãri, irumaa chupĩria iidi cheji:

—Tachi Waibia, Rey David Warra, jmi chupĩria k'awáaji! jMi k'au k'ap'ide netuara merãtia bida! aji.

²³ Mamĩda Jesupa p'anau-e paji. Mãpai chi k'õp'ãyoorã k'ait'aara chedap'eda, Jesumaa mǎgajida:

—Jarapáde ajida, já wēramaa āyaa wāmerā, tachi t'ēe bia cheru perā.

²⁴ Māpai Jesupa māgaji:

—Tachi Ak'ōrepa mi pējjida aji, k'aripamerā Israel pidaarā, ovejaarā atua p'anik'a p'anadairā.

²⁵ Mamīda ma wēra bedabai nībanaji Jesús k'īrapite māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, imi k'aripáji!

²⁶ Māpai Jesupa p'anauji:

—Pia-e bi warrarā chik'o jāri atait'ee māik'aapa usaarāmaa teebaibit'ee. Naapiara judiorāmaa itaria chupiria iidipipáde aji.

²⁷ Ma wērapa māgaji:

—Wāarapi, Tachi Waibia. Mamīda usaarāpa paara k'opata chipari mesadeepa baaida juajāra. Mapa, mi judio-e mīda, pīmaa chupiria iidi bida aji.

²⁸ Māpai Jesupa māgaji:

—Wēra, ipia wāara ijāa bida! aji. Oojida aji, pichia k'inia badak'a.

Aramata ma wērapa k'au iru bada jipa beeji.

Jesupa k'ayaa beerā chok'ara jipada

²⁹ Jesús mamāik'aapa uchiak'āri, wāji Galilea Lago idee. Mama bide ee nok'odee wāji māik'aapa su-ak'i beeji. ³⁰ Eperāarā seedachida irumāi.

Aneepachida bīiri chiwa beerā; tau p'āriu beerā; jua k'achia beerā; pedee atua beerā; awaraa k'ayaa beerā ome. Ma jōmaweda Jesús bīirimāi bi chepachida. Māpai ichia jipak'ooji. ³¹ Eperāarā ak'itrua para beeji unudak'āri pedee atua p'anadap'edaarā pedee jīwaa para bee; jua k'achia beeda jipa bee; bīiri chiwa beeda āchi bīiripa nīutee; tau p'āriu p'anadap'edaarā unu bee. Ma

jõma unudak'ãri, o-ïa it'aa t'ï p'aneejida Israel pidaarã Ak'õre Waibiamaa.

*Jesupa eperãarã cuatro mil nek'opida
(Mr 8.1-10)*

³² Jesupa chi k'õp'ãyoorã t'ï p'ejì mãik'aapa mãgaji:

—Mia na eperãarã chupiria k'awaa bida aji, k'ãima õpee p'anadairã nama mi ome nek'oda-ee. ãyaa pëi k'inia-e bida aji, ewaa ode wãdade k'ap'ia t'ũmaadaridai jïak'aapa.

³³ Mãpai chi k'õp'ãyoorãpa mãgajida:

—Mamïda ¿sãma taipa unudayama ajida, chik'o na eperãarã chok'ara-it'ee, nama eperãarã wë-e perã taimaa chik'o neto pëidamerã?

³⁴ Jesupa ãchimaai iidiji:

—¿Pan jõmasaa iru p'anïma? aji.

P'anaujida:

—Iru p'anïda ajida, pan siete, chik'o chok'ara-ee.

³⁵ Mãpai Jesupa eperãarãmaa jaraji eujãde su-ak'ï p'aneedamerã. ³⁶ Maap'eda ma pan siete chik'o ome juade ataji mãik'aapa it'aa t'ïji gracias jarait'ee Tachi Ak'õremaa. Ma pan k'õrak'ook'ãri, chok'ara eepadachi. Mãpai chi k'õp'ãyoorãpa eperãarãmaa jedenajida. ³⁷ Jõmaarãpa k'ojida bi jãwaadarutamaa. Ma pan pite chik'o ome nibeeda p'ejida k'oraa siete. ³⁸ Chi nek'odap'edaarã imik'ïraarã cuatro mil paji; wëraarã, warrarã juasiada-ee. ³⁹ Maap'eda Jesupa eperãarã pëiji ãchi temaa mãik'aapa barcode bataup'eda, wãji Magadán eujãdee.

16

Ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa unu k'inia p'anadap'edaa

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Mama p'anide fariseorã saduceorã ome chejida Jesumaa. Iru imiatee k'inia p'anadap'edaa perã, iidijida ne-inaa oomerã Tachi Ak'õrepapai oopari ak'ipimerã wãara ichi Tachi Ak'õrepa pëida.

² Mãpai Jesupa p'anauji:

—K'ewaraa parãpa jarapata: “Eu pia wãit'ee, pajã p'oree wã perã.” ³ Ichiaba tap'eweda jarapata: “Idi eu k'achia bait'ee pajã p'oree nĩbairã mãik'aapa jĩrarara nĩbairã.” Parãpa mǎgá pajã ak'i p'anipa eu k'achia wa eu pia k'awa p'ani pirã, ¿sãap'eda ne-inaa nãgaweda p'asamaa bi k'awada-e p'ani? ⁴ Irapemaarã t'ãri k'achia-idaa p'ani Tachi Ak'õrede ijãadak'aa perã. Iidi p'ani mia oomerã ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa. Mamĩda mia mǎga oo-e pait'ee. Jĩp'a Tachi Ak'õrepa ooit'eeda aji, ichia oodak'a Jonás ome.

Mǎga jarap'eda, ãchi atabëiji.

Jesupa jarada fariseorãpa oopatak'a oonaadamerã

(Mr 8.14-21)

⁵ Lago k'ĩraik'a eere panadak'ãri, k'irãpajida pan aneeda-e padap'edaa. ⁶ Ma t'ẽepai Jesupa mǎgaji ãchimaa:

—¡Ūriti! K'ĩra k'awaa nipapatáati fariseorã pan, saduceorã pan k'onaadamerã, ãchi levadura k'achia bairã.

⁷ Mǎga ũridak'ãri, chi k'õp'ãyoorã ãchi pitapai pedee para beeji:

—¡Pan aneeda-e paji! Māga jarajida irua jara k'inia bada k'awada-e p'anadap'edaa perã.

⁸ Jesupa k'awaji ārapa k'ĩsiadap'edaa. Mapa māgaji:

—¿Sāap'eda pan wēe p'anida a p'anima? ¿At'āri ijāada-e p'anik'ã? aji. ⁹ ¿At'āri k'awada-e p'anik'ã mia jaratee k'inia bi? ¿K'irāpada-e p'anik'ã pan joisomaadeepa imik'ĩraarã cinco milmaa k'opida māik'aapa parāpa chi beeda k'oraa sietede p'e atadap'edaa? ¹⁰ Maa-e pirã ¿k'irāpada-e p'anik'ã pan sietedeepa jedepida imik'ĩraarã cuatro milmaa māik'aapa parāpa chi beeda k'oraa sietede p'e atadap'edaa? ¹¹ ¿Sāap'eda mia jarada k'awada-e p'anima? aji. Mia pande pedee-e paji jarak'āri k'onaadamerã fariseorã pan saduceorã pan ome, āchi levadura k'achia bairã.

¹² Māpai k'awaajida Jesupa jara-e baji levadura jīp'aade, pan jīp'aa k'onaadamerã. Jara baji ijāanaadamerã fariseorāpa jarateepata saduceorāpa jarateepata ome.

Pedropa jarada Jesús Tachi Ak'õre Warra

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Cesarea de Filipino p'uuru k'ait'a panak'āri, Jesupa iidiji chi k'õp'āyoorāmaa:

—¿K'aita chi Eperã Ak'õre Truadepema a p'anima aji, eperāarāpa?

¹⁴ P'anaujida:

—Ũk'uruurāpa jara p'ani pi Juan Bautista, piup'eda p'irabaida. Awaraarāpa jara p'ani pi Elías maa-e pirã Jeremías maa-e pirã awaraa Ak'õre pedee jarapari.

¹⁵ Māpai Jesupa iidiji:

—Parãpárama, ¿mi k'aima adaima? aji.

¹⁶ Simón Pedropa p'anauji:

—Pi Cristoda aji; Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã rey pamerã. Pi Tachi Ak'õre Waibia ichita chok'ai bapari Warra.

¹⁷ Mãpai Jesupa mãgaji:

—¡Simón, Juan warra, pi t'ãri o-ïa bi da aji, eperã apidaapa pïmaa mãga k'awapi-e pada perã! Jïp'a mi Ak'õre it'ari bi pata mãga k'awapiji. ¹⁸ Mia jara bi: Pi t'ïjaradait'ee Pedro; jara k'inia bi “mãu”. Mãu ïri te oopatak'a pia beemerã, mãga pik'a pia et'ewa jarada eperãarãpa jaradak'ãri, michideerã p'aneedait'ee. Mãga p'aneedak'ãri, ichita chok'ai p'anapataadait'ee, piuruta pijida. ¹⁹ Llave teepatak'a puerta ewadamerã, mãga pik'a mia pi k'aripait'ee eperãarã p'anapimerã Tachi Ak'õre jua ek'ari, mãgã ichideerã p'aneedamerã mãik'aapa ichi truadee wãdamerã. Na p'ek'au eujãde bi misa, pia ne-inaa oopi-e bi pirã ichideerãmaa, Tachi Ak'õrepa auk'a oopi-e pait'ee. Jõdee ne-inaa oopi bi ichideerãmaa, irua auk'a oopiit'ee.

²⁰ Maap'eda Jesupa jaraji chi k'õp'ãyoorãmaa awaraarãmaa nepirinaadamerã ichi Cristo, Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã rey pamerã.

Jesupa ichi peedait'eeda ada

(Mr 8.31-33; Lc 9.21-22)

²¹ Maadamãiipa Jesupa jaramaa beeji chi k'õp'ãyoorãmaa ichi wãit'ee Jerusalendee. Mama judiorã poro waibiarãpa, p'aareerã poroorãpa mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarãpa iru miapidait'ee mãik'aapa peepit'aadait'ee. Mamãda ewari õpeemaa chok'ai p'irabaiit'ee.

²² Māga ũrik'āri, Pedropa Jesús awara āyaa ateeji māik'aapa itriamaa beeji:

—¡Tachi Ak'õrepa māga k'inia-e! ¡Pimaa māga oopi-eda! aji.

²³ Māpai Jesús p'irrabaiji māik'aapa Pedromaa māgaji:

—¡Mi ik'aawaapa āyaa wāji, Satanapa māga jara-pida perā! ¿Pia mi wāpianaata bik'ā? Māgara k'ĩsia-e bi Tachi Ak'õrepa k'ĩsia bik'a. Jīp'a k'ĩsiamaa bida aji, eperāarāpa k'ĩsiapatak'a.

Sāga nipapataadai Jesús ome

(Mr 8.34–9.1; Lc 9.23-27)

²⁴ Maap'eda, Jesupa māgaji chi k'õp'āyoorāmaa:

—Eperā mi ome nipa k'inia bi pirā, k'ĩsiaik'araa bi ichia ne-inaa oo k'inia bidepai. Ichi kuruso āp'aipia bi eperā peenadait'eek'a. Pia jarait'eera, oopia bi mia oopi bik'a, ma k'aurepa miapiruta pijida piurumaa. ²⁵ Eperā piuamaa bi pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí piuk'āri, atuait'ee. Mamīda eperā mide ijāapari k'aurepa piuru pirā, it'aa wāit'ee ichi piuk'āri. ²⁶ ¿K'āare piata baima eperāpa na p'ek'au eujāde nībi jōmaweda ataru pirā, mamīda piup'eda chok'ai p'irabai-e pirā Ak'õre eujāde? Maa-e pirā, ¿k'āata teeima Tachi Ak'õremaa it'aa wāpimerā? ²⁷ Mi, chi Eperā Ak'õre Truadepemapa mi Ak'õre k'ĩra wāree unupiit'ee, it'ariipa chek'āri iru angeleerā ome. Maapaita ak'iit'ee na p'ek'au eujādepemaarāpa oopata māik'aapa jarait'ee pia wa k'achia. Ne-inaa pia ooit'ee chi ne-inaa pia oodap'edaarāmaa. Jōdee k'achiadee pēiit'ee chi ne-inaa k'achia oopatap'edaarā. ²⁸ Mia wāarata

jararu. Nama p'anirã ùk'uru piudai naaweda, unudait'ee mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, reyk'a pacheru.

17

Jesús k'ira awaradaida
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ K'áima seismaa Jesús wãji ee it'ia bi nok'ode. Ichi ome ateeji Pedro, Santiago mãik'aapa chi ñpema Juan. ² Mama ára taide Jesús k'ira awaradachi. Ichi k'ira urua nĩbeeji ak'õrejĩruk'a mãik'aapa chi p'aru t'o-t'oo uchiterreedachi. ³ Mãga nide chi k'õp'ãyoorãpa unujida chonaarãweda p'anapatap'edaarã Moisés jaure mãik'aapa Elías jaure pedeemaa p'ani Jesús ome. ⁴ Mãpai Pedropa mǎgaji Jesumaa:

—¡Tachi Waibia, pia bi nama p'anadait'ee pi ome! Pia k'inia bi pirã, mia ooyada aji, te chak'eerã õpee; aba pi-it'ee, aba Moise-it'ee, chi apema Elia-it'ee.

⁵ Pedro at'ãri mǎgá pedeemaa bide, jĩarara t'o-t'oo ñdaa bĩpa ãchi aneu cheji. Madeepa Tachi Ak'õrepa pedeeji:

—Nǎgida aji, mi Warra k'inia; mia jirit'erada. Irua mi t'ãri o-ñapipari. Ñrĩti iru pedee.

⁶ Mãga ùridak'ãri, ãchobeepa Jesús k'õp'ãyoorã bedabaik'oodachida tau bĩri eujãde t'õbairutamaa.

⁷ Mamĩda Jesús ára k'ait'a chep'eda, t'õbaik'ooji mãik'aapa mǎgaji:

—P'irabáiti. Æchobeenaadapáde aji.

⁸ Ak'idak'ãri, ãchi ik'aawa apida unuda-e paji; Jesús aupaita ãchi ome baji.

⁹ Eedeepa cherutade Jesupa māgaji:

—Parāpa unudap'edaa nepirinaadapáde aji, apidaamaa mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema piup'eda, chok'ai p'irabai naaweda.

¹⁰ Māpai chi k'ōp'āyoorāpa Jesumaa iidijida:

—¿Sāap'eda Moisepa p'āda jarateepataarāpa jarapatama ajida, chonaarāwedapema Elías naapiara cheit'ee, Tachi Ak'ōrepa pēit'ee bi chei k'āyaara?

¹¹ Jesupa p'anauji:

—Wāarata jara p'ani Elías naapiara cheit'eeda adak'āri māik'aapa ne-inaa jōmaweda pia ooit'eeda adak'āri, eperāarāpa auteebaidamerā iru t'ēe cheru. ¹² Mia jara bi: Elías jīak'aa cheji. Mamīda āchia iru k'awada-e paji. Mapa āchia oo k'iniata oojida iru ome. Ma awara auk'a oodait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema ome.

¹³ Māpai chi k'ōp'āyoorāpa k'awaajida Jesús pedee baji Juan Bautistade.

Jesupa netuara merātia bada uchiapit'aada

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jesús, Pedro, Santiago māik'aapa Juan pachedak'āri eperāarā see nībadamāi, eperā bedabai nība cheji Jesús k'īrapite māik'aapa māgaji:

¹⁵ —Tachi Waibia, mi warra chupiria k'awāaji. Audú chupiria nībi. Wawadaipari māik'aapa at'apai t'ipitaude maa-e pirā toida baainapari.

¹⁶ Nama aneejida aji, pi k'ōp'āyoorāmaa. Mamīda ārapa p'oyaa jipada-e pajida aji.

¹⁷ Māpai Jesupa p'anauji:

—Aai, eperãarã, ¿at'ãrita mide ijãada-e p'anik'ã? ijãadak'aarãk'api p'ani! ¿Jõmasaa taarãit'ee parã ome ijãarutamaa? Anéeti ma warra.

¹⁸ Māpai Jesupa ma netuara itriat'aap'eda, uchiapit'aaji ma warra k'ap'iadeepa. Aweda jipadachi.

¹⁹ Maap'eda awaraarã wē-e pak'ãri, chi k'õp'ãyoorãpa Jesumaa iidijida:

—¿Sãap'eda taipa ma netuara p'oyaa uchiapida-e pajima? ajida.

²⁰ Jesupa mǎgaji:

—Parãpa ijãada-e p'anadairã p'oyaa uchiapida-e paji. Mia wãarata jararu. Mostaza tau ma-ãri bik'a, mǎga pik'a parãpa ma-ãri pida ijãarutara, jaradai ara bi eemaa: “Jãmãik'aapa uchiap'eda, awara ãyaa wãji” mǎik'aapa parãpa jaradak'a ma ee ãyaa wãi. Mia parã k'aripak'ãri, parãpa ne-inaa jõma oodai.

²¹ [Nek'o-ee it'aa t'ĩ b'ipapai mǎgee netuara uchiapi-parida aji.]

Jesupa waya jarada ichi peedait'ee

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² At'ãri ãchi jõmaweda Galilea eujãde nidade, Jesupa mǎgaji chi k'õp'ãyoorãmaa:

—Eperãpa mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, k'achia beerã juade baaipiit'ee mǎik'aapa ²³ ãchia mi peepit'aadait'ee. Mamĩda ewari õpeemaa chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

Mǎga ũridak'ãri, k'ĩra pia-ee para beeji.

Tachi Ak'õre te waibia-it'ee impuesto p'aadap'edaa

²⁴ Jesús chi k'õp'ãyoorã ome panadak'ãri Capernaum p'uurude, Tachi Ak'õre te waibia-it'ee impuesto p'epataarãpa Pedromaa iidi chejida:

—¿Pi poro waibiapa impuesto p'aaparik'ã ajida, Tachi Ak'õre te waibia-it'ee?

²⁵ Pedropa p'anauji:

—P'aaparida aji.

Maap'eda Pedro t'ũk'ãri Jesús badamãi, Jesús naapiara pedeeji:

—Simón, ¿k'ãata k'ĩsia bima? aji. ¿K'airãmaa impuesto p'aapipatama aji, na p'ek'au eujãdepema reyrãpa; ãchi jua ek'ari p'anĩrãmaa wa k'ĩra tewaraarãmaa?

²⁶ Pedropa p'anauji:

—K'ĩra tewaraarãmaa.

Mãpai Jesupa maaji:

—Mãgara ãchi jua ek'ari p'anĩrãpa impuesto p'aadaik'araa bi. ²⁷ Mamĩda tachi ãpĩte ik'achia jaranaadamerã, wãji lagodee to-ĩade. Naapiara chik'o peeru it'aide unuit'ee p'arat'a tau aba. Ma p'arat'apa impuesto p'aanapãde aji, mi pari mãik'aapa p'ichi k'ap'ia pari.

18

*Chisãgĩ eperãta waibiara bi Tachi Ak'õre k'ĩrapite
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)*

¹ Mama p'anide chi k'õp'ãyoorã Jesumaa chedap'eda, iidijida:

—¿Chisãgĩ Ak'õredeerã waibiara bima ajida, iru jua ek'ari?

² Mãpai Jesupa warra chai t'ĩ ataji mãik'aapa ãchi esajĩak'a ak'inĩ biji. ³ Maap'eda mãgaji:

—Mia wãarata jararu. Parãpa awaraa k'ĩsia atada-e pirã mãik'aapa na warra chak'ek'a t'ãripa ijãada-e pirã, p'oyaa p'aneeda-e pai Tachi Ak'õre jua ek'ari ichideerã ome. ⁴ Chi ijãapari chok'ek'ee

bi na warra chak'ek'a; māgí waibiara bi apema Tachi Ak'õre jua ek'ari p'anirã k'ãyaara. ⁵ Mide ijãa bi k'aurepa nãgí warra chaik'a auteebairu pirã, mi jida auteebaiit'ee.

Jesupa jarada p'ek'au k'achia oonaadamerã
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ —Apidaapa p'ek'au k'achia oopiru pirã nãgee warra chaik'a mide t'ãriipa ijãa bimaa, piara bak'aji k'ũruma iru otaude jĩ atadap'eda, to t'ai nãpia bimã toidú bat'at'aadait'ee, iyapa jãa piumerã. ⁷ Na p'ek'au eujãdepemaarã k'achiade p'anapata p'ek'au k'achia oopipataarã nama p'anapata perã. Ichita mãgeerã paraait'ee. Mamida jaai, chi eperãpa chĩaramaa ne-inaa k'achia oopiru, Tachi Ak'õrepa miapiit'ee perã!

⁸ 'Mapa pichi juapa maa-e pirã pichi biiripa ne-inaa ooda k'aurepa pi k'achiade baairu pirã, ma k'achia oo amãaji, pichi jua maa-e pirã biiri t'iap'et'aak'ajik'a. Piara bi it'aa wãit'ee jua mosaa maa-e pirã biiri mosaa, k'ap'ia jõmaweda atuai k'ãyaara t'ipitau ichita jẽrajẽraa jira bide. ⁹ Ichiaba pichi taupa ne-inaa unuda k'aurepa pi k'achiade baairu pirã, ma k'achia oo amãaji pichi tau ët'ak'ajik'a mãik'aapa t'imí bat'at'aak'ajik'a. Piara bi it'aa wãit'ee tau apai ome, k'ap'ia pia tau omeepa atuai k'ãyaara t'ipitau ichita jẽrajẽraa jira bide tok'arradee.

¹⁰ 'Nãgee warrarã apida unuamaa iru p'ananáati. Mia jara bi: It'aripema angeleerã Tachi Ak'õre k'ĩrapite p'anirãpa ãra chaachaa ak'ipata.

¹¹ [Mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema cheji atua beerã o k'achiadeepa k'aripa atade.]

*Jesupa oveja atua badade nepirida
(Lc 15.3-7)*

¹² —K'ĩsĩati nāgĩ nepirirude. Eperāpa cien oveja p'e iru bidepema aba atuadaru pirā, ɔatabēi-e paik'ā chi apemaarā noventa y nueve āchi p'anapatamāi, chi atuadaida jirinait'ee? ¹³ Unu ataru pirā, o-ĩara bait'ee ma oveja k'aurepa, chi apemaarā atuada-e p'ani k'āyaara. ¹⁴ Māga bi ichi-aba parā it'aripema Ak'õre Waibia ome. Apida atuapiamaa bi, ma-āriara bi pijida.

*Jesupa jarateeda perdonaa k'awaadamerā
(Lc 17.3-4)*

¹⁵ —Awaraa ijāaparipa pĩmaa ne-inaa k'achia ooru pirā, iru k'ĩrapite pedéjei k'awaapiit'ee irua k'achia ooda. Irua pi pedee ũriru pirā, t'āri auk'a bidai. ¹⁶ Mamĩda irua pi pedee ũri k'inia-e bi pirā, t'ĩ atáji eperā omé maa-e pirā õpee, mairā wādamerā pi ome māik'aapa auk'a ũridamerā pia imiateeru. ¹⁷ At'āri ũri k'inia-e bi pirā, jaráji ijāapataarā jōmaarāmaa; pi ome chip'epataarā it'aa t'ĩpataadait'ee. Māgĩrā pedee paara ũri k'inia-e bi pirā, māgara ichi beeit'ee Ak'õrede ijāak'aa bik'a, maa-e pirā impuesto p'eparik'a Roma pidaarā pari.

¹⁸ 'Mia wāarata jararu. Na p'ek'au eujāde p'ani misa, parāpa ne-inaa oopida-e p'ani pirā, Tachi Ak'õrepa auk'a oopi-e pait'ee. Jōdee ne-inaa oopiruta pirā, irua auk'a oopiit'ee.

¹⁹ 'Waya mia jara bi: Parādepema omé pedeedak'āri, t'āri a-ba ne-inaa it'aa iidiruta pirā, mi Ak'õre it'ari bipa teei. ²⁰ Eperāarā omé maa-e

pirã õpee chip'edaidak'ãri mïde ijãapata k'aurepa, mi auk'a bait'ee ãchi ome.

²¹ Mãpai Pedropa Jesumaa iidiji:

—Tachi Waibia, ijãapari awaraapa mïmaa ne-inaa k'achia ook'ãri, ma ooda ¿jõmasaa perdonaaipia bïma? aji. ¿Siete k'achia ooda aupai perdonaaipia bik'ã? aji.

²² Jesupa p'anauji:

—Mia pïmaa sietepai jara-e bi. Pïmaa setenta ne-inaa k'achia ooda juasiada siete perdonaaipia bïda aji.

Jesupa nepirida rey ek'ari bipa tewe perdonaa k'inia-e badade

²³ —Maperã nãga pik'a pait'ee Tachi Ak'õrepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã. Reypa ichi ek'ariirãpa p'arat'a p'aa p'anadap'edaa ak'i k'inia baji k'awaait'ee tewe paraa p'ani wa wëe p'ani ichi ome. ²⁴ Mãga nïde eperã aneejida. Mãgí eperãpa millón chok'ara paraa baji ma reymaa. ²⁵ Ma mimiaparipa p'oyaa p'aa wëe bada perã, reypa jaraji netot'aadamerã esclavok'a; chi wëra, chi warrarã ome, jõma ichi net'aa iru bi paara. Mãgá chi tewe paraa bada p'aayada aji, reypa. ²⁶ Mamïda ma mimiapari rey k'irapite bedabaidachi mãik'aapa chupiria iidiji: “Mi chupiria k'awaapáde aji. Choopáde aji, mi ome mia jõma p'aait'ee perã.” ²⁷ Mãga ùrik'ãri, reypa chupiria k'awaaji. Ma eperã tewe paraa bada perdonaaji mãik'aapa pëiji ichi temaa.

²⁸ 'Mamïda ma eperã taawaa uchiarude unuji ichi k'õp'ãyo ome. Mãgipa ichimaa mak'ïara p'arat'a paraa-e baji. Mamïda ichia chi k'õp'ãyo

otaude jita ataji m̄aik'aapa ŷyapa j̄ia w̄āk'āri, m̄āgaji: “ŷP'aapáde aji, m̄imaa paraa bi!” ²⁹ M̄āpai chi k'ōp'āyo bedabaidachi ichi k'īrapite m̄aik'aapa chup̄iria iidiji: “Choopáde aji, mi ome. Mia jōma p'aait'eepi.” ³⁰ Mam̄ida chi apemapa ŷri k'inia-e paji. Ma k'āyaara carcelde t'ipit'aaji p'aa jōrumaa chi tewe paraa bada. ³¹ M̄āga unudak'āri, apema rey ek'ari p'anadap'edaarā k'īra pia-ee p'aneejida m̄aik'aapa reymaa ma jōma jaranajida. ³² M̄āga ŷrik'āri, ma reypa chi tewe paraa bada t'ī p̄ēiji. Pachek'āri, reypa m̄āgaji: “ŷT'āri k'achia-idaa bida! aji. ŷPia chup̄iria iidi chek'āri m̄imaa, mia chup̄iria k'awaaji m̄aik'aapa pia tewe paraa bada perdonaaji! ³³ ¿S̄āap'eda pia auk'a oo-e pajima aji, p̄ichi k'ōp'āyo ome?” ³⁴ Ma rey audú k'īrau bada perā ma mimiapari ome, carcelde t'ipit'aaji chi tewe p'aa jōrumaa.

³⁵ M̄āpai Jesupa m̄āgaji:

—M̄āga pik'a ooit'ee mi Ak'ōre it'ari b̄ipa ichiaba parā ome, parāpa awaraarā chup̄iria k'awaada-e p̄irā m̄aik'aapa t'āripa perdonaada-e p̄irā ārapa parāmaa ne-inaa k'achia ooda.

19

Jesupa jarateeda miak'āi p'an̄irā mia amaanaadamerā

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

¹ Ma pedee jarap'eda, Jesús w̄āji Galilea eujādeepa. Panaji Judea eujāde, Jordán to k'īraik'a eere. ² Eperāarā chok'ara w̄ājida Jesús t'ēe. M̄āgá irua āchi k'ayaa j̄ipak'ooji.

³ Mama fariseorã ùk'uru irumaa chejida. Moisepa p'ãda merapii jĩak'aapa, iidijida:

—¿Ìmik'ĩrapa ichi wẽra ichi k'inia amaapia bik'ã? ajida.

⁴ Jesupa p'anauji:

—¿Tachi Ak'õre Ûraa p'ã bide parãpa nãga leeda-e p'anik'ã? aji. Na eujã ook'ãri, 'Ooji imik'ĩra mãik'aapa wẽra'. *(Gn 1.27)*

⁵ 'Mapa imik'ĩrapa atabëit'ee chi ak'õre chi nawe ome, araa p'anapataadait'ee chi wẽra ome. Mãgá eperã omee weda eperã apai pik'a p'aneadait'ee.' *(Gn 2.24)*

⁶ Eperã omé p'ani mĩda, jĩp'a eperã apai pik'a p'aneepata. Mapa Tachi Ak'õrepa eperãarã omé araa papik'ãri, apidaapa amaapidaik'araa bida aji.

⁷ Mãpai ma fariseorãpa iidijida:

—Mãgara, ¿sãap'eda Moisepa jarajima ajida, wẽra amaaruru pĩrã, mia amaada k'art'a p'ã teeipia bi jëret'aadai naaweda?

⁸ Jesupa p'anauji:

—Mãga jaraji parã k'ĩri k'isua p'anadairã. Moisepa pãchi wẽra amaapiji. Mamĩda Tachi Ak'õrepa na eujã ewaa ook'ãri, mãga-e paji. ⁹ Mia jara bi: Eperãpa amaataaru pĩrã chi wẽra awaraa imik'ĩra ome bi-eeta, maap'eda awaraa wẽra ome miak'ãiru pĩrã, p'ek'au oomaa bida aji, ma t'ëepema wẽra ome.

¹⁰ Mãpai chi k'õp'ãyoorãpa mãgajida:

—Mãga pĩrã, imik'ĩra miak'ãik'araa bida ajida, wẽra ome.

¹¹ Mãpai Jesupa mãgaji:

—Jõmaarãpa k'awada-e mia et'ewa jarada. Jĩp'a k'awadait'ee Tachi Ak'õrepa k'awapi

k'inia biirãmaa. ¹² Edaare imik'ĩraarã wẽra ata k'iniadak'aa. Imik'ĩraarã ũk'uru āchi t'oruta weda p'oyaa warra oodak'aa. Ũk'uru k'ap'adap'edaa perã p'oyaa warra oodak'aa. Awaraarã miak'āi k'iniadak'aa jĩp'a it'aa t'ĩdait'ee Tachi Ak'õremaa m̃aik'aapa oodait'ee irua oopi bik'a, wẽrade k'ĩsia-ee. M̃aga p'oyaa ooruta p̃irã, oodapáde aji.

Jesupa warrarã bendiciada

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Maap'eda eperãarãpa āchi warrarã aneejida Jesumaa iru jua bimerã āra ĩri m̃aik'aapa it'aa t'ĩmerã āra pari. Mamĩda Jesús k'õp'ãyoorãpa m̃aga unudak'āri, ma warrarã aneedap'edaarã itriaajida.

¹⁴ M̃apai Jesupa m̃agaji:

—ĩtrianáati! Ichiak'au mimaa warrarã chepiti, Tachi Ak'õrepa āra jĩak'aarã biit'ee perã ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneedamerã.

¹⁵ M̃aga jarap'eda, ichi jua āra ĩri bi wãpachi m̃aik'aapa it'aa t'ĩji āra pari. Maap'eda ichi ode wãji.

K'ũtrãa p'arat'ara bi pedeeda Jesús ome

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Maapai k'ũtrãapa Jesumaa iidi cheji:

—Tachi Jarateepari, ¿k'ãare ne-inaa piata oopia bima aji, it'aa wãit'ee?

¹⁷ Jesupa p'anauji:

—¿Sãap'eda mimaa m̃aga iidi bima? aji. Tachi Ak'õre aupaita pia bi. Pi it'aa wã k'inia bi p̃irã, oopáde aji, Tachi Ak'õrepa Moisémaa p'ãpidade jara bik'a.

¹⁸ Ma k'ũtrãapa iidiji:

—¿Chisãgĩ ũraade jara bik'a oopia bima? aji.

Jesupa p'anauji:

—‘Eperã peenáaji; miak’ãi bi pirã, awaraarã ome k’ãináaji; nechianáaji; seewa jaranáaji chĩara k’achiade baaipiit’ee. ¹⁹ Pichi ak’õre mãik’aapa pichi nawe k’inia iru baparíji mãik’aapa ãra pedee ùriparíji. (Ex 20.12-16)

Awaraarã k’inia iru baparíji pichi k’ap’ia k’inia iru baparik’a.’ (Lv 19.18)

²⁰ Māpai ma k’ũtrãapa mǎgaji:

—Ma jõma ooparida aji. ¿K’ãata waa ooyama? aji.

²¹ Jesupa p’anauji:

—Ne-inaa jõma oo k’inia bi pirã Tachi Ak’õrepa k’inia bik’a, pichi net’aa netok’oonáji mãik’aapa chupiria beerãmaa ma p’arat’a téjei. Māga ooru pirã, ne-inaa pipiara iru bait’ee Tachi Ak’õre eujãde. Māga oop’eda, mi ome nipa chéji.

²² Ma k’ũtrãapa māga ùrik’ãri, k’ĩra pia-ee wãji, p’arat’a audú k’inia bada perã.

²³ Maap’eda Jesupa mǎgaji chi k’õp’ãyoorãmaa:

—Mia wãarata jararu. Chaaree bait’ee p’arat’ara bi beeit’ee Tachi Ak’õre jua ek’ari ichideerã ome.

²⁴ Waya jarait’ee. Chaareera bida aji, p’arat’ara bi beeit’ee Tachi Ak’õre jua ek’ari, camello aguja taude wãyaai k’ãyaara.

²⁵ Chi k’õp’ãyoorãpa māga ùridak’ãri, waapiara p’era pik’a para beejì. Māpai iidijida:

—Māgara, ¿k’aita p’oyaa it’aa wãyama? ajida.

²⁶ Jesupa āchimaa ak’iji mãik’aapa p’anauji:

—Eperãarãpa p’oyaa ooda-e, audú chaaree bairã. Mamĩda Tachi Ak’õre-it’ee ne-inaa chaaree wẽ-eda aji.

²⁷ Māpai Pedropa mǎgaji:

—Tai net'aa jōmaweda atabēijida pi ome nipap-
ataadait'ee. ¿K'ãata atadait'eema aji, ma pari?

²⁸ Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Tachi Ak'õrepa k'inia
bak'ãri, mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, su-ak'i
beepiit'ee ichi rey su-ak'i beeparide it'ari ichi k'ĩra
wāreede. Maapai parã mi ome nipapatap'edaarã
auk'a mama su-ak'i p'aneedait'ee rey su-ak'i
beepari docede. Mama parãpa Israeldeepa èreerã
doce uchiadap'edaarã iru p'anadait'ee parã jua
ek'ari m̃aik'aapa jaradait'ee m̃airãpa oopatap'edaa
pia wa k'achia. ²⁹ Eperã mide ijãa bi k'aurepa
atabēiru p̃irã ichi te, ìpemaarã, ìpewēraarã, ak'õre,
nawe, warrarã maa-e p̃irã eujã, ma k'ãyaara m̃agee
ne-inaa pia atada cien atait'ee na p'ek'au eujãde bi
misa. Ma awara piuk'ãri, it'aa wãit'ee. ³⁰ Mam̃ida
ìrapema waibiara p'añirã eperãarã k'ìrapite,
ek'ariara p'anadait'ee Tachi Ak'õre k'ìrapite. Jōdee
ek'ariara p'añirã eperãarã k'ìrapite waibiara
p'anadait'ee Tachi Ak'õre k'ìrapite.

20

Jesupa mimiapataarãde nep̃irida

¹ —Nãga pik'a pait'ee Tachi Ak'õrepa eperãarã
ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã.
Tap'eda eujã chipari uchiaji mimiapataarã
j̃iride ichi uva k'ãide mimianadamerã.

² Mimiapataarãmaa jaraji ewari aba mimiada
pari denario aba p'aait'ee ma mimiapataarã
chaachaa. M̃apai p̃eiji mimiade. ³ ãstaawa ma eujã
chipari waya uchiaji mimiapataarã j̃iride. P'uuru
jãde net'aa netopatamãi unu cheji mimiapataarã

mimia wēe para bi. ⁴ Māga unuk'āri, māgaji: “Parā ichiaba wādapáde aji, mimiade mi uva k'āide. Mia pia p'aayada aji, parā mimia pari.” Māpai wājida mimiade. ⁵ Imat'ipa ma eujā chipari waya uchiaji mimiapataarā jiride, ai naaweda oodak'a. Ichiaba k'ewara auk'a ooji. ⁶ Mata waya k'ewaraa uchiaji māik'aapa waya unu cheji awaraa mimiapataarā p'uuru jāde p'anī, mimia wēe para bi. Mapa māgaji: “¿Sāap'eda parā nama mimiada-ee k'eu wādama?” aji. ⁷ P'anaujida: “Apidaapa taimaa mimia teeda-e perā, mimiada-e p'anīda” ajida. Māpai ma eujā chiparipa māgaji: “Mimianadapáde aji, mi uva k'āide.”

⁸ P'āriupodopa ma eujā chiparipa māgaji chi mimiapataarā poro waibiamaa: “T'īpáde aji, mimiapataarā jōmaweda. Naapiara p'aapáde aji, chi t'ēe t'īudap'edaarāmaa māik'aapa jōmaarā k'āyaara t'ēe p'aapáde aji, chi naapiara t'īudap'edaarāmaa.” ⁹ Māga ooji. K'ewara t'īudap'edaarāmaa p'aaji denario aba, eperā chaachaa. ¹⁰ Apemaarāmaa p'aa aupak'āri, pachejida chi naa mimiadap'edaarā. Māgārāpa k'īsiajida p'arat'a audupīara jitadait'ee apemaarā k'āyaara. Mamīda māga-e paji. Āchimaā ichiaba denario abapai p'aaji āchi mimiadap'edaa pari. ¹¹ Āchi p'arat'a jitadak'āri, ik'achia pedee p'aneejida ma eujā chipari ome: ¹² “Ma t'ēe hora apai mimiadap'edaarāmaa pia denario aba p'aajida ajida. Jōdee tai tap'eda weda ak'ōrejīrumaa mimia k'eudap'edaa párita āchi ome auk'a p'aaji. ¡Taimaa audupīara teeipia bida!” ajida. ¹³ Mamīda ma eujā chiparipa āchidepema abaamaa p'anauji:

“Mia parã k'ũra-eda aji. ¿Parãpa jarajida-ek'ã aji, ewari aba mimiada pari denario abapai iididait'ee? ¹⁴ Pichi p'arat'a jitapáde aji, mãik'aapa k'ãiwee wãpáde aji. Mia auk'a p'aa k'inia bi pirã chi t'êe t'ĩudap'edaarãmaa, mãga ooit'eeda aji. ¹⁵ ¿Mi na eujã chipari-ek'ã? aji. Michi p'arat'a ome ooi michia oo k'inia bik'a, méré perã. ¿Parã t'ãri k'achia jõnik'ã aji, mi t'ãri pia bairã?”

¹⁶ Mãga nepirip'eda, Jesupa mãgaji:

—Mãga bi Tachi Ak'õre ome. Ìrapema t'êe chedap'edaarã Tachi Ak'õrepa ãchi bimerã ichi jua ek'ari, naapiara ichideerã p'anedait'ee ichi k'ĩrapite. Mamĩda chi naapiara chedap'edaarã Tachi Ak'õrepa ãchi bimerã ichi jua ek'ari, mãga p'aneeda-e payada aji, t'êe p'anedait'ee perã ichi k'ĩrapite.

Jesupa jarada õpee jarada ichi peedait'ee

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jesús wãrude Jerusalén p'uurudee, chi k'õp'ãyoorã doce awara ãi t'ĩ p'e ataji mãik'aapa mãgaji:

¹⁸ —Tachi wãruta Jerusalendee. Mama mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, jita atadait'ee mãik'aapa ateedait'ee p'aareerã poroorãmaa mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarãmaa peepit'aadamerã. ¹⁹ Mãirãpa mi teedait'ee k'ĩra tewaraarãmaa mi oo iru p'anadamerã, widamerã, mãik'aapa kurusode peet'aadamerã. Mamĩda ewari õpeemaa waya chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

Zebedeo wẽrapa Jesumaa chupirĩa iidida

(Mr 10.35-45)

²⁰ Zebedeo wēra chi warrarã Santiago, Juan ome Jesús k'ait'a chejida. Ma wēra iru k'īrapite bedabai n̄ba cheji chup̄iria iidit'ee. ²¹ Māga unuk'āri, Jesupa iidiji:

—¿K'āata k'inia b̄ima? aji.

Ma wērapa p'anauji:

—Jarap̄ade aji, p̄i eperāarã rey beek'āri, mi warrarã su-ak'ī p'aneedamerã p̄i ik'aawa, aba juaraare, aba juabi eere.

²² Māpai Jesupa māgaji ma warrarãmaa:

—Parāpa wāara k'awada-e p'ani k'āata iidi p'ani. ¿Parāpa ne-inaa k'achia choodaik'ã aji, mia chooit'ee bik'a?

P'anaujida:

—¡P'oyaadaipi!

²³ Māpai Jesupa māgaji:

—Parāpa ne-inaa k'achia choodait'eeda aji, mia chooit'ee bik'a. Mam̄ida mia p'oyaa jara-e k'airāta mi juaraare wa juabi eere su-ak'ī p'aneedait'ee. Mi Ak'ōrepapai jarayada aji.

²⁴ Apemaarã diez k'ōp'āyoorāpa ūridak'āri Santiago Juan ome iididap'edaa, k'īraudachida āchi ome.

²⁵ Mapa Jesupa chi k'ōp'āyoorã jōmaweda t'ī p'e atap'eda, māgaji:

—Parāpa k'awa p'ani ijāadak'aa beerã poro waibiarāpa āchia oo k'iniata oopipata eperāarãmaa. Waaweepa āchi jua ek'ari p'an̄irāpa oopata āchia jara p'anik'a. ²⁶ Mam̄ida parāpa oodaik'araa bi ma poro waibiarāpa oopatak'a. Ma k'āyaara ijāapataarã t'āide chi waibiara pa k'inia b̄ipa apemaarã chup̄iria k'awaaipia bi māik'aapa k'aripaipia bi. ²⁷ Pia jarait'eera, parādepema aba poro waibia pa k'inia bi p̄irã, awaraarã k'aripaipia

bi esclavopa chipari k'aripaparik'a. ²⁸ Mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema mĩda, na p'ek'au eujãde che-e paji eperãarãpa mi jĩia iadamerã. Jĩp'a cheji eperãarã k'aripa atait'ee o k'achiadeepa. Piut'ee eperãarã chok'ara uchiadamerã p'ek'au k'achia jua ek'ariipa.

*Jesupa tau p'ãriu bee omé jipada
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)*

²⁹ Jesús chi k'õp'ãyoorã ome Jericó p'uurudeepa uchia wãdak'ãri, eperãarã chok'ara t'ëe nipajida.

³⁰ Mama tau p'ãriu bee omé o bi ik'aawa su-ak'ĩ p'anajida. Ũridak'ãri Jesuta wãyaa wã, biajida:

—ĩTachi Waibia, Rey David Warra, tai chupiria k'awaapáde! ajida.

³¹ Eperãarã auk'a wã nipadap'edaarãpa itriat'aapachida k'ĩup'ee p'anedamerã. Mamĩda waapiara biapachida:

—ĩTachi Waibia, Rey David Warra, tai chupiria k'awaapáde! ajida.

³² Mãpai Jesús ak'inĩ beep'eda, t'ĩ ataji mãik'aapa iidiji:

—¿K'ãata k'inia p'anima aji, mia oomerã parã ome?

³³ P'anaujida:

—Tachi Waibia, tachi taupa pia unu k'inia p'anida ajida.

³⁴ Mãga ũrik'ãri, Jesupa chupiria k'awaaji mãik'aapa taumã t'õbaiji. Aweda tau pia unujida. Mãpai wãjida Jesús t'ëe.

21

Jesús Jerusalén p'uurudee wāda
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jerusalendee wādak'āri, panajida Betfagé p'uuru k'idaa. Ma p'uuru Olivo Eede baji, Jerusalén k'ait'a. Mama p'anide Jesupa chi k'ōp'āyoorā omé naa pēiji p'uurudee. ² Māgaji:

—Wāti ara bi p'uuru tachi k'īrapite bima. Jāma ununadait'ee burro wēra jī bainī bi chi warra ome. Ēra atāti māik'aapa anéeti. ³ Apidaapa atee pi-e pirā, jarāti: “Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia bi. Waya tee chedait'eepi.”

⁴ Māga paji chonaarāweda Ak'ōre pedee jara-paripa jaradak'a:

⁵ Jarāti Sión p'uurudepemaarāmaa: “¡Ak'íti! Pāchi Rey cheru, chupiria beerā chepatak'a burro ĩri. Cheru ne-animal ne-inaa uapata warra, burro chak'e ĩri.” ’ *Zac 9.9*

⁶ Jesús k'ōp'āyoorā wājida māik'aapa oojida irua jaradak'a. ⁷ Anejida ma burro wēra chi warra chai ome. Maap'eda ma ĩri ata bijida āchi ĩripema p'aru jīpatap'edaa, Jesús bataup'eda aide su-ak'i beemerā. ⁸ Eperāarā ode see nībaji. Ūk'uruurāpa āchi p'aru t'ō jēra bijida o jāde, Jesús aide wāmerā. Awaraarāpa k'iru t'iap'edap'eda, bipachida ma o jāde, āchi rey pai jīak'aapa. ⁹ Jesús naa wādap'edaarāpa māik'aapa t'ēe che wādap'edaarāpa o-īa biapachida:

—¡Hosana! ¡Tachi K'aripapari, Rey David Warra cheru! ¡Tachi Ak'ōrepa ichita pia ak'i bapariit'ee ichia rey pēida! ¡K'īra wāree

Ak'õre eujãde, Tachi K'aripapari cheru perã!
¡Hosana! (Sal 118.25-26)

¹⁰ Jesús Jerusalén p'uurude panak'ãri, p'uuru pidaarã jõma biuk'a nĩbeeji. Chok'araarãpa iidi-pachida:

—¿K'aima ajida, jãgí?

¹¹ Mãpai awaraarãpa p'anaujida:

—Nãgí Jesús, Tachi Ak'õre pedee jaraparipi, Nazaret p'uurudepema. Mãgí p'uuru Galilea eujãde bi.

Jesupa ne-inaa netopataarã jërek'ooda Ak'õre te waibiadeepa

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Maap'eda Jesús Tachi Ak'õre te waibiade t'ũuji mãik'aapa net'aa netopataarã taawaa jërek'ooji. P'arat'a tau t'erabaipataarã mesa sĩa bat'ak'oo wãji, paloma netopataarã banco paara. ¹³ Mãpai mãgaji:

—Tachi Ak'õre Ûraa p'ã jëra bide jara bi:

‘Mi te it'aa t'ĩpata teda apataadait'ee.’ (Is 56.7)

‘Mamĩda parãpa nechiapataarã ték'ata oo iru p'ani.’
 (Jer 7.11)

¹⁴ Jesús at'ãri Ak'õre te waibiade bide, iru-maa chejida tau p'ãriu beerã mãik'aapa chiwa beerã. Mãpai Jesupa jõma jipak'ooji. ¹⁵ Mamĩda p'aareerã poroorã Moisepa p'ãda jarateepataarã ome k'ĩraudachida unudak'ãri Jesupa ma ne-inaa pia oo bi mãik'aapa ùridak'ãri warrarã nãga bia para bi Tachi Ak'õre te waibiade: “*¡Hosana! ¡Tachi K'aripapari, Rey David Warra!*” ¹⁶ Mãpai Jesumaa mãgajida:

—K'ĩup'ee beepipáde ajida. ¿Ūri-e bik'ã ajida, ãchia jara jõni?

Jesupa p'anauji:

—Ūri bida aji. ¿Parãpa nãgí leeda-e p'anik'ã?
 'Ak'õre, pia warra chak'eerãmaa k'aripipari
 mãik'aapa jude beerãmaa t'ãri o-ĩa it'aa t'ĩ
 k'awapipari.' *(Sal 8.2)*

¹⁷ Mãpai Jesupa mãirã atabëiji mãik'aapa wãji Betania p'uurudee k'ãide.

Jesupa higuera b̄irīmaa ij̄iati pedeeda
(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Tap'eda Jesús waya chek'ãri p'uurudee, jar-rapisia n̄ibeeji. ¹⁹ Ma che wãde higuera b̄irī unuji o bi ik'aawa bainĩ bi, k'iru paraa. Mãpai araa ak'inaji, chau bi j̄lak'aapa. Mamĩda chau-ee baji. Chi k'iru aupaita unuji. Mãpai ma higuera b̄irīmaa m̄agaji:

—¡Pi waa chauk'aa pait'eeda! aji.

Aweda ma higuera b̄irī p̄idachi. ²⁰ Mãga unudak'ãri, chi k'õp'ãyoorã ak'itrua para beeji mãik'aapa m̄agajida:

—¿Sãap'eda aweda jã higuera b̄irī jãgá p̄idachima? ajida.

²¹ Jesupa p'anauji:

—Mia wãarata jararu. Parãpa Tachi Ak'õrede wãara ijãaruta pirã, iididaipia bi irua ne-inaa oomerã; pãchi t'ãridepai k'ĩsiada-ee: “¿Tachi Ak'õrepa ooik'ã?” Mãgara mia oodak'a jã higuera b̄irī ome, parãpa oodai. Ma awara ara bi eemaa jararu-tara “Jãmãik'aapa ãyaa wãji mãik'aapa p'usa jãde baaináji”, mãga oopidaipi. ²² Parãpa ne-inaa jõma

iidiruta it'aa t'ĩ p'anide t'ãriipa ijãa p'anadairã, ma ne-inaa iru p'anadait'ee.

Tachi Ak'õrepa Jesús pëida
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Ma t'ëepai Jesús t'ĩunaji Tachi Ak'õre te waibiade. Mama jarateemaa bi misa, p'aareerã poroorãpa judiorã poro waibiarã ome Jesumaa iidijida:

—¿Tachi Ak'õrepa tai biji-ek'ã ajida, ichi te waibia ak'idamerã? ¿K'aipa pĩmaa nãga oopi bĩma? ajida.

²⁴⁻²⁵ Jesupa p'anauji:

—Mia pida parãmaa iidit'ee: ¿K'aipa pëijima aji, Juan Bautista poro choo chemerã; Tachi Ak'õrepa maa-e pirã eperãarãpa? Parãpa p'anaurutara, mia pida jarayada aji, k'aipa mĩmaa nãga oopi bi.

Mãpai ãchi pitapai pedee para beeji:

—Tachi Ak'õrepa pëidada aruta pirã, irua iidit'ee: “Mãgara ¿sãap'eda Juan ũraa ijãada-e pajima?” ²⁶ Jõdee jararuta pirã “eperãarãpa Juan pëijida”, jõmaweda k'ĩraudaridait'ee tachi ome, ãchia ijãapata perã Juan Tachi Ak'õre pedee jarapari paji.

²⁷ Mapa p'anaujida:

—K'awada-e p'anida ajida, k'aipa Juan pëiji.

Mãpai Jesupa mãgaji:

—Mãgara mia pida jara-eda aji, k'aipa mĩmaa nãga oopi bi.

Jesupa warrarã omeede nepirida

²⁸ Mãpai Jesupa iidiji:

—¿K'ãata k'ĩsia p'anima aji, parãpa? Eperãpa warrarã omé iru baji. Abaamaa jaraji: “Warra, wãpáde aji, mimiade mi uva k'ãide.” ²⁹ Chi warrapa p'anauji: “¡Mĩ wã k'inia-eda!” aji. Mamĩda

t'ēepai, k'ĩsia awara ataji m̃aik'aapa w̃aji mimiade.
³⁰ Maap'eda ma eper̃apa chi apema warramaa auk'a jaranaji. Ma warrapa p'anauji: “Ak'õre, mi w̃ait'eeda aji, mimiade.” Mam̃ida mimiana-e paji.

³¹ M̃apai Jesupa iidiji:

—¿Chis̃ag̃i warrapa oojima aji, chi ak'õrepa k'inia badak'a?

P'anaujida:

—Chi naa chok'ada warrapa.

M̃apai Jesupa m̃agaji:

—Mia w̃aarata jararu. Cesar-it'ee impuesto p'epataar̃a m̃aik'aapa prostitutaar̃a Tachi Ak'õredeer̃a p'anedait'ee par̃a naa. ³² ¿S̃ap'eda? Juan Bautista chek'ãri jarateede eper̃aar̃apa p'ek'au k'achia oo amaadamer̃a m̃aik'aapa t'ãri pia p'anapataadamer̃a, par̃apa ij̃ada-e paji. Jõdee ma Cesar-it'ee impuesto p'epataar̃a m̃aik'aapa ma prostitutaar̃apa ij̃ajida Juan pedee m̃aik'aapa oojida irua jaradak'a. Mam̃ida par̃apa m̃aga unujida m̃ida, k'ĩsia awara atada-e paji iru pedee ij̃adait'ee.

*Jesupa mimiapataar̃a k'achia beer̃ade nepir̃ida
 (Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)*

³³ —Ūr̃iti mia nepir̃iru jarateeit'ee: Eujã chiparipa uva eujã uuji m̃aik'aapa t'iak'auk'ooji. Ichiaba bõgo m̃audee ooji uva aide piart'idait'ee. M̃apai te it'ia ooji it'ipa uva eujã jõma ak'i p'anadamer̃a. Maap'eda ne-uu eujã ak'ipataar̃a jir̃iji aide mimiadamer̃a m̃aik'aapa awara ãyaa w̃aji. ³⁴ T'ēepai uva oropata ewari pak'ãri, p̃eiji chi mimiapataar̃a iidinadamer̃a ichi eere bee bi chauda tee p̃eidamer̃a. ³⁵ Mam̃ida chi eujã

ak'ipataarãpa ma mimiapataarã jita atadak'ãri, aba s'ik'oojida, awaraa j'ip'a peejida mãik'aapa awaraamaa mãupa bat'ajida. ³⁶Maap'eda ma eujã chiparipa awaraa mimiapataarã p'èiji. Mam'ida ma ne-uu ak'ipataarãpa naaweda oodap'edaak'a oojida mãirã ome.

³⁷'Maap'eda, chi warra p'èiji. K'ĩsijaji: "Mi warra perã iru waaweedait'ee." ³⁸Mam'ida mãgí unudak'ãri, mãgajida: "Jãg'ipa ichi ak'õre net'aa jõmaweda atait'ee chi ak'õre piuk'ãri. Peet'aadáma ajida. Mãgá na eujã jõmaweda tachide payada" ajida. ³⁹Mãga k'ĩsiadap'edaa perã, chi warra atadachida mãik'aapa ma uva eujãdeepa uchia atadap'eda, peet'ajida.

⁴⁰Mãpai Jesupa mãgaji arii p'anadap'edaarãmaa: —Chipari wãk'ãri ma eujã ak'ipataarãmaa, ¿k'ãata k'ĩsia p'anima aji, irua ooit'ee ma ak'ipataarã ome?

⁴¹P'anaujida:

—Ma eujã ak'ipataarã jõmaweda peek'ooit'ee, chup'iria k'awa-ee. Mãpai ma uva eujã biyada ajida, awaraarã jua ek'ari, chaujara pak'ãri ãchia teedamerã ichi eerepema.

⁴²Mãpai Jesupa mãgaji:

—¿Parãpa waide nãga leeda-e p'anik'ã aji, Tachi Ak'õre Ūraa p'ã j'era bide?

'Te oopataarãpa mãu k'iniada-e padap'edaa pip'irara padachi. Tachi Ak'õrepa mãga ooji, tachia unudamerã mãik'aapa ak'itrua para beemerã.'

(Sal 118.22-23)

⁴³Maperã mia jara bi: Tachi Ak'õrepa parã bi-e pait'ee ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneedamerã.

Ma k'ãyaara awaraarãta ichideerã p'aneedit'ee, ãchia teepata perã ichi eerepema chauru, parãpa teedai k'ãyaara.

44 'Eperã ma mãu pipiara bi ñri t'ñuturu pirã, mãgí p'u oodaipari, p'arat'u mãu ñri baaik'ãri ãridaiparik'a. Jõdee ma mãu eperã ñri baairu pirã, mãgí jõt'aait'ee mãu choma p'arat'u ñri baaik'ãri jõdaiparik'a; chi p'ora aupai beeparik'a.' (Is 8.14)

45 P'aareerã poroorãpa fariseorã ome Jesupa nepirida ñri aupadak'ãri, k'awaajida irua ãchideta jara baji. 46 Mapa iru jita atapi k'iniadachida. Mamãda waawee p'anajida eperãarãpa ijãa p'anadap'edaa perã Jesús Tachi Ak'õre pedee jarapari.

22

Miak'ãipata fiestade nepirida (Lc 14.15-24)

1 Jesupa waya jarateemaa beek'ãri, nepiriji:

2 —Nãga pik'a pait'ee Tachi Ak'õrepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedit'ee. Reypa k'ñsia iru baji miak'ãipata fiesta ooit'ee ichi warra-it'ee. 3 Chi mimiapataarã pëiji ichia eperãarã t'ñ pëida p'e atanadamerã. Mamãda che k'iniada-e paji. 4 Waya awaraa mimiapataarã chok'ak'ãri, mãgaji: “Jaranadapáde aji, mia t'ñ pëida eperãarã chedamerã chik'o ñipa nãbairã. Peepiji p'ak'a, awaraa ne-animal poreera iru bada ome. Mãgí jõma ñipa ak'iniñ bairã, chedapáde aji, miak'ãipata fiesta oode.”

5 Mamīda ma eperāarāpa ūri k'iniada-e paji irua jara pēida. Fiesta oode chedai k'āyaara, aba wāji ichi eujādee. Jōdee awaraa wāji net'aa netode. 6 Apemaarāpa eperāarā reypa pēida jita atadak'āri, p'ua oojida peet'aarutamaa. 7 Reypa māga k'awaa atak'āri, k'īraudachi. Mapa pēiji ichi soldaorā ma eperāarā peenadamerā māik'aapa āchi p'uuru paat'aadamerā. 8 Maap'eda māgaji chi mimiapataarāmaa: “Miak'āipata fiesta at'āri oodait'ee. Mamīda ooda-e ma t'ī pēida eperāarā ome, chedaamaa p'anadap'edaa perā. 9 Mapa wādapāde aji, calle jādee māik'aapa chi unurutaarāmaa jaradapāde aji, mi ome fiesta oode chedamerā.” 10 Aramāgá chi mimiapataarā wājida calle jādee. Chok'ara p'e aneejida; eperāarā pia beerā, k'achia beerā paara. Māgá ma rey te p'īu nībeeji eperāarāpa.

11 'Mamīda rey t'īuk'āri ma p'e aneedap'edaarā ak'ide, unuji eperā miak'āipata fiestade jīpata p'aru jī-ee bi. 12 Mapa māgaji: “K'ōp'āyo, ¿sāga t'īujima aji, nama, fiestade p'aru jīpata jī-ee?” Mamīda ma eperā k'īup'ee beeji. 13 Maperā reypa jaraji chi mesa ak'ipataarāmaa: “Jā eperā bīri, jua ome jī nībidapāde aji, māik'aapa taawaa p'āriudee ateedapāde aji, mama jēemerā, k'ida kierrkierree para bamerā p'uapa.” 14 Tachi Ak'ōrepa chok'ara t'ī pēipari. Mamīda chok'ara-ee jirit'erapari wāpiit'ee ichi truadee.

*Impuesto-it'ee reymaa p'arat'a p'aapatap'edaa
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)*

15 Ma t'ēepai fariseorā chip'edaidap'eda, pedeetejida Jesús k'ūradait'ee. P'anauru pirā,

imiatedai māik'aapa peepit'aadai. ¹⁶ Ma-it'ee pëijida āchi eere p'anadap'edaarā, Rey Herodes eere p'anadap'edaarā ome Jesumaa. Māirāpa māgajida:

—Tachi Jarateepari, taipa k'awa p'ani pia wāarata jarapari māik'aapa jarateepari p'anapataadamerā Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a, eperāarāpa āchia k'iniata oopata mīda. K'awa p'ani pia eperāarā īripai ak'ik'aa; ma k'āyaara tachi t'āride iru bi ak'ipari. ¹⁷ Maperā k'awa k'inia p'ani pia k'āata k'īsia bi. ¿Pia bik'ā ajida, impuesto p'aadait'ee Cesarmaa, wa māga-e?

¹⁸ Jesupa k'awa bada perā māirāpa k'īsia k'achia iru p'ani, māgaji:

—¿Seewata parāpa Tachi Ak'ōrede ijāapatada apata! ¿Sāap'eda mi k'ūra k'inia p'anima?

¹⁹ Ak'ipidapáde aji, p'arat'a tau impuesto p'aapata.

Aramāgá denario aneejida. ²⁰ Māpai Jesupa iidiji:

—¿K'ai k'īrata nade bi māik'aapa k'ai t'īta p'ā bima? aji.

²¹ P'anaujida:

—César k'īra māik'aapa ichi t'īta p'ā bida ajida.

Māpai Jesupa māgaji:

—Māgara téeti Cesarmaa irua net'aa iidipari, māik'aapa auk'a téeti Tachi Ak'ōremaa irua iidipari.

²² Māga ūridak'āri, ak'itrua para beeji māik'aapa erreujida.

*Chok'ai p'irabaidait'eerāde iididap'edaa
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)*

23 Ma ewate weda saduceorã ûk'uru Jesumaa chejida. Mãgũrãpa ijãadak'aa tachi piup'eda chok'ai p'irabai. Maperã mãgajida:

24 —Tachi Jarateepari, Moisepa jaraji eperã miak'ãi bi warra wêe piuru pirã, chi ïpemapa iru wêra ataipia bi mãik'aapa ai ome warra ooipia bi chi ïpema piuda k'ap'ia pari. 25 Tai t'ãide p'anapachida ïpemaarã siete. Chi naapema miak'ãiji. Mamãda warra wêe piuji. Mãgã chi wêra beeji chi araarepema ïpema ome. 26 Mamãda mãgĩ ichiaba warra wêe piuji. Chi araarepema mãik'aapa araarepema miak'ãijida ma p'êtrãa ome. Mamãda auk'a warra wêe piujida. Ma t'êepai chi apemaarã jida miak'ãijida ma p'êtrãa ome. Mamãda ãchi jômaweda warra wêe piujida. 27 Maap'eda, ma wêra ichiaba piuji. 28 ¿K'ãata k'ĩsia bima? ajida. Eperãarã piudap'eda chok'ai p'irabaidak'ãri, ¿chisãgĩ ïpemata ma wêra imik'ĩra pait'eema ajida, ãchi jômaweda iru ome miak'ãi p'anadap'edaa perã?

29 Jesupa p'anauji:

—Parãpa pia k'awada-e p'ani Tachi Ak'õre Ũraa p'ãda mãik'aapa k'awada-e p'ani ne-inaa jômaweda iru juapa oopari. Mapa parãpa pia k'ĩsiada-e p'ani. 30 Eperãarã piudap'eda chok'ai p'irabaidak'ãri, imik'ĩraarã wêraarã ome waa miak'ãida-e pait'ee. Angeleerã ichi truade p'anĩrãk'api p'anadait'ee. 31 Ma awara parãpa k'achia k'ĩsia p'anapata jaradak'ãri piudap'edaarã chok'ai p'irabaidak'aa. ¿Parãpa leeda-e p'anik'ã Tachi Ak'õre Ũraa p'ãdade jara bi?

32 ‘Mi pi chonaarã Ak’õre Waibia; Abraham, Isaac, Jacob ijãadap’edaa Ak’õre Waibia.’ (Ex 3.6)
 ;Tachi Ak’õre piudap’edaarã Ak’õre Waibia-epi.
 Chok’ai p’anirã Ak’õre Waibia!

33 Mãga ùridak’ãri, eperãarã ak’itrua para beeji, Jesupa mãgá k’ĩsia k’awaa jarateeda perã.

*Tachi Ak’õre Ûraa waibiara bi
 (Mr 12.28-34)*

34 Fariseorãpa k’awaa atadak’ãri Jesupa ma s-
 duceorã k’iup’epik’ooda, chip’ejida. 35 Maap’eda
 Jesús k’ũra k’iniapa Moisepa p’ãda jarateeparipa
 iidiji:

36 —Tachi Jarateepari, ¿chisãgí ùraata waibiara
 bima aji, apema Ak’õre Ûraa p’ãdadepema k’ãyaara?

37 Jesupa p’anauji:
 —‘Tachi Ak’õre Waibia k’inia iru baparíji pichi
 t’ãriipa mãik’aapa ne-inaa jõmaa k’ãyaara iru
 k’inia iru baparíji. Ewari chaa k’ĩsãji irude
 pichi t’ãriipa.’ (Dt 6.5)

38 Mãgita chi ùraa naapiara; awaraa ùraa k’ãyaara
 pipiara bi. 39 Araarepema mãgik’a bi:
 ‘Awaraarã k’inia iru baparíji pichi k’ap’ia k’inia
 iru baparik’a.’ (Lv 19.18)

40 Ma ùraa omeeweda waibiara p’ani, madeepa
 uchiadap’edaa perã awaraa ùraa jõmaweda Moi-
 sepa p’ãda mãik’aapa Tachi Ak’õre pedee jarap-
 ataarãpa p’ãdap’edaa.

*K’aideepa uchiada Tachi Ak’õrepa pëida
 (Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)*

41 Fariseorã at’ãri see nibide, 42 Jesupa iidiji:

—¿K'ãata k'ĩsia p'anima aji, parãpa? ¿K'aideepa uchiayama aji, Tachi Ak'õrepa pëit'ee bi, Mesías apata?

P'anaujida:

—Rey Daviddeepa uchiat'eeda ajida.

⁴³ Mãpai Jesupa mãgaji:

—Mãgara, ¿sãap'eda Rey Davidpa irumaa: “Tachi Waibia” aji, Tachi Ak'õre Jaurepa nãga jarapik'ãri?

⁴⁴ “Tachi Ak'õrepa jaraji Tachi Waibiamaa: “Pi mi ome auk'a waibia bairã, su-ak'i beepãde aji, mi juaraare, mia pi k'ĩra unuamaa iru p'anapataarã p'oyaaru misa.” ’ (Sal 110.1)

⁴⁵ Davidpa ichi ëreerãdeepa uchiat'ee bimaa t'ijaraji “Tachi Waibia”. ¿Mapa k'awada-ek'ã aji, Mesías waibiaara bi chonaarãwedapema Rey David k'ãyaara?

⁴⁶ Ma fariseorãpa maarepida p'oyaa p'anauda-e paji. Maadamãiipa waawee p'aneejida waa iididait'ee.

23

Jesupa jarada fariseorãde mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarãde

(Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

¹ Ma t'ëepai Jesupa mãgaji eperãarãmaa mãik'aapa chi k'õp'ãyoorãmaa:

² —Moisepa p'ãda jarateepataarãpa fariseorã ome jarateepata k'ãata jara k'inia bi Moisepa p'ãda. ³ Maperã ùriti ãchia jarateepata mãik'aapa óoti ãchia jara p'anik'a. Mamãda p'ananaati ãchi p'anapatak'a, ne-inaa jaradap'eda, ne-inaa awaraata oopata perã. ⁴ Eperãarãmaa ne-inaa audú chok'ara oopipata. Mamãda chupiria

k'awaadak'aa ārapa p'oyaa ooda-e pak'āri.
⁵ Āchia ne-inaa jōma oopata awaraarāpa āchi t'o p'anadamerā. Porode māik'aapa juade p'ārajīpata ne-e jobiadee ooda Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda ome. Ma awara p'aru teeso sidibai i jiichoo jīpata awaraarāpa pia unudamerā. ⁶ Nek'onadak'āri awaraarā ome, su-ak'i p'aneepata jōmaarā taide, poro waibiarā su-ak'i p'aneepatamāi. Ichiaba Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede p'anadak'āri, su-ak'i beepari pipiara bide su-ak'i p'aneepata. ⁷ Ma awara calle jāde nipadak'āri, k'inia p'anapata jōmaarāpa āchima saludaadamerā māik'aapa “Tachi Jarateepari” adamerā.

⁸ Parāpa jōdee māga oodaik'araa bi, parā auk'a p'anadairā ipemaarāk'a māik'aapa Jarateepari Waibia apai iru p'anadairā. ⁹ Ichiaba na p'ek'au eujādepema apidaamaa “Tachi Ak'ōre” adaik'araa bi, parāpa Ak'ōre apai iru p'anadairā Ak'ōre truade. ¹⁰ Ichiaba jiridaik'araa bi awaraarāpa parā “tachi waibiarā” adamerā mi, Cristo aupaita, parā Poro Waibia perā. ¹¹ Parādepema waibiara bita apemaarā jua ek'ari baipia bi āchi mimiaparik'a. ¹² Chi waibiara pa k'inia bi ek'ariara beeit'ee. Jōdee chi ek'ariara bi mīda t'āri o-īa bapari pirā, waibiara pait'ee.

Jesupa jarada judiorā waibiarāde
 (Mr 12.40; Lc 11.39-52)

¹³ —¡Aai, Tachi Ak'ōrepa parā Moisepa p'āda jarateepataarā fariseorā ome k'achiadee peiit'ee! ¡See-wata Tachi Ak'ōrede ijāapatada apata! Parā k'aurepa eperāarā p'anadak'aa Tachi Ak'ōre jua ek'ari. Parā

jida ichideerã p'aneeda-e pait'ee, eperãarãmaa ijãapi k'iniada-e p'anadairã irua pëidade.

14 [¡Aai, Tachi Ak'õrepa parã Moisepa p'ãda jarateepataarã fariseorã ome k'achiadee pëiit'ee! ¡Seewata Tachi Ak'õrede ijãapatada apata! Parãpa p'ëtrãarã te jãri atapata mãik'aapa taarã it'aa t'ipata eperãarãpa parã pia ak'idamerã. ¡Maperãpi Tachi Ak'õrepa parã k'achiara ooit'ee awaraarã k'achia ooi k'ãyaara!]

15 ¡Aai, Tachi Ak'õrepa parã Moisepa p'ãda jarateepataarã fariseorã ome k'achiadee pëiit'ee! ¡Seewata Tachi Ak'õrede ijãapatada apata! T'imí wãpata parãpa ijãapata jarateede, mägá eperãarã pãchi eere t'judamerã. Mãpai aba pãchi eere pa atadak'ãri, parãpa jaratee jõnipa mägí papipata pãchi k'ãyaara audupiara atuamerã.

16 ¡Aai, Tachi Ak'õrepa parã k'achiadee pëiit'ee! ¡Parã tau p'ãriu beerãk'api p'ani, pariatua o ak'ipimaa p'anadairã awaraarãmaa! Parãpa jarapata pipiara bi eperãarãpa juraadamerã Tachi Ak'õre tede nãbi nãe k'irapite, ichi te waibia k'irapite juraadai k'ãyaara. 17 ¡K'ira k'awa-ee pik'a p'ani mãik'aapa tau p'ãriu pik'a p'ani! ¿Tachi Ak'õre te waibia piara bi-ek'ã nãe iru tede awara bida k'ãyaara? 18 Parãpa ichiaba jarapata pipiara bi juraadamerã ne-inaa altar ñri bidad'edaa paadait'ee k'irapite, Tachi Ak'õre tedepemã altar k'irapite juraadai k'ãyaara. 19 ¡Tau p'ãriu pik'a p'aniirã! ¿Altar awara bida Tachi Ak'õre-it'ee piara bi-ek'ã ne-inaa ma altar ñri bida k'ãyaara? 20 Eperãpa ne-inaa ooit'eeda ak'ãri Tachi Ak'õre altar k'irapite, ma altar k'irapitepai juraa-e bi.

Auk'a juraa bi ne-inaa ma altar ñiri bi k'ĩrapite.
 21 Ma awara eperãpa ne-inaa ooit'eeda ak'ãri
 Tachi Ak'õre te waibia k'ĩrapite, ma te k'ĩrapitepai
 juraa-e bi. Auk'a juraa bi Tachi Ak'õre k'ĩrapite, iru
 ma tede bapari perã. 22 Ichiaba eperãpa ne-inaa
 ooit'eeda aru pĩrã ne-inaa it'ari nĩbi k'ĩrapite, ma
 pedee auk'a jara bi Tachi Ak'õre su-ak'i beepari
 k'ĩrapite mãik'aapa Tachi Ak'õre k'ĩrapite, iru ma
 su-ak'i beeparide su-ak'i bapari perã.

23 '¡Aai, Tachi Ak'õrepa parã Moisepa p'ãda
 jarateepataarã fariseorã ome k'achiadee pëit'ee!
 ¡Seewata Tachi Ak'õrede ijãapatada apata! Tachi
 Ak'õre-it'ee awara bĩpata nãgee aliño: menta, anís,
 comino; mǎgí diezdepema chaa, aba. Mamĩda
 oodak'aa nǎgí Tachi Ak'õre Ũraa p'ãdadepema ũraa
 waibiara jara bik'a: "Awaraarã k'ũradaik'araa bi;
 awaraarã chupĩria k'awaadaipia bi; oodaipia
 bi parãpa oodait'eeda apatak'a." Mǎgí ũraa jara
 bĩk'ata oodaipia bi, auk'a ne-aliño ome oopatak'a.
 24 ¡Parã tau p'ãriu beerǎk'api p'ani; pariatua
 o ak'ipimaa p'anadairã awaraarãmaa! ¡Pania
 nēesipata ne-animal chak'eerã t'ĩunaadamerã pania
 toparide! Mamĩda parãpa k'awada-ee, camello
 k'ap'ia jõma mit'aak'ajík'api p'ani.

25 '¡Aai, Tachi Ak'õrepa parã Moisepa p'ãda
 jarateepataarã fariseorã ome k'achiadee pëit'ee!
 ¡Seewata Tachi Ak'õrede ijãapatada apata! Parãpa
 vaso mãik'aapa p'arat'u taawaik'a eere pi-ia siipata.
 Mamĩda mǎgí edajãde ipuru bi ne-inaa k'achiapa,
 parã t'ãri k'achia p'anadairã. Chĩara net'aa
 chiapata mãik'aapa chĩara k'ũrapata. 26 ¡Fariseo,
 pi tau p'ãriu pik'a bi! Naapiara chi vaso edajãde

síji. ¡Māgá chi taawaik'a eere ichiaba sii beeipi!

²⁷ ¡Aai, Tachi Ak'õrepa parã Moisepa p'ãda jarateepataarã fariseorã ome k'achiadee pëiit'ee! ¡Seewata Tachi Ak'õrede ijãapatada apata! Parã nãga pik'a p'ani. Jãiradepema mãu te t'o-t'oo p'urupata taawaik'a eere, pi-ia unudamerã. Mamĩda ma mãu te edajãde paraa piudap'edaarã k'ap'ia mik'ia bĩri ome. ²⁸ Mãga pik'a parãpa ne-inaa k'ĩra t'ãdo oopata taawaik'a eere pi-ia unudamerã. Mamĩda parã edajãde k'ũrayaa, t'ãri k'achia-idaa p'ani.

²⁹ ¡Aai, Tachi Ak'õrepa parã Moisepa p'ãda jarateepataarã fariseorã ome k'achiadee pëiit'ee! ¡Seewata Tachi Ak'õrede ijãapatada apata! Parãpa te chak'e pi-ia mãudee oopipata chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapataarã iadap'edaa ĩri. Ma awara chonaarãwedapema t'ãri pia p'anadap'edaarã iadap'edaamãi parãpa pi-ia nep'ono p'irrabai uuk'oopata. Ma jõma oopatada apata ma chonaarã k'irãpadamerã. ³⁰ Maap'eda mãgapata: “Tai p'anadap'edaa paara tai chonaarãpa Ak'õre pedee jarapataarã peedak'ãri, táipata k'aripada-e pak'ajida” apata. ³¹ Mãga jaradak'ãri, ak'ipipata parãpa k'awa p'ani pãchi chonaarãpa Ak'õre pedee jarapataarã peedap'edaa. ³² Parã mãgá uchiadap'edaa perã Tachi Ak'õre pedee jarapataarã peedap'edaarãdeepa, ¿parãpa auk'a oodai-ek'ã ĩrapema Ak'õre pedee jarapari ome?

³³ ¡Parã k'achia-idaa beerãdeepa uchiadap'edaarã! ¡Taamák'api p'ani! ¿Sãga uchiadai Tachi Ak'õre juadeepa? ¡Irua parã atuapiit'eepi!
³⁴ Maperã mia pëiit'ee Ak'õre pedee jarapataarã, k'ĩsia k'awaa beerã, mi ũraa jarateepataarã ome.

Mamĩda parãpa mãirã ùk'uru jĩp'a peedait'ee kurusode baijira bidak'ãri piurutamaa. Ichiaba ùk'uru p'ua oodait'ee Tachi Ak'õre Ûraa jarateepata tede mãik'aapa ùk'uru p'uuru bee chaa jãri nipapataadait'ee miapi k'inia p'anadairã. ³⁵ Parãpa mãga oodait'ee perã, Tachi Ak'õrepa parã k'achia ooit'ee jõmaweda irude wãara ijãapataarã peedap'edaa k'aurepa, Abeldeepa Berequías warra Zacarías parumaa. Pãchi auk'aarãpa iru peejida Tachi Ak'õre tede, te t'ĩupata, altarmãi esajĩak'a. ³⁶ Mia wãarata jararu. Ma peedap'edaa k'aurepa Tachi Ak'õrepa ïrapemaarã k'achia ooit'ee.

*Jesús jẽeda Jerusalén p'uurudepemaarã pari
(Lc 13.34-35)*

³⁷ —jJerusalén, Jerusalén, pĩdepemaarãpa Tachi Ak'õre pedee jarapataarã peepata mãik'aapa irua pẽida eperãarã mãupa bat'a peepata! At'apai mia pĩdepemaarã araa p'e k'inia bapachi, et'erre wẽrapa chi chak'eerã p'e ataparik'a ichi isia ek'ari. jMamĩda parãpa k'iniada-e paji! ³⁸ jÛrĩti! jPãchi te ituaba beeit'ee, Tachi Ak'õrepa parã waa ak'i-e pait'ee perã! ³⁹ Mia jara bi: Parãpa mi waa unuda-e pait'ee nãga jararutamaa:

‘jTachi Ak'õrepa ichia pẽida ichita pia ak'i bapariit'ee!’ *(Sal 118.26)*

24

*Jesupa jarada Tachi Ak'õre te waibia t'et'aa chedait'ee
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)*

¹ Jesús uchiak'ári Tachi Ak'õre te waibiadeepa, chi k'õp'ãyoorãpa jara chejida Ak'õre te waibia pia oo k'obi. ² Mãpai Jesupa mågaji:

—¿Parãpa na te jõma pia unu p'ani-ek'ã? aji. Mia wãarata jararu. Ewari cherude nama mãu apida bee-e pait'ee awaraa mãu ñri. Na jõmaweda t'ee'oo chedait'eeda aji.

*Tachi Ak'õre ewari waibia ewate pai naaweda
(Mr 13.3-23; Lc 17.22-24; 21.7-24)*

³ Maap'eda wãjida Olivo Eedee. Jesús ituaba suk'i beek'ári, chi k'õp'ãyoorãpa iidi chejida:

—Jarãji sãpai Ak'õre te waibia t'et'aa chedait'ee. ¿Sãga nĩbeeyama ajida, pi chei naaweda mãik'aapa Tachi Ak'õre ewari waibia ewate pai naaweda?

⁴ Jesupa p'anauji:

—Tauk'a nipapatãati apidaamaa k'ũrapiamapa.

⁵ Mi jĩak'a chok'ara chedait'ee. Seewata jaradait'ee: “Mi Cristopi, Tachi Ak'õrepa pẽida.” Mãga jara p'anipa eperãarã chok'ara k'ũradait'ee. ⁶ Mi chei naaweda parãpa ùridait'ee nama mãik'aapa awara ãi jura chõo jõni. Mamĩda p'eranaãati. Ichita mãga p'asait'ee. Mamĩda at'ãri na p'ek'au eujã jõ-e pait'ee. ⁷ Ai naaweda eperãarã awaraarã ome chõodait'ee. Jarra oodait'ee mãik'aapa awẽrachai wãyaapariit'ee, eujã awara-awaraade. ⁸ Mamĩda mãga p'asak'ãri, ewaapi na p'ek'au eujãdepemaarã miamaa p'aneedait'ee.

⁹ Maapai parã jita atadak'ãri, p'ua oodait'ee mãik'aapa peedait'ee. Jõmaarãpa parã k'ĩra unuamaa iru p'anapataadait'ee mide ijãapata k'aurepa. ¹⁰ Mãga oo p'anadak'ãri, eperãarã

chok'ara mide ijãa amaadait'ee mãik'aapa chik'ira unuamaa jõnadait'ee, ãchi k'õp'ãyoorã traicionaarutamaa. ¹¹ Seewa-idaa beerã chok'ara uchiadait'ee Ak'õre pedee jarapataarã jãak'a. Mãirãpa eperãarã chok'ara k'uradait'ee. ¹² Mãgá na p'ek'au eujãdepemaarãpa audú ne-inaa k'achia oodait'ee perã, eperãarã chok'araarãpa awaraarã waa k'inia iru p'anada-e pait'ee. ¹³ Mamãda Tachi Ak'õrepa k'aripait'ee atuanaadamerã k'ira jãp'a nipapataarã Ak'õre ode jai-idaarutamaa. ¹⁴ Mia pëiit'ee eperãarãpa mãga jaradait'ee na p'ek'au eujã jõmaade, p'uuru pidaarã jõmaarãpa k'awaadamerã. Mãpaipi na p'ek'au eujã jõit'ee.

¹⁵ Tachi Ak'õre pedee jarapari Danielpa p'ãdade jara bi abaapa ne-inaa audú k'achia ooit'ee Tachi Ak'õre te waibia edajãde. Chi nãgí leerupa pia k'isíaji k'awaait'ee k'ãata jara k'inia bi. ¹⁶ Mapa Judea eujãde p'anãrãpa mãga unudak'ãri, p'ira mirudaipia bi eera jëra bĩmaa. ¹⁷ Ichiaba eperã terrazade bi pirã, teedaa t'ũuk'araa bi ichi net'aa p'e atade. ¹⁸ Ma awara eperã ichi ne-uu k'ãide ni pirã, teedaa cheik'araa bi p'aru p'ede pida. Aramata wãipia bi. ¹⁹ jAai, maapai chupiria jõneedait'ee wëraarã biak'oo bee maa-e pirã warra chak'eerã jude iru bee! ²⁰ Chupiria iiditi Tachi Ak'õremaa ma ewari p'asapinaamerã k'oijara nĩbide maa-e pirã ñipata ewate. ²¹ Maapai eperãarã audupiarã chupiria mia jõnadait'ee, na p'ek'au eujã ooru weda chupiria para bada k'ãyaara mãik'aapa ma t'ëepai waa mãgá chupiriara p'anada-e pait'ee. ²² Tachi Ak'õrepa ma ewari isapai wãyaapi-e pirã, apida chok'ai p'aneeda-e pai. Mamãda isapai wãyaapiit'ee

ichia jirit'eradaarã k'aurepa, ãra chupiria k'awaa bapari perã.

²³ 'Maapai apidaapa parãmaa jararuta pirã: “¡Pichá, ak'ítí! ¡Nama bi Cristo, Tachi Ak'õrepa pëida!” maa-e pirã jararuta pirã: “¡Ara bita Cristo!” ijãanáati. ²⁴ Mi jïak'aarã mãik'aapa Tachi Ak'õre pedee jarapataarã jïak'aarã chok'ara chedait'ee. Mamïda mãirãpa jara p'ani ijãanáati, seewa-idaa bee perã. Ne-inaa k'ïra t'ãdo eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa oo p'anipa eperãarã k'ûradait'ee, perã Tachi Ak'õrepa jirit'eradaarã k'ûrarutamaa. ²⁵ Mia parãmaa ùraapari k'awaadamerã mãga p'asai naaweda. ²⁶ Mapa parãmaa jararuta pirã: “¡Ak'ítí! Achú bi Tachi K'aripapari, eujã pania wëe bide,” mamaa wãnáati mi jiride. Maa-e pirã jararuta pirã: “¡Ak'ítí! Ichi nama miru bi,” ijãanáati. ²⁷ Atu p'anide pa tau jëra t'ïuparik'a ak'õrejïru uchiapari eereepa baaiparimaa, mãga pik'a eperãarã atu p'anide mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema waya cheit'ee. ²⁸ Piuda k'ap'ia bimãï ãkoso seedaipatada aji.

Jesupa jarateeda Eperã Ak'õre Truadepema waya cheit'ee

(Mr 13.24-27; Lc 21.25-28)

²⁹ —Ma chupiria jõnadap'edaa t'ëepai, nãga pait'ee:

‘Tachi Ak'õrepa pajã wërepiit'ee. Ak'õrejïru p'ãriudariit'ee; atane waa ïdaa-e pait'ee mãik'aapa lucero baaik'oodaridait'ee pajãdeepa.’ *(Is 13.10)*

³⁰ Mãpai pajãde eperãarãpa ne-inaa unudait'ee. Ma k'aurepa k'awaadait'ee mi, chi Eperã

Ak'õre Truadepema, cheru. Māpai na p'ek'au eujādepemaarā jēe para beeit'ee āchobeepa. Unudait'ee mi, chi Eperā Ak'õre Truadepema, jōmaarā k'āyaara waibiara bi k'īra wāree cheru jīrarade. ³¹ Māpai mia trompeta golpe chaapiit'ee angeleerāmaa, p'e chedamerā eperāarā mia jirit'era iru biirā na p'ek'au eujā jōmaade, t'imí bee pijida.

Jesupa higuera biiride jarada

(Mr 13.28-31; Lc 21.29-33)

³² —K'īsīati higuera biiride. Higuera k'iru t'u-k'ua uchia nibeek'āri māik'aapa ewaa t'ono nibeek'āri, k'awaapata eujā wāsia wā. ³³ Māga pik'a mia et'ewa jaradak'a unudak'āri, k'awa p'ani taarā-e mi, chi Eperā Ak'õre Truadepema cheru. ³⁴ Mia wāarata jararu. ĩrapemaarā piudai naaweda, ma ne-inaa jōmaweda p'asait'ee. ³⁵ Ewari cherude pajā na p'ek'au eujā ome jōdait'ee. Mamīda ichita p'asait'ee mia pedee jaradak'a.

K'awada-e p'ani sāapai cheit'ee Eperā Ak'õre Truadepema

(Mr 13.32-37; Lc 17.26-30)

³⁶ —Eperā apidaapa k'awada-e p'ani Eperā Ak'õre Truadepema cheit'ee ewate; chi hora jida. It'aripema angeleerāpa pida k'awada-e p'ani; mia pida ichiaba. Mi Ak'õrepapai k'awa bi.

³⁷ 'Noé bada ewaride p'asadak'a māga pik'a p'asait'ee mi, chi Eperā Ak'õre Truadepema waya chek'āri. ³⁸ Maapai na p'ek'au eujā ūui naaweda, eperāarā nek'opachida, ne-inaa topachida māik'aapa miak'āipachida Noé ichi

barcode bataurumaa. ³⁹ Mamĩda atu p'anide k'oi chedachi, eujã ũudachi mãik'aapa jõmaweda k'iniidachida. Mãga pik'a p'asait'ee ichiaba mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema waya chek'ãri. Atu p'anide cheit'ee. ⁴⁰ Ma ewate eperãarã omé mimiamaa p'anadait'ee ãchi eujãde. Angeleerãpa aba it'aa atedait'ee; chi apema atabëidait'ee. ⁴¹ Ichiaba wẽraarã omé trigo bamaa p'anadait'ee k'ũrumade. Aba it'aa atedait'ee; chi apema atabëidait'ee.

⁴² 'Maperã tauk'a p'anapatáati k'awada-e p'anadairã sãapaita cheit'ee Pãchi Waibia. ⁴³ Nãgí pedee pia k'awáati. Te chiparipa k'awa bada paara nechipari cheit'ee hora p'ãrik'ua ichi net'aa chia atait'ee, chok'ai bak'aji ma nechipari ichi tede t'ĩupiamaa. ⁴⁴ Mãgá parã jida chok'ai pik'a p'anadaipia bi, atu p'anide mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, cheit'ee perã.

*Mimiapari pia mimiapari k'achia ome
(Mr 13.34-37; Lc 12.41-48)*

⁴⁵ —¿Sãgá baparima aji, mimiapataarã poro waibia pia? Mãgipa k'ĩsia k'awaa oopari chiparipa oopi bik'a. Pia ak'ipari chipari net'aa atabëida ichi juade mãik'aapa chiparimaa nek'opip'eda, mimiapataarãmaa chik'o tawapari. ⁴⁶ O-ĩa bapari chipari pachek'ãri, ichi mimiamaa unu chepari perã. ⁴⁷ Mia wãarata jararu. Chiparipa mãga unu chek'ãri, jõma ichia net'aa iru bi biit'ee ma mimiapari jua ek'ari ak'i bamerã. ⁴⁸ Mamĩda ma mimiapari t'ãri k'achia bi pirã, nãga k'ĩsiai: “Taarãit'ee mi chipari.” ⁴⁹ Mapa apemaarã mimiapataarã wimaa beei mãik'aapa tomaa beei, nek'omaa beei

toyaa beerã ome. ⁵⁰ Mamĩda ma mimiapari k'achia atu bide chi te chipari pacheit'ee. ⁵¹ Mãpai irua ooda k'awaa atak'ãri, iru miapiit'ee mãik'aapa ãyaa pëit'aait'ee mimiapataarã seewata mimiapatada apataarã ome bade. Mama jëe nĩbait'ee mãik'aapa k'ida kierrkierree nĩbait'ee p'uapa.

25

Jesupa awëraarã diezde nepirida

¹ —Nãga pik'a pait'ee Tachi Ak'õrepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã. Diez wëraarã imik'ĩra ome waide k'ãida-ee beerã wãjida miak'ãipata fiestadee. Æchi lámpara atadap'eda, nijida k'ĩrachuudait'ee chi imik'ĩra miak'ãit'ee bi ome, iru k'õp'ãyaadait'ee pada perã fiesta oo p'animãi. ² Ma wëraarã diezdepema joisomaa pia k'ĩsiada-e paji, ne-inaa oodai naaweda. Jõdee chi apema joisomaa pia k'ĩsiapachida, ne-inaa oodai naaweda. ³ Chi pia k'ĩsiada-e p'anadap'edaarãpa Æchi lámpara atadak'ãri, k'ĩsiada-e paji aceite waapiara ateedait'ee Æchi ome. Mapa Æchi lamparade bada aupai anipajida. ⁴ Jõdee chi pia k'ĩsia p'anadap'edaarãpa Æchi lamparade bi awara ateejida aceite botella aba-abaa. ⁵ Mamĩda chi miak'ãit'ee bi taarã nĩbada perã cheit'ee, ma wëraarã jõmaweda k'ãidachida Æchia ni p'anadap'edaamãi. ⁶ Esapite pa wãk'ãri, ùrijida bia cheruta: “¡Miak'ãit'ee bi pacheruda! ajida. ¡Uchiadapáde ajida, iru k'ĩrachuude!” ⁷ Ma wëraarã k'ãi jõnadap'edaa aramata p'irabaik'oodachida mãik'aapa Æchi lamparadepema mecha t'ĩk'oojida

pia unudait'ee. ⁸ Māpai chi pia k'ĩsiada-ee p'anadap'edaarāpa māgajida apemaarāmaa: “Taimaa aceite ma-āri teedapáde ajida, tai lámpara k'ĩik'oodaruta perā.” ⁹ Mamīda apemaarāpa p'anaujida: “Taipa teeda-eda ajida, jōmaarā-it'ee araa-e perā. Wādapáde ajida, aceite netopatamaa pāchi-it'ee netode.” ¹⁰ Mamīda ma wēraarāpa aceite netonaruta misa, pacheji chi imik'ĩra miak'āiit'ee bada. Māgá ma awēraarā pia k'ĩsiadap'edaarā auk'a t'ĩujida iru ome fiesta oodait'eemāi. T'ĩudak'āri, irua ma te t'ĩupata jā nībiji. ¹¹ Taarā-e nide pachejida chi aceite netonadap'edaarā. Te taawaik'a eereepa māgajida: “¡Tachi Waibia, Tachi Waibia, ewapáde ajida, tai t'ĩudait'ee!” ¹² Mamīda irua p'anauji: “Mia wāarata jararu. Parā k'awa-e bida” aji.

¹³ Māga nepirip'eda, Jesupa mājaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Māga pait'ee perā, tauk'a p'anapatáati parāpa k'awada-e p'anadairā sāapai mi cheit'ee.

Jesupa p'arat'a teedade nepirida
(Lc 19.11-27)

¹⁴ —Ichiaba nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā. Eperā awara āyaa wāi naaweda, ichi mimiapataarā t'ĩ p'ejī māik'aapa p'arat'a teeji āchi chaachaa ak'ī p'anadamerā, ichi cheru misa. ¹⁵ Mimiapari abaamaa teeji p'arat'a tau cinco mil; awaraamaa teeji p'arat'a tau dos mil; apemamaa p'arat'a tau mil. Māgá p'arat'a tau awara-awaraa teeji, k'awa bada perā āchi auk'a mimiadak'aa. Maap'eda āyaa wāji. ¹⁶ Ma t'ēpai ma mimiapari

cinco mil jitadapa ne-inaa netomaa beeji ma p'arat'apa. Māgá ne-inaa neto b̄ipa awaraa cinco mil eepa ataji. ¹⁷ Māgá ichiaba ma p'arat'a tau dos mil jitadapa awaraa dos mil eepa ataji. ¹⁸ Mam̄ida ma p'arat'a tau mil jitadapa chi poro waib̄ia p'arat'a eujāde jau n̄ib̄inaji, atuadarii j̄iak'aapa.

¹⁹ 'Taarāpai pacheji chi p'arat'a chipari. Juasia k'inia baji ma p'arat'a atabēida chi mimiapataarā ome. Mapa āchi t̄ĩ p̄eiji. ²⁰ Naapiara pacheji chi mimiapari p'arat'a tau cinco mil jitada. Māḡipa chi p'arat'a chiparimaa māgaji: “Señor, pia m̄imaa teejida aji, p'arat'a tau cinco mil. Nama b̄ida aji, waa awaraa cinco mil uchiada ne-inaa neto b̄ipa.” ²¹ Chi p'arat'a chiparipa māgaji: “¡Pi pia b̄ida aji, pia mimiapari perā! Mia atabēida pia ak'iji m̄aik'aapa ai ĩri waapiara uchiapiji. Māga ooda perā ĩrá pi jua ek'ari biit'eeda aji, ne-inaa audupiara ak'imerā. Teedaa t̄ĩupáde aji, o-ĭa bapariimerā mi ome.” ²² Māḡi t̄'ēe pacheji chi mimiapari p'arat'a tau dos mil jitada. Ichia māgaji: “Señor, pia m̄imaa teejida aji, p'arat'a tau dos mil. Nama b̄ida aji, waa awaraa dos mil, uchiada ne-inaa neto b̄ipa.” ²³ Chi p'arat'a chiparipa māgaji: “¡Pi pia b̄ida aji, pia mimiapari perā! Mia atabēida pia ak'iji m̄aik'aapa ai ĩri waapiara uchiapiji. Māga ooda perā ĩrá pi jua ek'ari biit'eeda aji, ne-inaa audupiara ak'imerā. Teedaa t̄ĩupáde aji, o-ĭa bapariimerā mi ome.”

²⁴ 'Mam̄ida chi mimiapari p'arat'a tau mil jitada pachek'āri, māgaji chiparimaa: “Señor, mia k'awa b̄ida aji, pia eperāarā pia chupiria k'awak'aa. K'awa bi p̄ichia ne-inaa jōma p'e atapari awaraarā

mimiadap'edaa pari. ²⁵ Mia waawee baji pichi p'arat'a atuadarii j̄ak'aapa. Mapa ma p'arat'a jau iru baji eujāde. Nama bida aji, pichi p'arat'a.”
²⁶ Māpai chi p'arat'a chiparipa m̄gaji: “iPi k'achia bida aji, pia mimiak'aa perā m̄ik'aapa k'oo-idaa bapari perā! Wāara k'awa baji p̄rā mia michi-it'ee ne-inaa jōma p'e atapari awaraarā mimiadap'edaa pari, ²⁷ m̄gara ḡs̄ap'eda mi p'arat'a iana-e pajima aji, p'arat'a iapata tede, m̄pemaarāpa ai ĩri p'aadamerā, mi p'arat'a taarā iru p'anadap'edaa pari?”
²⁸ Māpai ma p'arat'a chiparipa m̄gaji arii p'anadap'edaarāmaa: “Ma p'arat'a tau mil j̄ari atadapāde aji, m̄ik'aapa teedapāde aji, chi diez mil iru b̄imaa. ²⁹ Eperāpa iru b̄imaa waapiara teeit'ee, audupiara iru bamerā. Mamīda chi mak'iaara wēe b̄ipa ma-āri iru bi paara j̄ari atait'eeda aji. ³⁰ Na mimiapari k'achia taawaa ateedapāde aji, p'āriudee j̄ēnamerā m̄ik'aapa k'ida kierrkierree n̄ibamerā p'uapa.”

Tachi Ak'ōre ewari waibia ewatede jarateda

³¹ —Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, chek'āri mi angeleerā ome, su-ak'i beeit'ee rey su-ak'i beepari k'īra wāreede. ³² Na p'ek'au eujādepemaarā k'īra t'ādo cheepurudait'ee iru k'īrapite. Māpai irua eperāarā awara-awaraa biit'ee, ne-animalaarā chiparipa ichi oveja, cabra awara-awaraa b̄iparik'a. ³³ Ovejaarāk'a bee p̄iit'ee ichi juaraare; jōdee cabrak'a bee chi juabi eere.

³⁴ 'Maap'eda Reypa m̄gait'ee ichi juaraare p'an̄irāmaa: “iChéti, mi Ak'ōrepa parā pia ak'ida perā! Wāti Tachi Ak'ōre truadee, na p'ek'au eujā

ewaa oodak'ãriipa irua parã jirit'erada perã. ³⁵ Mi jarrapisia nĩbak'ãri, parãpa mĩmaa nek'opijida mãik'aapa opisia nĩbak'ãri, ne-inaa topijida. Ma awara mi chĩara eujãde nipak'ãri, mi auteebaijida pãchi tede. ³⁶ P'aru wẽe chidi pak'ãri, parãpa p'aru teejida. K'ayaa bak'ãri, parã wãjida mi ak'ide. Carcelde bak'ãri, ichiaba mi ak'inajida.” ³⁷ Mãpai ichi juaraare k'achia wẽe p'anĩrãpa iididait'ee: “Tachi Waibia, ¿sãaweda unujidama ajida, pi jarrapisia nĩbi mãik'aapa nek'opijida? Maa-e pirã ¿sãaweda unujidama opisia nĩbi mãik'aapa ne-inaa topijida? ³⁸ ¿Sãaweda unujidama pi chĩara eujãde ni mãik'aapa auteebaijida tai tede maa-e pirã p'aru wẽe ni mãik'aapa p'aru teejida pĩmaa? ³⁹ ¿Sãaweda pi ak'inajidama ajida, k'ayaa bak'ãri maa-e pirã carcelde bak'ãri?” ⁴⁰ Mãpai Reypa p'anaut'ee: “Mia wãarata jararu. Parãpa mãgee ne-inaa oodap'edaa mi ipemaarã, na chupiria beerãmaa, auk'a mĩmaa oojida.”

⁴¹ 'Maap'eda Reypa ichi juabi eere p'anĩrãmaa mãgait'ee: “¡Parã, chi k'achia-idaa beerã, ãyaa wãti mi ik'aawaapa! Wãti t'ipĩtau ichita jẽrajẽraa jira bidee, ooda Netuara Poro Waibia-it'ee; ichideerã-it'ee. ⁴² Mi jarrapisia nĩbak'ãri, parãpa mĩmaa nek'opida-e paji mãik'aapa opisia nĩbak'ãri, ne-inaa topida-e paji. ⁴³ Ma awara chĩara eujãde t'imĩ nipak'ãri, mi auteebaida-e paji pãchi tede. P'aru wẽe nipak'ãri, parãpa p'aru teeda-e paji. Mi k'ayaa bak'ãri mãik'aapa carcelde bak'ãri, mi ak'inada-e paji.” ⁴⁴ Mãpai mãirãpa iididait'ee: “Tachi Waibia, ¿sãaweda pi unujidama ajida, jarrapisia nĩbi maa-e pirã opisia nĩbi; chĩara eujãde t'imĩ ni maa-e

pirã p'aru wêe ni; k'ayaa bi maa-e pirã carcelde bi, taipa pi k'aripada-eeta?" ⁴⁵ Māpai Reypa p'anaut'ee: "Mia wāarata jararu. Parāpa māgee ne-inaa ooda-e p'anadap'edaa eperāarā chupiria beerāmaa, auk'a mīmaa ooda-e paji." ⁴⁶ Māpai ma k'achia beerã pēiit'ee t'ipitau ichita jērājēraa jira bīdee. Jōdee chi pia beerã Tachi Ak'ōre ome ichita p'anapataadait'ee.

26

Judiorã poroorāpa pedeetedap'edaa Jesús jita atapidait'ee

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Ma jōma jara aupak'āri, Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

² —Parāpa k'awa p'ani k'āima omeemaa Pascua fiesta pait'ee. Maapaita mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, jita atapidait'ee māik'aapa kurusode baijira bipidait'ee piumerã.

³ Jesupa māga jaradadeepa p'aareerã poroorã judiorã poro waibiarã ome chip'ejida p'aareerã poro waibiarã bi, Caifás palaciode. ⁴ Mama p'anide pedeetejida Jesús mera jita atapidait'ee māik'aapa peepit'aadait'ee. ⁵ Mamīda māgajida:

—Fiestade ooda-eda ajida, eperāarã k'īrau para beepiamaapa tachi ome.

Mariapa k'era weeda Jesús poro ĩri

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jesús Betania p'uurude bak'āri, Simón, chi leprapa k'ayaa bada apatap'edaa tede baji. ⁷ Māga nīde wēra Jesús k'ait'a cheji chok'o chak'ek'a māu pi-ia alabastrodee ooda ome. Ma chok'o chak'e

ipuru baji k'era ñpiapa. Jesús mesade su-ak'i bide māgí wērapa ma k'era weet'aaji iru poro ñri. ⁸ Chi k'õp'ãyoorãpa māga unudak'ãri, k'ĩraudachida māik'aapa pedee para beeji:

—¿Sãap'eda jā k'era ichi k'inia weemaa bima? ajida. ⁹ ¿Ñpia netot'aak'aji-ek'ã ajida, māik'aapa ma p'arat'a chupiria beerãmaa teek'aji-ek'ã? ajida.

¹⁰ Jesupa ma pedee ñrik'ãri, māgaji:

—Ita-aria bíti. Irua mĩmaa oo bi pia bida aji.

¹¹ Chupiria beerã ichita paraait'ee parã t'ãide. Mamĩda mi parã ome ichita ba-e pait'ee. ¹² Na wērapa mi ñri k'era weeji, mak'iaara taarã-e mi peedap'eda, iadait'ee perã. ¹³ Mĩa wāarata jararu. Na p'ek'au eujãde jarateepata chaa mĩa ooda eperãarã k'aripait'ee, ichiaba nepiripataadait'ee na wērapa ooda mi-it'ee. Māgá iru ichita k'irãpadait'eeda aji.

Judapa Jesús traicionaada

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Maap'eda Jesús k'õp'ãyoorã docedepema aba, Judas Iscariote, wāji p'aareerã poroorãmaa.

¹⁵ Iidiji:

—Parãpa, ¿jõmasaa mĩmaa p'aadayama aji, Jesús jita teeru pari?

—Teedayada ajida, p'arat'a tau treinta.

¹⁶ Maadak'ãriipa Judapa jiri bapachi sãga Jesús ãchimaa jitapiit'ee.

Jesús chi k'õp'ãyoorã ome nek'oda

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.1-2, 21-30)

¹⁷ Naapema ewaride fiesta pan levadura wēe k'opatade Jesús k'õp'ãyoorãpa irumaa iidi chejida:

—¿Sāma k'inia bīma ajida, k'odait'ee Pascua fiesta ewatepema chik'o?

¹⁸ Jesupa p'anauji:

—Wāti p'uurudee parāpa k'awa p'anī tede māik'aapa jaranāti chi te chiparimaa: “Tachi Jarateeparipa jara pēiji: ‘Mī ewari k'ait'a bī. Wāit'ee pī temaa Pascua fiesta ewatepema chik'o k'ode mīchi k'ōp'āyoorā ome.’ ”

¹⁹ Chi k'ōp'āyoorāpa oojida Jesupa jaradak'a māik'aapa mama ne-inaa jōma oojida Pascua chik'o k'odait'ee.

²⁰ P'āriupodopa Jesús mesade nek'omaa baji chi k'ōp'āyoorā ome. ²¹ Nek'omaa p'anīde Jesupa māgaji:

—Mīa wāarata jararu. Parādepema abaapa mī traicionaait'eeda aji.

²² Māga ūridak'āri, chi k'ōp'āyoorā k'īra pia-ee para beeji māik'aapa aba-abaā iidijida:

—Tachi Waibīa, ¿mīk'ā? apachida.

²³ Jesupa p'anauji:

—Mī ome auk'a p'arat'ude pan sā atarupata mī traicionaait'ee. ²⁴ Mī, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, ichita piut'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bīk'a. Mamīda jaai, Tachi Ak'ōrepa k'achiadee pēit'ee chi mī traicionaait'ee bī! Piara bak'ajida aji, māgī t'o-e pada paara.

²⁵ Māpai Judas, chi traicionaait'ee badapa, iidiji:

—Tachi Jarateepari, ¿mīk'ā? aji.

Jesupa māgaji:

—Pīchia jara bīk'ada aji.

*Pan k'opata vino ome Jesús piuda k'irāpadait'ee
(Mr 14.22-26; Lc 22.19-20; 1 Co 11.23-26)*

26 Nek'omaa p'anide Jesupa pan ataji m̄aik'aapa it'aa t'iji gracias jarait'ee Tachi Ak'õremaa. Ma pan k'õrat'aaji m̄aik'aapa chi k'õp'ãyoorãmaa teeji. M̄apai m̄agaji:

—Jitáti m̄aik'aapa k'óti. Nāgí pan mi k'ap'ia.

27 Nek'odap'edaa t'ẽepai ichiaba m̄agá ooji ma vino ome. It'aa t'ip'eda, gracias jaraji Tachi Ak'õremaa m̄aik'aapa chi k'õp'ãyoorãmaa teeji. M̄apai m̄agaji:

—Nāgí vino mi waa. Todapáde aji, p̄achi jõmaarãpa. 28 Tachi Ak'õrepa nāgí ũraa chiwidi jara bi. Mi piuk'ãri, michi waa bat'ait'ee k'aurepa irua wẽpapiit'ee eperãarã chok'araarãpa p'ek'au k'achia oopata m̄aik'aapa m̄ichideerã papiit'ee. 29 Mamída mia jara bi: Parã ome vino waa to-e pait'eeda aji, it'aripema vino torumaa mi Ak'õre truade.

30 Tachi Ak'õre ũraa p'ãdadepema k'ari k'aridap'eda, Olivo Eedee wãjida.

*Jesupa jarada Pedropa iru k'awa-e bida ait'ee
(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)*

31 Mama Jesupa m̄agaji:

—Idi p'ãrik'ua parã jõmaweda ijãadaamaa p'aneedait'ee m̄aik'aapa mi ituaba atabẽidait'ee Tachi Ak'õre ũraa p'ã jẽra bide jara bik'a:

'Mia oveja ak'ipari peepiit'ee m̄aik'aapa chi ovejaarã jĩchoodaridait'ee.'
(Zac 13.7)

32 Mamída mi chok'ai p'irabaik'ãri, Galilea eujãdee wãit'ee parã naa.

33 M̄apai Pedropa m̄agaji:

—Apemaarãpa pi atabëiruta pijida, mia pi atabëi-eda aji.

³⁴ Jesupa p'anauji:

—Mia wãarata jararu. Idi p'ãrik'ua et'erre k'arii naaweda, jarada õpee pia mi k'awa-e bida ait'ee.

³⁵ Waapiara Pedropa mägaji:

—Pi ome auk'a piuru pijida, mia jara-eda aji.
Apemaarã k'õp'ãyoorãpa ichiaba auk'a jarapachida.

Jesús it'aa t'ida Getsemanide

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Maap'eda Jesús wãji chi k'õp'ãyoorã ome Getsemaní ne-uu eujã apatap'edaamaa. Mama panadak'ãri, mägaji:

—Nama su-ak'i p'anéeti mi it'aa t'inaru misa.

³⁷ Ichi ome ateeji Pedro mãik'aapa Zebedeo war-rarã omé. Mäga nide Jesús k'isia paraa nĩbeeji t'ãri p'uapa. ³⁸ Mapa mägaji ãchima:

—Mi piut'ee pik'a nĩbi t'ãri p'uapa. Nama p'anéeti, k'ãida-ee. Chok'ai p'anadapáde aji, mi ome auk'a.

³⁹ Mãpai Jesús waawipai wãp'eda, bedabaiji tau bĩri eujãde t'õbairumaa mãik'aapa it'aa iidiji:

—Ak'õre, k'inia bi pirã, mi k'aripáji na miait'ee bideepa. Mamida onapáde aji, mia k'inia bik'a. Jip'a pia k'inia bik'ata oopáde aji.

⁴⁰ Maap'eda, ak'i chek'ãri, chi k'õp'ãyoorã k'ãi jõnita unu cheji. Mãpai Pedromaa mägaji:

—¿Hora apida p'oyaa chok'ai p'anada-ek'ã aji, k'ãida-ee? ⁴¹ Chok'ai p'anáti mãik'aapa it'aa t'iti p'ek'au k'achiade baapiamaapa. Tachi Ak'õrepa

oopi k'inia bik'a t'ãripa oo k'inia p'ani. Mamãda pãchi k'ap'iaapa chooda-e p'ani.

⁴² Waya wãji nãga it'aa iidide:

—Ak'õre, mi na miarit'ee bita uchua ata-e pirã, mãgara pia bida aji. Pia oo k'inia bik'ata oopãde aji.

⁴³ Waya chek'ãri, naa unu chedak'a unu cheji; k'ãi jõni tap'ok'eepa. ⁴⁴ Mãpai ichiak'au biji mãik'aapa wãda õpee it'aa t'ĩnaji. Wãru chaa ichi ai pedeeta jarapachi. ⁴⁵ Maap'eda waya chek'ãri chi k'õp'ãyoorã p'anadap'edaamaa, mãgaji:

—¿At'ãri parã k'ãi jõnik'ã? aji. Mi peepidait'ee hora pajipi. Eperã Ak'õre Truadepema teedait'ee p'ek'au k'achia oopataarã juade. ⁴⁶ Eperã mi traicionaait'ee bi k'ait'a cheru. ¡P'irabãiti mãik'aapa wãdãma apemaarãmaa!

Jesús jita atapidap'edaa

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesús at'ãri pedeemaa bide, ichi k'õp'ãyo Judas pacheji eperãarã chok'ara ome. Espada pak'uru ome anipajida. P'aareerã poroorãpa mãik'aapa judiorã poro waibiarãpa ma eperãarã pëjjida ãchi pari. ⁴⁸ Panadai naaweda, Judapa mãirãmaa jaraji:

—Chi mia k'ĩra ĩruta saludaak'ãri, mãgita jita atadapãde aji.

⁴⁹ Mapa pachedak'ãri Jesumãi, Judas pedee cheji:

—Tachi Jarateepari, ¿k'ap'ia pia bik'ã? aji.

Mãga jarap'eda, k'ĩra ĩt'aaji. ⁵⁰ Jesupa p'anauji:

—K'õp'ãyo, oopãde aji, pia ne-inaa oode cheda.

Mãpai Judas ome che p'anadap'edaarãpa Jesús jita atadap'eda, mamãik'aapa ateejjida.

⁵¹ Māga nide Jesús ik'aawa badapa ichi espada ēt'a atap'eda, p'aareerã poro waibia mimiapari k'iri orp'et'aaji. ⁵² Māpai Jesupa māgaji:

—¡Pichi espada ata bíji ichi badamái! Chi espadapa chōopataarã piupata espadapa.

⁵³ ¿K'awa-e bik'ã aji, mi Ak'ōremaa k'aripa iidiru pirã, irua angeleerã setenta y dos mil iraweda pëik'aji? ⁵⁴ Mamida māga ooru pirã, uchiae pai Tachi Ak'ōre Ūraa p'ã jëra bide nāga p'asait'ee jara bik'a.

⁵⁵ Māpai Jesupa iidiji ichi jita ata chedap'edaarāmaa:

—¿Sāap'eda parã chejidama aji, espada ome māk'aapa pak'uru ome mi jita atade, eperã nechiyaa bi jita atapatak'a? Ewari chaa mi Tachi Ak'ōre te waibiade bapari iru pedee jarateemaa. Mamida mi jitada-e paji. ⁵⁶ Na jōma p'asaruda aji, Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa jaradap'edaak'a iru Ūraa p'ādade.

Jesupa māga jaramaa bide jōmaweda chi k'ōp'āyoorāpa atabaibëijida māk'aapa miruk'oodachida.

Jesús Junta Suprema k'irapite

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jesús jita atadap'edaarāpa ateejida Caifás temaa. Caifás p'aareerã poro waibia paji. Mama Junta Supremadepemaarã see nībaji. ⁵⁸ Pedro t'imipapai t'ëe wāk'āti wāji. Māgá wāpa panaji Caifás temāi. Ma te t'iak'au badamāi edú t'ūp'eda, Tachi Ak'ōre te waibia jīapataarã ome su-ak'i banaji ak'iit'ee sāga oodai Jesús ome.

59 P'aareerã poroorãpa jômaweda Junta Supremadepemaarã ome testigo jiri p'anapachida. Mãgã Jesús peepit'aadait'ee. 60 Eperãarã chok'ara seewa jarade chejida mīda, maarepida unuda-e paji imiateedait'ee. Mamīda seewa-idaa beerã omé pachejida. 61 Mãirãpa mǎgajida:

—Na eperãpa jaraji: “Mia Tachi Ak'õre te waibia t'eet'aap'eda, k'ãima õpeemaa waya oo atai.”

62 Mǎga ũrik'ãri, p'aareerã poro waibia bainĩ beeji mǎik'aapa iidiji Jesumaa:

—¿Wãarak'ã aji, pi k'ĩrapite jara p'ani pedee? ¿Maarepida p'anau-ek'ã? aji.

63 Mamīda Jesupa maarepida p'anau-e paji; k'ĩup'ee beeji. Mǎpai p'aareerã poro waibiapa mǎgaji:

—¿Tachi Ak'õre ichita chok'ai bi k'ĩrapite wãarata jaráji! ¿Pik'ã Tachi Ak'õrepa pèida eperãarã rey pamerã? ¿Pik'ã aji, Tachi Ak'õre Waibia Warra?

64 Jesupa p'anauji:

—Mida aji, pia jara bik'a. Mia jara bi: Parãpa Eperã Ak'õre Truadepema unudait'ee su-ak'i bi Tachi Ak'õre Waibia juaraare mǎik'aapa jĩrarade cheru.

65 Mǎpai Caifapa ichi p'aru jèt'aaji t'ãri k'achiapa mǎik'aapa mǎgaji:

—¿Na eperãpa pedee k'achia jaramaa bida aji, Tachi Ak'õre ãpíte! ¿K'ãare-it'ee waa jiridayama aji, eperãarãpa ichia ooda jaradamerã? ¿Parãpa ũrijida-ek'ã ichia ma pedee k'achia jarada? 66 ¿K'ãata k'ĩsia p'anima? aji.

P'anaujida:

—Piupia bida ajida, ichia jarada k'aurepa.

67 Māpai Jesús k'īramaa idujida māik'aapa p'ua oo wājida. Awaraarāpa k'īramaa sījida. 68 Māga oo jōnide māgajida:

—¡Pi wāara Tachi Ak'ōre Warra pīrā, jarapáde ajida, k'aipata pi sīji!

Pedropa Jesús k'awa-e bida ada

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

69 Māimisa Pedro taawa su-ak'i baji te āuk'idaa. Māga nide awēra mama mimiapari cheji māik'aapa māgaji Pedromaa:

—Pi auk'a nipajida aji, jā eperā Jesús Galileade-pema ome.

70 Mamīda Pedropa meraji jōmaarā taide:

—Mia k'awa-e bida aji, k'āaredeta pia jara bi.

71 Maap'eda Pedro wāji puerta edú t'īupatamāi. Mama awaraa awēra mimiaparipa iru unuk'āri, arii p'anadap'edaarāmaa māgaji:

—Pichá, na eperā nipajida aji, Jesús Nazaretde-pema ome.

72 Waya Pedropa meraji:

—Tachi Ak'ōre k'īrapite mia juraaru: ¡jā eperā k'awa-e bida! aji.

73 Taarā-e nide arii see nībadaarā Pedro k'ait'a chejida māik'aapa māgajida:

—Wāara pi āchi k'ōp'āyo. Pedeedeepa p'oyaa mera-eda aji, pi Galilea eujādepema.

74 Māpai Pedropa juraaji Tachi Ak'ōre k'īrapite:

—¡Mia jā eperā k'awa-e bida! aji. ¡Seewa jaramaa bi pīrā, Tachi Ak'ōrepa mi miapiipia bida! aji.

Aramata et'erre k'ariji. 75 Māpai Pedropa k'irāpaji Jesupa jarada: “Et'erre k'ari naaweda, pia jarada ōpee jarait'ee mi k'awa-e bi.” Māpai

Pedro taawaa uchiap'eda, jêe nîbeeji audú k'îsia p'ua bada perã.

27

Jesús Romadepemaarã poro waibiamaa ateedap'edaa

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Tap'eda weda p'aareerã poroorã judiorã poro waibiarã ome pedeetejida Jesús peet'aadait'ee.
² Jîdap'eda, ateejida Romadepemaarã poro waibia Poncio Pilatoma. Mâgí Romadepema paji. Judea eujã ak'îpari paji.

Judas Iscariote piuda

³ Judas, Jesús traicionaadapa unuk'ãri Jesús peet'aadait'ee p'ani, t'ãri p'uadachi ichia traicionaada perã. Mapa ma p'arat'a tau treinta ichimaa p'aadap'edaa teenaji p'aareerã poroorãmaa mãik'aapa judiorã poro waibiarãmaa.

⁴ Mâgaji:

—Mia p'ek'au k'achia oojida aji, ma eperãpa k'achia ook'aata peepit'aada perã.

Mâpai ãchia p'anaujida:

—jTai-it'ee p'ua-e bida ajida, piata ooda perã!

⁵ Mâpai Judapa ma p'arat'a tau Ak'õre te waibiade bat'ak'oop'eda, mamãik'aapa uchiaji. Maap'eda ichi juadoopa otau jî atap'eda, it'í baijira beeji piurumaa.

⁶ Ai naaweda Judas Ak'õre te waibiadeepa uchiak'ãri, p'aareerã poroorãpa ma p'arat'a tau p'e atajida mãik'aapa mâgajida:

—Na p'arat'a tau bidaik'araa bi p'arat'a ia bipatade Tachi Ak'õre-it'ee, tachi ùraade jara bairã

p'arat'a p'aada eperã peeda pari teenaadamerã Tachi Ak'õremaa.

⁷ Maperã ma p'arat'apa eujã neto atajida aide iadamerã ãchi eujãde k'ĩra tewaraarã piurutaarã. Ai naaweda ma eujã t'ijarapachida Chok'o K'apataarã Eujã. ⁸ Mamĩda mãgã netodap'eda eperã peeda pari p'arat'apa, eperãarãpa t'ĩ bijida “Waa Eujã.” ⁹ Mãga paji Ak'õre pedee jarapari, Jeremiapa chonaarãweda jaradak'a:

‘P'arat'a tau treinta jitajida; Israel pidaarãpa bidap'edaak'a. ¹⁰ Ma p'arat'apa neto atajida Chok'o K'apataarã apata eujã Tachi Ak'õrepa mimaa jaradak'a.’ (*Zac 11.12-13; Jer 18.1-7; 32.6*)

Jesús Pilato k'ĩrapite

(*Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38*)

¹¹ Jesús Pilato k'ĩrapite ateedak'ãri, Pilatopa iidiji: —¿Pik'ã aji, Judiorã Rey?

Jesupa p'anauji:

—Mida aji, pia jara bik'a.

¹² Mãpai p'aareerã poroorãpa judiorã poro waibiarã ome Jesús imiatee jõnapachida. Mamĩda irua maarepida p'anauk'aa paji. ¹³ Mapa Pilatopa iidiji:

—¿Uri-e bik'ã aji, pi k'ĩrapite jara p'ani?

¹⁴ Mamĩda Jesupa pedee apida p'anauk'aa paji. Mapa Pilatopa k'awa-e paji k'ãata ooit'ee.

Pilatopa Jesús peepida

(*Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16*)

¹⁵ Ma fiestade Pilatopa preso aba k'ena pëipachi, eperãarãpa iidirutata. ¹⁶ Maapai eperã t'ijarapatap'edaa Jesús Barrabás carcelde baji.

Eperãarãpa ma eperã t'o p'anajida, irua ne-inaa k'achia ooda k'aurepa. ¹⁷ Jesús at'ãri Pilato k'ĩrapite bide, Pilatopa see nĩbadaarãmaa iidiji:

—¿K'aita k'inia p'anima aji, mia k'ena pëimerã, Jesús Barrabás maa-e pirã Jesús, Mesías apata?

¹⁸ Pilatopa mãga iidiji ãchi k'ĩraupit'ee, k'awa bada perã Jesús aneedap'edaarãpa iru k'ĩra unua-maa iru p'anadap'edaa.

¹⁹ Pilato at'ãri su-ak'i bide poro waibia su-ak'i beeparimãi, chi wërapa jara pëiji:

—K'ĩrak'aupai ne-inaa k'achia ooi jã eperã ome, irua k'achia ook'aa perã. P'ãrik'ua mi k'ãimok'araa k'achia nĩbajida aji, iru ome.

²⁰ Mamĩda p'aareerã poroorãpa judiorã poro waibiarã ome eperãarãmaa jarajida iididamerã Pilatopa Barrabata k'ena pëimerã; jōdee Jesús peepit'aamerã. ²¹ Mãpai waya Pilatopa iidiji:

—¿Chisãgita k'inia p'anima aji, mia k'ena pëimerã?

Eperãarãpa p'anaujida:

—¿Barrabata k'ena pëipáde! ajida.

²² Mãpai Pilatopa iidiji:

—Mãgara mia ¿k'ãata ooyama aji, Jesús, Mesías apata ome?

Jõmaarãpa p'anaujida:

—¿Kurusode peepit'aapáde! ajida.

²³ Mãpai Pilatopa mãgaji:

—¿K'ãare k'achiata oojima? aji.

Mamĩda waya eperãarãpa biajida:

—¿Kurusode peepit'aapáde! ajida.

²⁴ Pilatopa unuk'ãri eperãarã mãgá audupiarã biuk'a nĩbeeruta, k'awaji ãchi ome p'oyaa-e pai.

Maperã pania atapiji mãik'aapa jõmaarã taide jua siiji. Māpai mǎgaji:

—Mia ne-inaa k'achia oo-e na eperã ome. ¡Pǎchia oo k'iniata oodapáde! aji.

²⁵ Māpai jõma see nĩbadaarãpa p'anaujida:

—¡Ichi tai k'aurepa piuru pĩrã, auk'a tai warrarã k'aurepa adaipia bida! ajida.

²⁶ Māpai Pilatopa Barrabás k'ena pëiji. Maap'eda Jesús soopa wipiji ichi soldaorãmaa mãik'aapa pëiji kurusode baijira bidamerã piurumaa.

Romadepema soldaorãpa Jesús oo iru p'anadap'edaa

(Mr 15.16-20; Jn 19.2-3)

²⁷ Pilato soldaorãpa Jesús ateejida ichi palaciode. Mama soldaorã chok'araara seedachida Jesús ik'aawa.

²⁸ Iru p'aru ĕrat'aadap'eda, p'aru teesoo, p'oree jĩ bijida.

²⁹ Māpai poro jĩra pak'uru jua ne-ĩiri-idaa bidee ooda jĩ bijida. Ichiaba pak'uru jitapijida reypa jita iru baparik'a. Maap'eda iru oo iru p'aneejida. Iru k'ĩrapite bedabaidap'eda, mǎgapachida:

—¡Ak'ĩti Judiorã Rey!

³⁰ Ichiaba irumaa idupachida mãik'aapa juade iru bada pak'urupa wipachida poromaa. ³¹ Mǎgá oo iru p'anadap'eda, ma p'aru p'oree ĕrat'aajida mãik'aapa ichi p'aru waya jĩ bijida. Māpai ateejida kurusode baijira bidait'ee.

Jesús kurusode baijira bidap'edaa

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² P'uurudeepa uchia wǎdade unujida eperã, t'ĩjarapatap'edaa Simón. Mǎgí eperã Cirene

p'uurudepema paji. Māgĩmaa Jesús kuruso atee pijida.

³³ Panajida Gólgota apatap'edaamāi. (Gólgota jara k'inia bi “Tachi Poro Bĩri.”) ³⁴ Mama Jesumaa topijida vino hiel ome p'oiradap'edaa. Mamĩda Jesupa ma-āri to chaap'eda, to-e paji.

³⁵ Soldaorāpa Jesús jua māik'aapa chi bĩri kurusode merap'ejida māik'aapa baijira bijida piumerā. Māgĩrāpa suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aipata iru p'aru atait'ee.

³⁶ Maap'eda, su-ak'i p'aneejida ak'idait'ee.

³⁷ Soldaopa iru poro it'aik'a eere kurusode letrero merap'ejĩ jarait'ee k'āare-it'ee kurusode baijira bijida piumerā. P'ā baji: NĀgĩ JESÚS; JUDIORĀ REY.

³⁸ Ichiaba Jesús ik'aawa nechiapataarā omé kurusode baijira bijida, aba ichi juaraare, chi apema juabi eere. ³⁹ Chi arii wāyaa wā nipadap'edaarāpa irumaa ik'achia jarapachida. Āchi poro p'irap'iraa

⁴⁰ māgapachida:

—¿Pi-ek'ā ajida, Tachi Ak'õre te waibia t'eet'aap'eda ewari õpeemaa waya oo atayada ada? ¡Māgara pichi itu jāmāik'aapa uchiadarĩji! ¡Pi Tachi Ak'õre Warra pirā, kurusodeepa irabaidaipáde! ajida.

⁴¹ Ichiaba māgá oo iru p'anapachida p'aareerā poroorāpa Moisepa p'āda jarateepataarā ome, judiorā poro waibiarāpa paara. Māgapachida:

⁴² —Awaraarā k'aripajida ajida. Mamĩda ichi itu p'oyaa uchiae nadeepa. Israel pidaarā Rey pirā, ¡irabaidarĩji! ¡Māgara taipa ijādaipi!

⁴³ ¡Tachi Ak'õrede ijāa bida apari perā, māgara Tachi

Ak'õrepa iru k'aripaipia bi, wāara k'inia iru bi pirā!
 ¿Jaraji-ek'ā ajida, ichi Tachi Ak'õre Warra?

⁴⁴ Iru ik'aawa baijira p'anadap'edaarāpa ichiaba
 irumaa ik'achia jarapachida.

Jesús jai-idaada

(*Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30*)

⁴⁵ Imat'ipa ak'õrejiru k'iat'idachi. Na eujā jōma
 p'āriudachi las tres parumaa. ⁴⁶ Ma hora Jesupa
 golpe biaji:

—'Elí, Elí, ¿lemá sabactani?' (Ma pedee jara k'inia
 bi: 'Mi Ak'õre, Mi Ak'õre, ¿K'āare-it'ee mi
 atabaibëijima?') (*Sal 22.1*)

⁴⁷ Ūk'uru arii p'anadap'edaarāpa ūridak'āri,
 mājajida:

—Elías, chonaarāwedapema Ak'õre pedee jara-
 pari, t'īmaa bida ajida.

⁴⁸ Aramata eperā p'ira wāji māik'aapa esponjak'a
 p'ēesap'ēesaa bi topa ataji vino achuchuade. Sia
 k'ide jōi bip'eda, sāji māik'aapa Jesús it'aimāi t'i
 atanaji sōmerā, opisia bi jīak'aapa. ⁴⁹ Mamīda ape-
 maarāpa mājajida:

—Ichiak'au bīji. Unu k'inia p'anida aji, Eliapa
 iru k'aripa chei wa māga-e.

⁵⁰ Māga nide Jesús waya golpe biaji māik'aapa
 jai-idaaji. ⁵¹ Māimisa Jerusalende Tachi Ak'õre
 te waibiade chi edupara bi cuarto t'ūpatamāi
 p'aru teeso eebai jira bada esajīak'a jēdachi it'īpa
 edaa. Eujā wēre nībeeji māik'aapa māu tapia
 t'oop'ek'oodachida. ⁵² Māu te piudap'edaarā
 ia jēra bada ewat'ik'oodachida māik'aapa
 chonaarāwedapema Ak'õrede ijāapatap'edaarā

chok'ara chok'ai p'irabaijida. ⁵³ Æchi ia jëra badamãipa uchijida mãik'aapa Jesús chok'ai p'irabaip'eda, wãjida Tachi Ak'õrepa jirit'erada p'uuru Jerusalendee. Mama eperãarã chok'araarãpa mãirã unujida.

⁵⁴ Jesús ik'aawa bada soldaorã poro ichi jua ek'ari p'anadap'edaarã ome unudak'ãri eujã wëre nĩbi mãik'aapa awaraa ne-inaa p'asa nĩbi, audú p'eradachida. Mãpai mãgajida:

—jWãara, na eperã Tachi Ak'õre Warra paji!

⁵⁵ Mama t'im#papai ak'i p'anajida wëraarã chok'ara, Galilea eujãdepa che p'anadap'edaa Jesús ome. Æchia Jesús k'aripapachida. ⁵⁶ Æra ome baji María Magdalena. Ichiaba baji Santiago mãik'aapa José nawe t'ijarapatap'edaa María. Ichiaba baji Zebedeo wëra.

Jesús iadap'edaa

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ P'ãriupodopa pacheji eperã p'arat'ara bi, t'ijarapatap'edaa José. Mãgí eperã Arimatea p'uurudepema paji. Ichiaba Jesude ijãapachi.

⁵⁸ José wãji Pilatoma Jesús k'ap'ia piuda iidide iait'ee. Pilatopa teepiji. ⁵⁹ Mãpai Josepa Jesús k'ap'ia lienzo chiwidide piraji ⁶⁰ mãik'aapa biji mãu te uria k'oropida ichi-it'ee iru badade. Made piuda apida waide iada-e p'anajida. Maap'eda ma mãu te uria t'ai jãa bëji mãu choma bipa mãik'aapa wãji. ⁶¹ Mamãda María Magdalena apema María ome su-ak'i p'aneejida ma mãu te uria t'ai k'ĩrapite.

Jesús iadap'edaamãi jãapataarã pëidap'edaa

⁶² Ai norema ñipata ewate paji. Ma ewate p'aareerã poroorã fariseorã ome wãjida Pilatoma. ⁶³ Māganajida:

—Señor, taipa k'irãpa p'ani jā seewa-idaa bada chok'ai bak'ãri, jaraji ichi piup'eda ewari õpee parumaa chok'ai p'irabaiit'eeda ajida. ⁶⁴ Mapa soldaorã pëiji jãgí iadap'edaamã iãide k'ãima õpee paru misa, maa-e pirã chi k'õp'ãyoorã p'ãrik'ua chedap'eda, atadaridai iru k'ap'ia piuda mãik'aapa eperãarãmaa jaradai iru waya chok'ai bi. Māga ooruta pirã, eperãarãpa ma seewa audupiara ijãadayada ajida, naawedapema k'ãyaara.

⁶⁵ Pilatopa p'anauji:

—Acha p'ani soldaorã atéeti mãik'aapa chi iadap'edaamã iã paraa binadapáde aji.

⁶⁶ Aramãgá maaaa wãdap'eda, ma mãu te uria t'aide mãu choma bipa t'ap'a bijida. Pi-ia sellaa ata bijida. Maap'eda soldaorã iã paraa atabëijida mama.

28

Jesús chok'ai p'irabaida

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ ñipata ewate wãyaap'eda, tomia ewate ta-p'eda weda María Magdalena awaraa María ome wãjida Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa iru ak'ide. ² Māga nide eujã wëre nĩbeeji, it'ariipa ángel ma eujádee cheda perã. Māgipa Jesús ia bada mãu te uria t'aidepema mãu choma iã bada ãyaa atap'eda, ai ñri su-ak'i beeji. ³ Ma ángel ñdaa ak'i baji, pa tau ãe-ãeparik'a. Chi p'aru audú t'o-t'oo baji nievek'a. ⁴ Soldaorãpa mãgí unudak'ãri, k'ap'ia wëree para

beeji p'era jōniipa māik'aapa piudak'a baip'aneejida eujāde.

⁵ Māga nide angelpa māgaji ma wēraarāmaa:

—Waaweenáati. Mia k'awa bi parāpa jirīmaa p'ani Jesús, chi kurusode baijira bidap'edaa. ⁶ Iru nama wē-e. Chok'ai p'irabaiji ichia jaradak'a. Pichá, ak'i chéti iru iadap'edaamāi. ⁷ Maap'eda, isapai wāti māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa jaranáti: “¡Chok'ai p'irabajipi! Parā naa iru wāit'ee Galilea eujādee. Mama iru unudait'ee.” Mata mia parāmaa jara chejida aji.

⁸ Aramata Jesús k'ap'ia iadap'edaamāiipa ma wēraarā isapai wājida chi k'ōp'āyoorāmaa jarade. Mamāik'aapa āchobee, ma awara t'āri o-ia p'ira wājida. ⁹ Māgá wādade Jesús āchi k'īrapite uchi-aji māik'aapa āchimaa saludaaji. Aramata ma wēraarāpa Jesumaa orradachida. Maap'eda iru biiri wēre atajida māik'aapa irumaa it'aa t'ijida.

¹⁰ Māpai Jesupa māgaji:

—Waaweenáati. Wāti jarade mi k'ōp'āyoorāmaa Galileadee wādamerā. Mama mi unudayada aji.

Soldaorāpa nepiridap'edaa

¹¹ Ma wēraarā wāruta misa, ma jīamaa p'anadap'edaarā ūk'uru wājida p'uurudee āchi ome p'asada nepiride p'aareerā poroorāmaa. ¹² Māirā wājida pedeeteede judiorā poro waibiarā ome. Maap'eda soldaorāmaa p'arat'a waibia p'ajida māik'aapa ¹³ māgajida:

—Jaráti parā k'āi jōni misa, Jesús k'ōp'āyoorā chedap'eda, iru k'ap'ia chia atadachida.

¹⁴ Pilatopa ma p'asada k'awaa ataru pirā, taipa

pedeedait'ee parã k'ap'ia. Mãgá parã k'aripa atadayada ajida.

¹⁵ Soldaorãpa ma p'arat'a jitadap'eda, oojida mãirãpa jaradap'edaak'a. Ma seewa at'ãri jarapata judiorã t'ãide.

*Jesupa chi k'õp'ãyoorãmaa jarada
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)*

¹⁶ T'ẽepai Jesús k'õp'ãyoorã once wãjida Galileadee. Panajida irua jarada eemã. ¹⁷ Jesús unudak'ãri, irumaa t'ãri o-ĩa it'aa t'ijida. Mamĩda ùk'uruurãpa at'ãri pia ijãada-e p'anajida iru wãara chok'ai p'irabaida. ¹⁸ Mãga nide Jesús ãra k'ait'a cheji mãik'aapa mãgaji:

—Tachi Ak'õrepa jõmaweda ne-inaa it'ari nĩbi, na p'ek'au eujãde nĩbi biji mi jua ek'ari. ¹⁹ Maperã wãti na p'ek'au eujã eperãarã paraamaa, michi k'õp'ãyoorã papide. ãra poro chóoti Tachi Ak'õre t'ide, ichi Warra t'ide mãik'aapa ichi Jaure t'ide. ²⁰ Jaratéeti oodamerã mia parãmaa jaradak'a. Mi parã ome bapariit'ee ewari chaa, na p'ek'au eujã jõrumaa.

Tachi ak'õre pedee
New Testament in Epena (CO:sja:Epena)

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Epena

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Epena

sja

Colombia

Copyright Information

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Epena

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

1e08d4cb-71aa-5440-b08f-b522fabb6441